

Валерія Рибак  
Назарій Боярський

# МЕДІАВІДКРИТІСТЬ СУДІВ УКРАЇНИ



**2020**

Результати  
всеукраїнського  
опитування  
працівників  
і працівниць  
судів України

УДК 34.03/09:077](477)

586

**Медіавідкритість судів України. Результати всеукраїнського опитування працівників і працівниць судів України, 2020 рік** / В. Рибак, Н. Боярський; за ред. Давліканової О. — Кіїв: ГО «Вектор прав людини», Представництво Фонду імені Фрідріха Еберта в Україні, 2021 — 152 с.

**ISBN 978-617-7574-52-0**

Опрацювання даних: Валерія Рибак, Назарій Боярський, Вероніка Рябчено, Яна Твердохліб, Олена Козинець, Олена Юшкевич, Вікторія Панкратова, Соломія Зубик, Вікторія Шмуліна, Юлія Нанюк, Сергій Репов, Яна Садикова, Анастасія Яблонська

Тематичне редактування: Олена Давліканова

Літературна редакторка: Мирослава Косар

Дизайн: ФОП Крутко М.М.

### **Громадська організація «Вектор прав людини»**

Детальніше про ГО «Вектор прав людини» за посиланнями:

 Сайт: <http://hrvector.org>

 «Вектор прав людини» у Facebook:  
<https://www.facebook.com/hrvector.org/>

 Проект «Суд людською мовою» у Facebook:  
<https://www.facebook.com/trialinsimplewords>

 Telegram: <https://t.me/HumanRightsVector>

 YouTube: <https://www.youtube.com/channel/UCqjeimokzHuf4-v6TmfXZ5w>

 Instagram: [https://www.instagram.com/humanrightsvector\\_official/](https://www.instagram.com/humanrightsvector_official/)

### **Представництво Фонду ім. Фрідріха Еберта в Україні**

01004, м. Київ, вул. Пушкінська, 34

Тел.: +380 (44) 234 0038, Факс: +380 (44) 451 4051

 сайт: <http://www.fes.kiev.ua>

 у Facebook: <https://www.facebook.com/FESUkraine/>

Погляди, висловлені в цій публікації, не обов'язково відображають погляди Фонду ім. Фрідріха Еберта або організацій, де працюють автори(-ки).



# ЗМІСТ

---

<b>Вступ</b>	5
<b>Методологія</b>	7
<b>Розділ 1. Організація роботи комунікаційних команд судів</b>	12
Комунікаційна діяльність.....	12
Посада пресекретаря(-ки) суду .....	15
Прессслужба суду .....	17
Внутрішні комунікації в судах.....	19
Самооцінка ефективності комунікаційної роботи суду .....	20
<b>Розділ 2. Приміщення суду</b>	22
Наявність у суді окремого приміщення для представників(-ць) медіа.....	22
Інформація, що висвітлюється на інформаційних стендах у приміщенні суду .....	23
<b>Розділ 3. Сайт суду</b>	26
Офіційний вебсайт суду .....	26
Алгоритм наповнення офіційних вебсайтів судів .....	27
Контент офіційних вебсайтів судів .....	39
Зручність користування адміністративною сторінкою вебсайту суду та внесення інформації .....	42
<b>Розділ 4. Присутність суду в соціальних мережах</b>	47
Загальні тенденції роботи судів у соціальних мережах .....	47
Застосування судами соціальної мережі Facebook для комунікаційної роботи .....	61
<b>Розділ 5. Трансляції судових процесів технічними засобами судів</b>	66

<b>Розділ 6. Організовані судом заходи та активності</b>	72
Пресзаходи та активності .....	74
Освітні, просвітницькі, робочі заходи.....	86
Запити та звернення від медіа.....	92
Дії, що вживаються пресекретарем(-ою) суду/пресслужбою суду щодо резонансного, супільно важливого судового засідання .....	94
Публічність комунікаційної роботи.....	95
<b>Розділ 7. Комунація судів під час пандемії COVID-19</b> .....	96
<b>Розділ 8. Підвищення рівня компетенції комунікаційних команд судів</b> .....	115
Участь в освітніх заходах .....	115
Освітні потреби .....	123
<b>Висновки та рекомендації</b> .....	127
Організація роботи комунікаційних команд судів .....	127
Приміщення суду .....	128
Сайт суду .....	129
Присутність суду в соціальних мережах .....	132
Трансляції судових процесів технічними засобами судів .....	134
Організовані судом заходи та активності .....	136
Комунація судів під час пандемії COVID-19.....	137
Підвищення рівня компетенції комунікаційних команд судів ...	139
<b>Додаток 1</b> .....	141
<b>Додаток 2</b> .....	144
<b>Додаток 3</b> .....	149
<b>Додаток 4</b> .....	151

## ВСТУП

---

«Медіавідкритість судів України» – це дослідження, на яке щороку чекаємо ми, авторки й автори, представники та представниці комунікаційних команд судів, органів, установ судової влади, і сподіваємося, медіа, а також активні представники(-ці) громадянського суспільства. Ми маємо нагоду підбити підсумки комунікаційної роботи судів впродовж року, порушити болючі питання та простежити прогрес.

Важливими принципами в аналізі даних всеукраїнського опитування працівників і працівниць судів України є об'єктивність, незалежність та фаховість. Нам дуже важливо створити майданчик, який дасть змогу представникам і представницям судів відверто поділитись не лише успіхами, а й складнощами, потребами, що виникають у професійній діяльності. Звіт, який ви тримаєте в руках або читаете в електронному форматі – якісний адвокаційний інструмент, що допоможе налагодити роботу судової влади України, сприяти забезпечення прав на справедливий суд, зокрема в аспекті відкритості та гласності судочинства.

Дослідження дає змогу краще зрозуміти як функціонують суди, з якими проблемами й завданнями щодня зіштовхуються працівники(-ці) судів, які перешкоди долають або ж які можливості не використовують. Маючи уявлення про загальну картину, представники(-ці) громадських об'єднань, медіаексперти(-ки), правозахисники(-ці) можуть зрозуміти та запропонувати шляхи розв'язання проблем у комунікаційній діяльності судів.

Послуговуючись результатами дослідження, представники(-ці) медіа можуть краще налагодити співпрацю та удосконалити інструменти висвітлення судової тематики.

Представники й представниці комунікаційних команд судів завдяки дослідженню мають змогу обмінятись досвідом, надихнутись кращими практиками, аби застосовувати їх у судах всієї України.

Органи та установи судової влади України мають ґрутовий звіт, що ілюструє значущість перших кроків, аби в подальшому сприяти розвитку комунікаційної діяльності судів. Завдяки матеріалам звіту – статистичним даним, якісним показникам, проілюстрованих цитатам представників(-ць) комунікаційних команд судів, аналітичному оправцюванню експертної команди ГО «Вектор прав людини», висновкам та рекомендаціям – є нагода підтвердити або відкоригувати свої дії.

Ми раді отримувати позитивні відгуки учасників(-ць) дослідження та його читачів(-ок), адже це надихає нас продовжувати його розвивати, ґрунтуючись на результатах нових адвокаційних кампаній та освітніх програмах. Дякуємо нашим партнерам, які підтримують нас у цьому! Дослідження проведено ГО «Вектор прав людини» в співпраці з Фондом імені Фрідріха Еберта в Україні та за підтримки Ради суддів України, Вищої ради правосуддя, Національної школи суддів України. Така взаємодія – чудовий приклад важливої конструктивної тривалої співпраці між органами, установами судової влади та громадянського суспільства.

Ми щиро дякуємо волонтерам і волонтеркам, які долучились до опрацювання даних звіту! Наша співпраця дала старт важливій освітній програмі, яку ми сподіваємось розвивати й надалі.

Зaproшуємо ознайомитись зі звітом «Медіавідкритість судів України. Результати всеукраїнського опитування працівників і працівниць судів України, 2020 рік» та активно його використовувати в своїй діяльності!

## **МЕТОДОЛОГІЯ**

---

Дослідження «Медіавідкритість судів України» — щорічне дослідження, започатковане ГО «Вектор прав людини» в співпраці з Радою суддів України, що проводиться четвертий рік поспіль.

Цілі дослідження:

- встановити кількісні та якісні показники, що характеризують комунікаційну роботу судів та визначають їхні реакції на нові виклики в 2020 році;
- проаналізувати прогрес у комунікаційній діяльності судів протягом 2017–2020 рр.;
- визначити основні потреби судів, аби покращувати їхню медіавідкритість.

В основі дослідження лежать відповіді онлайнового опитувальника, що розроблений командою ГО «Вектор прав людини» разом із партнерами<sup>1</sup>. Щороку опитувальник доповнюється та вдосконалюється, реагуючи на сучасні виклики. Так, 2020 рік минув під знаком боротьби з пандемією, зумовленої поширенням коронавірусу COVID-19, тож це позначилося і на роботі судів. Опитувальник доповнений розділом, у якому суди описують досвід роботи та забезпечення відкритості в цих нових і складних умовах. Низку запитань переформульовано з відкритого типу на закритого типу, додано обов'язкове підтвердження відповідей посиланнями тощо.

У 2020 році структура опитувальника містила дев'ять розділів:

- **Розділ 1.** Контактна інформація (9 запитань);
- **Розділ 2.** Організація роботи комунікаційної команди суду (9 запитань);
- **Розділ 3.** Приміщення суду (4 запитання);
- **Розділ 4.** Вебсайт суду на порталі «Судова влада України» (11 запитань);
- **Розділ 5.** Присутність суду в соціальних мережах (15 запитань);

---

<sup>1</sup> Опитувальник «Медіавідкритість судів України: всеукраїнське опитування працівників та працівниць судів України, 2020 рік». Доступ: [https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSfnKwsXSwtmJp2dzLnYQVbmZ\\_1gGtaKVTF2FU7GJGOj72tyhA/viewform](https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSfnKwsXSwtmJp2dzLnYQVbmZ_1gGtaKVTF2FU7GJGOj72tyhA/viewform)

- **Розділ 6.** Трансляції судових процесів технічними засобами судів (3 запитання);
- **Розділ 7.** Організовані судом заходи та активності (15 запитань);
- **Розділ 8.** Комунікація судів під час пандемії COVID-19 (15 запитань);
- **Розділ 9.** Підвищення рівня компетенції (6 запитань);
- **Коментарі або побажання до опитувальника** (1 запитання).

Звіт ґрунтується на основі відповідей на 88 запитань представників й представниць судової влади. Структура звіту відповідає тематичним розділам опитувальника.

Опитування відбулось упродовж 30 березня — 29 квітня 2021 року. Запрошення взяти участь у дослідженні надсилали на офіційні електронні пошти всім чинним судам України.

Відповідно до наданої Державною судовою адміністрацією України інформації на запит ГО «Вектор прав людини» загальна кількість судів становить 676 суди (Додаток 1).

**Ми отримали відповіді від 229 судів із 676 наявних** на підконтрольній території України, що **становить 34%**. Одницею виміру в результататах дослідження є суд. Усього надійшла 241 відповідь від людей, які в судах займають різні посади та причетні до комунікаційної роботи в судах. Деякі респонденти(-ки) заповнили анкету двічі або від одного суду відповіді надали декілька людей.



У таких випадках враховувалися найповніші відповіді (якщо відповідь передбачалася у формі тексту) або середнє значення (якщо потрібно вказати певну кількість). Для викладення інформації, що містилась в описових запитаннях, враховувались усі відповіді респондентів(-ок) та подавались у результатах як інформація від одного суду, наприклад, якщо в питанні йшлося про пропозиції, опис

проблем, потреб тощо. Опитування пройшли представники(-ці) судів зі всієї України.

Результати онлайнового опитування судів:

- ① Верховний Суд** – 1 з 1 суду (100%);
- ② Вищий антикорупційний суд** – 1 з 1 суду (100%);
- ③ апеляційні суди** – 28 із 37 (76%), з них:
  - апеляційні загальні суди – 18 із 24 (75%);
  - апеляційні господарські суди – 4 із 6 (67%);
  - апеляційні адміністративні суди – 6 із 7 (86%);
- ④ місцеві суди** – 199 із 637 (31%), з них:
  - місцеві загальні суди – 166 із 587 (28%);
  - місцеві господарські суди – 19 із 25 (76%);
  - місцеві адміністративні суди – 14 із 25 (56%).

**Таблиця 1. Кількість судів, що взяли участь у опитуванні з розподілом по областях. Якщо юрисдикція суду поширюється на декілька областей чи всю Україну, зазначено фактичне розташування будівлі суду**

Область/місто	Кількість судів, що взяли участь у опитуванні	Кількість судів, що взяли участь у опитуванні у відсотках відносно фактично наявних у області/місті	Фактична кількість судів, що розташовані у цій області/місті
Вінницька область	13	39%	33
Волинська область	5	25%	20
Дніпропетровська область	12	24%	50
Донецька область	6	22%	27
Житомирська область	10	36%	28
Закарпатська область	8	50%	16
Запорізька область	8	26%	31
Івано-Франківська область	5	25%	20
Київська область	14	45%	31

Область/місто	Кількість судів, що взяли участь у опитуванні	Кількість судів, що взяли участь у опитуванні у відсотках відносно фактично наявних у області/місті	Фактична кількість судів, що розташовані у цій області/місті
Кіровоградська область	6	23%	26
Луганська область	5	28%	18
Львівська область	11	32%	34
Миколаївська область	9	33%	27
Одеська область	17	45%	38
Полтавська область	12	35%	34
Рівненська область	4	18%	22
Сумська область	12	52%	23
Тернопільська область	5	25%	20
Харківська область	15	36%	42
Херсонська область	11	48%	23
Хмельницька область	11	46%	24
Черкаська область	9	35%	26
Чернівецька область	3	17%	18
Чернігівська область	8	30%	27
<b>м. Київ</b>	<b>10</b>	<b>53%</b>	<b>19</b>

Результати опитування ґрунтуються на інформації, що надіслана у відповідях на запитання опитувальника працівниками(-цями) судів. Команда ГО «Вектор прав людини» додатково аналізувала дані сайтів судів, офіційного YouTube-каналу «Судова влада України», діяльність судів у соціальній мережі Facebook, перевіряла посилання, надані респондентами(-кам) у відповідях.

У розділах звіту узагальнено та систематизовано відповіді, надані респондентами(-ками). Показники, зазначені в звіті, можуть бути як загальні (від кількості судів, що взяли участь у дослідженні), так і в межах певного виду чи ланки судів. Про це щоразу зазначається окремо. Цитати респондентів(-ок), наведені в звіті, знеособлені та взяті з відповідей на запитання опитувальника.

## **РОЗДІЛ 1. ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ КОМУНІКАЦІЙНИХ КОМАНД СУДІВ**

---

### **КОМУНІКАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ**

Для належної та ефективної комунікаційної діяльності суду важливу роль грає забезпечення, — як матеріально-технічне, так і кадрове.

Позаяк комунікаційна команда суду охоплює значно більше посадових обов'язків, ніж пресслужба, тож у межах дослідження постало достатньо значуще завдання — з'ясувати хто входить до комунікаційних команд українських судів. З цією метою учасникам(-цим) дослідження запропонували відповісти на запитання **«Хто входить до комунікаційної команди суду, який ви представляєте?»**. Результати зазначено нижче.



У Верховному Суді зазначили, що до його комунікаційної команди входять:

- Голова Верховного Суду;
- робоча група з питань менеджменту та комунікацій;
- управління комунікаційної діяльності;
- прессекретар(-ка).

Вищий антикорупційний суд зазначив, що до його комунікаційної команди входять:

- голова суду;
- прессекретар(-ка);
- судді-спікери.

Апеляційні суди зазначили, що до їхньої комунікаційної команди входять:

- голова суду — 21 суд;
- прессекретар(-ка) — 21 суд;
- керівник(-ця) апарату суду — 14 судів;
- заступник(-ця) керівника(-ці) апарату суду — 6 судів.

У графі «Власний варіант» апеляційні суди зазначили:

- суддя-спікер(-ка) – 13 судів;
- заступник(-ця) голови суду – 2 суди;
- референт суду – 1 суд;
- секретарі судових палат – 1 суд;
- головний спеціаліст відділу інформаційно-аналітичної роботи – 1 суд;
- начальник відділу інформаційно-технічного та аналітичного забезпечення роботи суду – 1 суд.

Місцеві суди зазначили, що до їхньої комунікаційної команди входять:

- голова суду – 109 судів;
- пресекретар(-ка) – 93 суді;
- керівник(-ця) апарату суду – 90 судів;
- заступник(-ця) керівника(-ці) апарату суду – 66 судів.

У графі «Власний варіант» місцеві суди зазначили:

- суддя-спікер(-ка) – 89 судів;
- помічник(-ця) голови суду – 5 судів;
- заступник(-ця) голови суду – 4 суди;
- головний(-а) спеціаліст(-ка) суду – 8 судів;
- консультант(-ка) суду – 7 судів;
- начальник відділу аналітичної роботи та правого забезпечення – 1 суд;
- начальник відділу організаційного забезпечення суду – 1 суд;
- секретар судового засідання – 1 суд.

Для реалізації ефективної комунікації, окрім команди, важливо вибудувати комунікаційну стратегію. Комунікаційна стратегія – стратегічне планування, що передбачає застосування комунікацій, залучення ресурсів та чіткі часові межі. Наявність комунікаційної стратегії свідчить, що судова установа чітко усвідомлює функцію пресслужби, знає свою цільову аудиторію, розуміє як з нею комунікувати та в який спосіб надавати інформацію. Пресслужба суду має чітко розуміти, які комунікаційні цілі ставить перед собою суд, і ґрунтуючись

на них, формувати комунікаційну стратегію. Цілі можуть передбачати різні завдання: від поліпшення іміджу установи до медіа-супроводу її діяльності<sup>2</sup>.

У межах дослідження «Медіавідкритість судів України» ми поцікавились, чи затверджували українські суди комунікаційну стратегію на 2020 рік (табл. 1). Суди зазначили:



- Верховний Суд вказав, що «управління керується внутрішніми документами, які формують комунікаційну стратегію»;
- Вищий антикорупційний суд затвердив комунікаційну стратегію;
- з-поміж 28 судів апеляційної ланки 21 суд затвердив комунікаційну стратегію<sup>3</sup> на 2020 рік, а 7 судів її не мають;
- з-поміж 199 місцевих судів 69 затвердили комунікаційну стратегію<sup>4</sup>, а 130 судів її не мають.

**Таблиця 1. Наявність у судів комунікаційної стратегії на 2020 рік**

	Відсутня	Наявна
Верховний Суд	—	управління керується внутрішніми документами, які формують комунікаційну стратегію
Вищий антикорупційний суд	0 із 1 (0%)	1 із 1 (100%)
Суди апеляційної ланки	7 із 28 (25%)	21 із 28 (75%)
Місцеві суди	130 із 199 (65,3%)	69 із 199 (34,7%)

<sup>2</sup> Див. детальніше «Як налагодити діалог суду та громади?» (авторки — Анастасія Розлуцька та Валерія Рібак). Доступ: <http://hrvector.org/publikacziyi/19-04-11-press>

<sup>3</sup> Приклад комунікаційної стратегії «Комуникаційна стратегія Вінницького апеляційного суду на 2020 рік». Доступ: <https://vna.court.gov.ua/sud4801/pres-centr/press/938159/>

<sup>4</sup> Приклад комунікаційної стратегії Господарського суду Житомирської області на 2018-2021 роки: Доступ: [https://zt.arbitr.gov.ua/sud5007/pres-centr/communication\\_strategy/](https://zt.arbitr.gov.ua/sud5007/pres-centr/communication_strategy/)

## ПОСАДА ПРЕССЕКРЕТАРЯ(-КИ) СУДУ

Посаду прессекретаря(-ки) в Україні введено ще в 2013 році. Вже декілька років основна рекомендація для органів судової влади та самоврядування, керівництва окремих судів полягає у тому, аби «забезпечити окрему посаду прессекретаря(-ки) суду, зокрема не покладаючи обов'язків на інших співробітників(-ць)».

Це дослідження засвідчило, що проблема досі актуальна. Так, на запитання «Чи у суді є окрема посада прессекретаря(-ки) суду як самостійна одиниця? (без покладання обов'язків на інших співробітників)?» ми одержали відповіді, зазначені в табл. 2.

**Таблиця 2. Посада прессекретаря(-ки) у судах, 2020 рік**

Верховний Суд	Вищий антикоруп- ційний суд	Суди апеляційної ланки	Місцеві суди	Усього
Самостійна одиниця (створена понад один рік)	1 із 1 (100%)	1 із 1 (100%)	20 із 28 (71,4%)	38 із 199 (19,1%)
Обов'язки прессекре- таря(-ки) по- кладено на іншого(-у) співробітни- ка(-цю)	0 із 1 (0%)	0 із 1 (0%)	8 із 28 (28,6%)	160 із 199 (80,4%)
Інше	0 із 1 (0%)	0 із 1 (0%)	0 із 28 (0%)	1 із 199 (0,5%)
				1 із 229 (0,4%)

Результати демонструють, що особливої актуальності відсутність окремої посади прессекретаря(-ки) набуває проблема для судів місцевого рівня.

Посаду прессекретаря(-ки) суміщають з іншими посадами в 170 випадках:



- заступник(-ця) керівника(-ци) апарату суду – 59 судів;
- консультант – 35 судів;
- головний спеціаліст(-ка), зокрема, відділ управління персоналом, судової статистики, інформаційних технологій тощо – 25 судів;
- помічник(-ця) судді – 17 судів;
- керівник(-ця) апарату суду – 9 судів;
- помічник голови суду – 7 судів;
- секретар судових засідань – 5 судів;
- судовий розпорядник(-ця) – 3 суди;
- начальник відділу – 2 суди;
- завідувач сектору правового забезпечення – 1 суд;
- керівник відділу – 1 суд;
- старший секретар – 1 суд.

Також один суд зазначив, що «посади немає, обов'язки висвітлення діяльності суду розподілені між різними працівниками», а чотири суди вказали, що штатна одиниця відсутня, а обов'язки ні на кого не покладено.

Дослідження «Медіавідкритість судів України» проводяться щорічно, тож можна порівняти дані з попередніми роками (табл. 3).

**Таблиця 3. Посада пресекретаря(-ки) в судах, 2017–2020 pp.**

	2017	2018	2019	2020
к-ть від опитаних судів				
 суміщення посади пресекретаря(-ки) з іншою	84%	74%	68%	73,5%
 посада пресекретар(-ки) як самостійна штатна одиниця	16%	24%	31%	26,1%

Причини зменшення у 2020 році кількості судів, у яких посада прес-секретаря(-ки) є самостійною штатною одиницею, потребує додаткового дослідження. Ймовірні гіпотези:

- неналежне фінансування працівників(-ць) судів;
- суміщення посад у зв'язку з COVID-19.

## **ПРЕССЛУЖБА СУДУ**

У Верховному Суді є управління комунікаційної діяльності як самостійного структурного підрозділу з функціями пресслужби. Діяльність пресслужби регулюють:

- посадові інструкції різних спеціалістів(-ок);
- положення про управління комунікаційної діяльності та положення про відділи й сектори, що входять до складу управління.

Управлінні працює 25 людей.

У Вищому антикорупційному суді пресслужба функціонує як самостійний структурний підрозділ, а діяльність пресслужби регулюють:

- положення про пресслужбу суду;
- «Типова посадова інструкція головного спеціаліста/ки із забезпечення зв'язків із засобами масової інформації (прес-секретаря)», затверджена наказом Державної судової адміністрації України від 6 листопада 2013 року №1458;
- посадові інструкції різних спеціалістів(-ок).

До складу пресслужби входять троє людей (плюс вакансія): керівник відділу та два головних спеціалісти.

У судах апеляційної ланки 5 із 28 судів мають пресслужбу як самостійний структурний підрозділ (функціонує понад рік). 23 апеляційні суди вказали, що окремих пресслужб не мають або ж їхні відповіді, враховуючи відповіді на інші запитання тематичного блоку дослідження, визнано такими, що не відповідають суті пресслужби (наприклад, вказівка, що 2 судді-спікери(-ки) входять до складу).

Діяльність пресслужби регулюють:

- положення про пресслужбу суду;
- положення про відділ;
- положення про сектор взаємодії зі ЗМІ<sup>5</sup>;
- «Типова посадова інструкція головного спеціаліст/ки із забезпечення зв'язків із засобами масової інформації (прес-секретаря)», що затверджена наказом Державної судової адміністрації України від 6 листопада 2013 року №1458;
- посадові інструкції різних спеціалістів(-ок)<sup>6</sup>.

До складу пресслужб апеляційних судів входить різна кількість людей – від двох до п'яти. Так, якщо входить дві людини, то зазвичай це завідувач сектору та головний спеціаліст (із забезпечення зв'язків з ЗМІ) сектору зі взаємодією зі ЗМІ; якщо чотири, то зазвичай це начальник(-ця) відділу, його заступник(-ця) та головні спеціалісти(-ки).

У місцевих судах лише 8 із 199 судів мають пресслужбу як самостійний структурний підрозділ (функціонує понад рік). 191 місцевий суд вказав, що не має окремих пресслужб або ж їхні відповіді, враховуючи відповіді на інші запитання тематичного блоку дослідження визнано такими, що не відповідають суті пресслужби (наприклад, вказівка, що до її складу входять входять лише один прессекретар(-ка) та лише один суддя-спікер(-ка)). Діяльність пресслужб регулюють:

- положення про пресслужбу суду<sup>7</sup>;
- «Типова посадова інструкція головного спеціаліст/ки із забезпечення зв'язків із засобами масової інформації (прес-секретаря)», що затверджена наказом державної судової адміністрації України від 6 листопада 2013 року №1458;
- посадові інструкції різних спеціалістів(-ок).

<sup>5</sup> Приклад положення: [https://1aa.court.gov.ua/userfiles/media/new\\_folder\\_for\\_uploads/sud4850/10%20ZMI.pdf](https://1aa.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/sud4850/10%20ZMI.pdf)

<sup>6</sup> Приклади посадових інструкцій: [https://nwag.court.gov.ua/sud4874/info\\_sud/aparat\\_07112018/zmi\\_pzags\\_2018](https://nwag.court.gov.ua/sud4874/info_sud/aparat_07112018/zmi_pzags_2018) [https://nwag.court.gov.ua/sud4874/pres-centr/komunikaz\\_strayeg\\_2021-2022/](https://nwag.court.gov.ua/sud4874/pres-centr/komunikaz_strayeg_2021-2022/) [https://nwag.court.gov.ua/sud4874/pres-centr/poloj\\_vzaemod\\_zmi\\_2019/](https://nwag.court.gov.ua/sud4874/pres-centr/poloj_vzaemod_zmi_2019/)

<sup>7</sup> Приклади положень про пресслужби судів:  
<https://zl.hr.court.gov.ua/sud2015/50/23/>  
<https://sl.dp.court.gov.ua/sud0438/pres-centr/position01/>

До складу пресслужб місцевих судів входить різна кількість людей – від двох до п'яти. Так, якщо входить дві людини, то зазвичай це завідувач сектору та провідний спеціаліст; якщо четверо, то зазвичай це начальник відділу, головний спеціаліст, головний спеціаліст (пресекретар), провідний спеціаліст (табл. 4).

**Таблиця 4. Наяvnість пресслужб у судах**

	2018	2019	2020
Верховний Суд	не брав участь у дослідженні	не брав участь у дослідженні	наявна
Вищий антикорупційний суд	–	наявна	наявна
Суди апеляційної ланки	26% наявна	27% наявна	17,9 наявна
Місцеві суди	2% наявна	9% наявна	4% наявна

Отже, результати дослідження демонструють різницю між організаційною спроможністю судів різних рівнів.

## **ВНУТРІШНІ КОМУНІКАЦІЇ В СУДАХ**

Комунікації залежно від суб'єктів комунікаційного процесу поділяються на внутрішні та зовнішні. Внутрішні комунікації дозволяють здійснювати обмін інформацією в середині суду, а зовнішні комунікації – це обмін інформацією між судом та зовнішнім середовищем.

Під час дослідження представникам(-циям) судів запропонували відповісти на запитання **«Які дії вживаються пресекретарем(-кою) суду/пресслужбою суду для налагодження внутрішніх комунікацій всередині суду?»**. Відповіді на дане запитання узагальнювались відповідно до результатів відповідей усіх судів, що взяли участь у дослідженні. Немає суттєвої різниці між заходами, що застосовуються судами першої та апеляційної інстанцій, тому нижче подана інформація щодо всіх опитаних. Найчастіше у відповідях, наданих учасниками(-циями) опитування, вказано комплекс дій.



Основні дії, що застосовують суди для налагодження внутрішньої комунікації:

- збори працівників(-ць) суду, робочі наради – 144 суди (62,9%);
- координація дій у випадку розгляду резонансної справи – 139 судів (60,7%);
- навчання з працівниками(-цями) суду – 136 судів (59,4%);
- оперативна комунікація завдяки групам у різних каналах комунікації (Viber, Telegram, Facebook) – 127 судів (55,5%);
- привітання з пам'ятними датами, днями народженнями, корпоративні внутрішні заходи або спільне відвідування театрів, виставок та інших культурних заходів – 124 суди (54,1%);
- внутрішня інформаційна розсилка – 118 суди (51,5%);
- спільне проведення благодійних заходів, флешмобів та інших суспільно-корисних заходів – 92 суди (40,2%);
- внутрішні опитування, співбесіди для визначення рівня задоволеності якістю функціонування суду, системи управління, задоволеності умовами праці в суді, поліпшення комунікації з медіа – 83 суди (36,2%).

## **САМООЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ КОМУНІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ СУДУ**

У межах цього дослідження судам запропонували оцінити ефективність комунікаційної роботи суду, в якому вони працюють, в 2020 році від 1 до 10, де 1 – найгірше, а 10 – найкраще (табл. 5).

**Таблиця 5. Самооцінка ефективності комунікаційної роботи судів у 2020 році**

Бали	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Верховний Суд										1
Вищий антикорупційний суд								1		
Суди апеляційної ланки					1		4	9	10	4
Місцеві суди	1	1	5	7	28	11	42	59	29	16

Отже, середній бал самооцінки ефективності комунікаційної роботи суду:

- Верховний Суд – 10 б.;
- Вищий антикорупційний суд – 8 б.;
- суди апеляційної ланки – 8,4 б.;
- місцеві суди – 7,2 б.

Середній бал самооцінки серед усіх судів, що взяли участь у дослідженні, становить 7,4 бали (табл. 6).

**Таблиця 6. Порівняння результатів 2019 та 2020 років**

	2019	2020
Верховний Суд	не брав участь у дослідженні	10
Вищий антикорупційний суд	8	8
Суди апеляційної ланки	8,4	8,4
Місцеві суди	7,3	7,2
Середній бал самооцінки серед усіх судів	7,5	7,4

Дані результати можуть свідчити про відсутність суттєвих зрушень у комунікаційній діяльності судів, оскільки немає належної фінансової та матеріально-технічної підтримки.

## **РОЗДІЛ 2. ПРИМІЩЕННЯ СУДУ**

Приміщення суду, попри карантинні обмеження, спричинені пандемією COVID-19, лишається основним місцем здійснення судочинства. Від розміщення інформації, що у ньому доступна, в багато чому залежить гласність судочинства.

### **НАЯВНІСТЬ У СУДІ ОКРЕМОГО ПРИМІЩЕННЯ ДЛЯ ПРЕДСТАВНИКІВ(-ЦЬ) МЕДІА**

Часто медіа потребують належних умов для оперативного висвітлення інформації про судове засідання, тож окреме приміщення для представників(-ць) медіа – це запорука для успішної та комфортної роботи.

Респонденти(-ки) мали змогу обрати один з варіантів або зазначити власний:



- ні, в суді немає окремого приміщення для представників(-ць) медіа – 143 суди (62% усіх опитаних), з них апеляційної інстанції 10 судів: 1 апеляційний адміністративний суд, 1 апеляційний господарський суд, 8 апеляційних загальних судів; першої інстанції – 133 суди;
- ні, в суді немає окремого приміщення для представників(-ць) медіа, але за потреби може використовуватися інше приміщення – 80 судів (35%), з них 16 судів апеляційної інстанції (5 апеляційних адміністративних судів, 3 апеляційних господарських судів, 8 апеляційних загальних судів), Верховний Суд, Вищий антикорупційний суд, першої інстанції – 62 суди.
- так, у суді є окреме приміщення виключно для роботи представників(-ць) медіа – 6 судів (3%)<sup>8</sup>, з них – 1 суд апеляційної інстанції (апеляційний загальний суд) та 5 судів першої інстанції.

<sup>8</sup> Okremе приміщення виключно для роботи представників(-ць) медіа наявне у судах: Київський районний суд міста Одеси, Приморський районний суд міста Одеси, Тернопільський апеляційний суд, Чернівецький апеляційний суд, Львівський окружний адміністративний суд, Сумський окружний адміністративний суд.

Як порівняти з минулорічним опитуванням, у методологію якого додано цей розділ, на 10% менше опитаних судів мають окремі приміщення. Це є негативним показником.

## ІНФОРМАЦІЯ, ЩО ВИСВІТЛЮЄТЬСЯ НА ІНФОРМАЦІЙНИХ СТЕНДАХ У ПРИМІЩЕННІ СУДУ

Респонденти обрали наступні варіанти із запропонованих (запитання з можливістю обрати декілька варіантів відповіді та/або зазначити власний варіант):



- розклад роботи суду, зокрема канцелярії, архіву (робочі, святкові та вихідні дні, перерви) – 225 судів (98% усіх опитаних);
- інформація щодо порядку сплати судових зборів та мита, реквізити та розміри платежів – 223 (97%);
- інформація щодо зразків документів (заяв, клопотань тощо) – 220 (96%);
- графік особистого прийому громадян керівництвом (голова суду, керівник(-ця) апарату суду тощо) – 217 (95%);
- перелік справ, призначених до розгляду – 211 (92%);
- порядок організації пропускного режиму до суду – 191 (83%);
- оголошення та інформація для представників(-ць) медіа – 111 (48%);
- інформація щодо пресекретаря(-ки) суду (ПІБ, контакти, порядок звернення, номер кабінету/кабінетів тощо) – 93 (41%);
- інформація щодо суддів-спікерів(-ок) суду (перелік, контакти, порядок звернення, номер кабінету/кабінетів тощо) – 70 (31%);
- інформація щодо пресслужби суду, якщо така наявна (склад, контакти, порядок звернення, номер кабінету/кабінетів тощо) – 50 (22%)<sup>9</sup>.

<sup>9</sup> Лише десять судів відповіли позитивно на це питання. Інші зазначили, що в суді наявна пресслужба як структурний підрозділ (відділ, сектор). Також суди зазначали, що пресслужби в суді немає або ж вони вважають пресслужбою співпрацю пресекретаря і судді спінера. Імовірно, в цих відповідях вони вказували про наявність інформації про когось із представників(-ць) комунікаційних команд судів.

- інформація щодо трансляцій відкритих судових засідань технічними засобами судів в Україні – 34 (15%);
- інший варіант відповіді – 8 (3%).

У графі «Інше» суди зазначили, що на інформаційних стендах публікуються матеріали, пов'язані з правилами поведінки в суді та умовами роботи суду в зв'язку з пандемією COVID-19; інформація про безоплатну правову допомогу; правила поведінки в суді для відвідувачів та для медіа; просвітницькі відеоролики про діяльність судової гілки влади розміщені на моніторах у приміщеннях судів; інформація про електронний суд та виконавче провадження; куточек цивільного захисту, охорони праці та пожежної безпеки; інформація для осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення; інформація про розташування залів судових засідань; правила внутрішнього трудового розпорядку.

Наведемо декілька цитат респондентів(-ок), що зазначалися у графі «Інше»<sup>10</sup>.

**«Інформація щодо безоплатної правової допомоги, пам'ятка відвідувачам суду та представникам ЗМІ про правила поведінки в суді під час судового засідання зі встановленням карантину. Також інформація про заходи безпеки; запобігання поширенню інфекційних захворювань; алгоритм дій у разі виявлення симптомів захворювання, рекомендований МОЗ; особливий режим роботи суду під час дії карантину; заходи, що вживає суд задля безпечних умов перебування в установі тощо», – завідувачка сектором із забезпечення зв'язків зі ЗМІ Херсонського апеляційного суду**

**«Інформація щодо COVID-19, інформація про судовий збір, інформація для осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення, інформація про “Електронний суд”, інформація про розташування залів с/з тощо», – прессекретарка Гребінківського районного суду Полтавської області**

Важливою, зокрема для медіа, є інформація про пресслужбу та представників(-ць) комунікаційних команд судів. Як

<sup>10</sup> Тут і далі цитати наведені з урахуванням літературного редактування, якщо не зазначене інше.

свідчать результати, суди надають її в різних об'ємах. Варто зазначити, що в 28 випадках 12% опитаних судів наявна інформація про пресслужбу, пресекретаря(-ку), суддю-спікера(-ку), з них 24 – це суди першої інстанції та 4 – загальні апеляційні суди. До того ж, не у всіх судах, які ствердно відповіли на запитання про наявність на інформаційних стендах дані про пресслужбу, справді мають її як відокремлений структурний підрозділ (враховуючи інші відповіді). Майже всі суди, що опублікували інформацію про суддів-спікерів(-ок) на інформаційних стендах, оприлюднили також дані про пресекретарів(-ок) судів – 69 судів (30%), з них – 64 суди першої інстанції та 5 судів – апеляційної.

На запитання «Чи охорона суду проінформована про функції пресекретаря(-ки), пресслужби та чи знає як їх можна відшукати?» відповіді розділились:



- ні – 9 судів (4% опитаних судів);
- так – 165 суди (72%).
- у суді відсутня охорона – 54 суди (24%).

У випадках, якщо зазначено «Ні», а охорона відсутня, то 27 судів (12% опитаних судів) зазначили, що на інформаційних стендах є інформація про пресслужбу та/або суддю-спікера та/або пресекретаря.

Наявність у співробітників(-ць) бейджів допомагає відвідувачам встановити особу та функцію, яку вона виконує в суді. Відповідно до п. 3.4 Правил поведінки працівника суду<sup>11</sup> «працівник суду повинен <...> носити бейдж із зазначенням свого прізвища, імені по-батькові, називати себе на першу вимогу відвідувачів суду».

На запитання «Чи працівники(-ці) суду носять бейдж, на якому зазначено їхнє прізвище, ім'я та по батькові?» респонденти(-ки) зазначили:



- так – 158 судів (69% опитаних судів);
- ні – 51 суд (22%);
- не регулярно – 20 судів (9%).

<sup>11</sup> У залі суду: результати всеукраїнського моніторингу інформаційного наповнення приміщень апеляційних судів України матеріалами, що сприяють відкритості правосуддя та налагодженню взаємодії з медіа та громадою, 2019 рік. – Назарій Боярський – Київ, 2019 рік – 76 с.

## **РОЗДІЛ 3. САЙТ СУДУ**

---

### **ОФІЦІЙНИЙ ВЕБСАЙТ СУДУ**

«Судова влада України» – офіційний вебпортал судової влади України, на якому публікується інформація про діяльність судів загальної юрисдикції, інших органів і установ судової гілки влади. Адмініструє вебпортал Державна судова адміністрація України, розробка якого ведеться з 2004 року.

Метою здійснення інформаційного наповнення вебсайту є забезпечення гласності та відкритості діяльності судів загальної юрисдикції, інших органів і установ судової влади<sup>12</sup>.

Усі суди мають в обов'язковому порядку вебсторінку на загальному вебпорталі.

Дослідження свідчить, що окрім судів ведуть паралельно два вебсайти: як на офіційному вебпорталі «Судова влада України», так і розроблені самостійно. Такі відповіді отримано від 72 судів (31,4%), проте під час перевірки ми виявили тільки чотири суди (1,7%), які справді мають окрім сайти, що знаходяться інтернет-пошуковики, а саме:

-  Вищий антикорупційний суд: <https://vaks.gov.ua/>
-  Київський апеляційний суд: <http://www.kas.gov.ua/>
-  Київський районний суд міста Одеси: <https://kievskiyjud.od.ua/>
-  Сьомий апеляційний адміністративний суд: <https://7aac.gov.ua/>

<sup>12</sup> Регламент інформаційного наповнення офіційного вебпорталу «Судова влада України», затверджений наказом Державної судової адміністрації України від 17.02.2014 № 30. Доступ: <https://dsa.court.gov.ua/dsa/inshe/14/gjflvhvtjrg>

## АЛГОРИТМ НАПОВНЕННЯ ОФІЦІЙНИХ ВЕБСАЙТІВ СУДІВ

### Нормативне регулювання офіційних вебсайтів судів

Із-поміж опитаних 229 судів 105 (45,9%) зазначили, що наповнення вебсторінки їхнього суду не регулюється жодним окремим нормативним документом. 124 суди (54,1%) вказали певні документи як такі, що врегульовують наповнення сайту суду (табл. 7).

**Таблиця 7. Наяvnість нормативних документів, що регулюють наповнення сайту суду**

	2019, к-ть опитаних судів	2020, к-ть опитаних судів
Документи вказані	47%	54,1%
Документи відсутні	43%	45,9%
Інформація не надана	10%	0%

Документи, якими керуються суди для наповнення офіційних сайтів, можна поділити на групи:

**① внутрішні документи того чи іншого суду – 65 судів (28,4% опитаних судів):**

- накази голів судів;
- накази керівників апаратів;
- комунікаційні стратегії судів;
- положення про пресслужби судів;
- положення про взаємодію судів із медіа;
- положення про вебсайт того чи іншого суду на офіційному вебпорталі «Судова влада України»<sup>13</sup>;
- регламент про наповнення того чи іншого суду на офіційному вебпорталі «Судова влада України»<sup>14</sup>;
- посадові інструкції різних працівників(-ць).

<sup>13</sup> Положення про організаційне забезпечення функціонування офіційного вебсайту Інгулецького районного суду міста Кривого Рогу Дніпропетровської області. Доступ: <https://ing.dp.court.gov.ua/sud0416/pres-centr/sait/>

Положення про офіційний вебсайт Золочівського районного суду Харківської області. Доступ: <https://zlh.hrcourt.gov.ua/sud2015/50/22/>

<sup>14</sup> Регламент інформаційного наповнення вебсайту Херсонського окружного адміністративного суду на інформаційному вебпорталі «Судова влада України», затверджений наказом голови Херсонського окружного адміністративного суду від 08.05.2015 №06-04/22. Доступ: <https://adm.ks.court.gov.ua/sud2170/denvd/>

**2 нормативні документи органів судової влади – 43 судів (18,8% опитаних судів):**

- у більшості випадків (32 суди): наказ Державної судової адміністрації України від 17 лютого 2014 року №30 «Про організаційне забезпечення функціонування вебпорталу «Судова влада України»<sup>15</sup>;
- одиничні випадки: наказ Державної судової адміністрації України від 21 травня 2003 року №186 «Про створення Єдиної комп'ютерної мережі судів України та запровадження централізованого спостереження за потребами місцевих та апеляційних судів загальної юрисдикції»<sup>16</sup>;
- одиничні випадки: Інструкція користувача вебпорталу «Судова Влада України»<sup>17</sup>
- одиничні випадки: Рішення Ради суддів України № 54 від 12 жовтня 2017 року «Про рекомендації конференції День права знати: доступ до публічної інформації» (щодо наповнення офіційних вебсайтів судів публічною інформацією)<sup>18</sup>;
- одиничні випадки: Рішення Ради суддів загальних судів №21 від 13.02.2014 «Про затвердження базових показників ефективності діяльності місцевих та апеляційних загальних судів»<sup>19</sup>;
- одиничні випадки: Рішення Ради суддів України №68 від 06.10.2016 р. «Про супровід вебсайту місцевого (апеляційного) суду»<sup>20</sup>.

**3 законодавчі акти та акти центральних органів виконавчої влади – 8 судів (3,5% опитаних судів):**

- ЗУ «Про доступ до публічної інформації»<sup>21</sup>;
- ЗУ «Про інформацію»<sup>22</sup>;
- ЗУ «Про судоустрій та статус суддів»<sup>23</sup>;

<sup>15</sup> <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0030750-14#Text>

<sup>16</sup> [http://search.ligazakon.ua/l\\_doc2.nsf/link1/SA03012.html](http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/SA03012.html)

<sup>17</sup> [https://od.court.gov.ua/tu16/info\\_suddi/info0](https://od.court.gov.ua/tu16/info_suddi/info0)

<sup>18</sup> <http://rsu.gov.ua/uploads/article/risenna-rsu-no-54-vid-12102017-p-d37379cac8.pdf>

<sup>19</sup> <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr021412-14#Text>

<sup>20</sup> <http://rsu.gov.ua/documents/42>

<sup>21</sup> <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text>

<sup>22</sup> <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>

<sup>23</sup> <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text>

- Постанова КМУ від 4 січня 2002 р. №3 «Про Порядок оприлюднення у мережі Інтернет інформації про діяльність органів виконавчої влади»<sup>24</sup>.

**④ рекомендаційні методичні матеріали – 2 суди (0,9% опитаних судів).**

Водночас 5 опитаних судів (2,2%) вказали, що не знають якими нормативними документами врегульовано наповнення сайту суду.

Отже, найчастіше суди керуються внутрішніми документами або ж наказом Державної судової адміністрації України від 17 лютого 2014 року №30 «Про організаційне забезпечення функціонування вебпорталу «Судова влада України». Варто зазначити, що залишається нерозв'язаною проблема необізнатості працівників(-ць) судів про нормативні документи, які регулюють роботу сайтів судів.

**Таблиця 8. Врегулювання наповнення сайту суду нормативними документами**

	2019, к-ть опитаних судів	2020, к-ть опитаних судів
внутрішні документи суду	29%	28,4%
нормативні документи органів судової влади	13%	18,8%
законодавчі акти та акти центральних органів виконавчої влади	1%	3,5%
рекомендаційні методичні матеріали	2%	0,9%

### **Працівники й працівниці суду, які відповідають за наповнення офіційних вебсайтів судів**

Аби покращити комунікаційну діяльність суду, важливо розуміти хто саме відповідає за наповнення офіційного вебсайту суду, а також чи входить відповідальна особа до комунікаційної команди. Респондентам(-кам) запропонували обрати серед запропонованих варіантів або додати свій.

<sup>24</sup> Постанова КМУ від 4 січня 2002 року №3 «Про Порядок оприлюднення у мережі Інтернет інформації про діяльність органів виконавчої влади».

Доступ: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3-2002-%D0%BF>



Враховуючи отримані результати минулорічного дослідження, серед запропонованих варіантів дослідницькою командою було вказано посади: головного спеціаліста(-ки) із забезпечення зв'язків зі ЗМІ (пресекретар(-ка)) суду; керівника(-ци) апарату суду; заступника(-ци) керівника(-ци) апарату суду; працівника(-ци) відділу інформаційно-технічного забезпечення; судді-спікера(-ки). Також респонденти(-ки) могли зазначити світ варіант або ж обрати варіант «Не визначено працівника(-ци), який відповідатиме за наповнення контенту сторінки».

У більшості судів (69% від опитаних) за наповнення офіційного вебсайту суду відповідає один працівник(-ца). У кожному п'ятому суді (20,5% від опитаних) за наповнення офіційного вебсайту суду відповідає два працівника(-ци). У 8,3% від опитаних судів за наповнення офіційного вебсайту суду відповідає три працівника(-ци), а у 0,9% від опитаних судів – чотири працівника(-ци). Три суди залишили відповіді, що не дають змогу визначити кількість людей, що відповідає за наповнення офіційного вебсайту суду:

- 1 працівник – 158 судів (69%);
- 2 працівники – 47 судів (20,5%);
- 3 працівники – 19 судів (8,3%);
- 4 працівники – 2 суди (0,9%);
- не визначено працівника(-ци), який(-а) відповідатиме за наповнення контенту сторінки – 3 суди (1,3% від опитаних);
- інший варіант відповіді – 3 суди (1,3%).

У суді за наповнення офіційного вебсайту найчастіше відповідає (вказано % від опитаних судів):

- головний спеціаліст(-ка) із забезпечення зв'язків зі ЗМІ (пресекретар(-ка) суду – 98 судів (42,8%);
- заступник(-ци) керівника(-ци) апарату суду – 58 судів (25,3%);
- головний спеціаліст – 50 судів (21,8%);
- керівник(-ци) апарату суду – 38 судів (16,6%);
- працівник(-ци) відділу інформаційно-технічного забезпечення – 35 судів (15,3%);

- головний консультант або ж консультант — 22 судів (9,6%);
- суддя-спікер(-ка) — 10 судів (4,4%);
- помічник голови суду — 7 судів (3,1%);
- завідувач сектором — 3 суди (1,3%);
- начальник відділу — 3 суди (1,3%);
- голова суду — 1 суд (0,4%);
- секретар судового засідання — 1 суд (0,4%);
- старший секретар — 1 суд (0,4%);
- судовий розпорядник — 1 суд (0,4%);
- помічник судді — 1 суд (0,4% від опитаних).

Три суди (1,3%) вказали, що в них наразі не визнано працівника(-цю), який відповідатиме за наповнення контенту сторінки. Відповіді ще трьох судів (1,3%) не дають змогу визначити кількість та посади людей, які відповідають за наповнення контенту сторінки.

## **Процедура погодження наповнення офіційних вебсайтів судів**

### **1 погодження — 60 судів, з них:**

- відповідальний(-на) працівник(-ця) за наповнення сайту самостійно ухвалює рішення щодо контенту — 9;
- погоджується з головою суду — 14;
- погоджується з керівником(-цею) апарату суду — 27;
- погоджується з суддею-спікером(-кою) — 7;
- погоджується з суддею, головуючим(-чою) в справі — 3.

### **2 погодження (в різних комбінаціях) — 63 суди, з них:**

- відповідальний(-на) працівник(-ця) за наповнення сайту самостійно ухвалює рішення щодо контенту — 11;
- погоджується з головою суду — 41;
- погоджується з керівником(-цею) апарату суду — 43;
- погоджується з суддею-спікером(-кою) — 17;
- погоджується з суддею, головуючим(-чою) в справі — 15;
- погоджується на рівні пресслужби суду, якщо така наявна — 1.

У 22 судах погоджується:

- з головою суду;
- з керівником(-цею) апарату суду.

У 8 судах погоджується:

- з головою суду;
- з суддею-спікером(-кою).

У 8 судах погоджується:

- з головою суду;
- погоджується з суддею, головуючим(-ою) в справі.

У 8 судах:

- відповідальний(-а) працівник(-ця) за наповнення сайту самостійно ухвалює рішення щодо контенту;
- погоджується з керівником(-цею) апарату суду.

У 7 судах погоджується:

- з керівником(-цею) апарату суду;
- з суддею-спікером(-кою).

У 6 судах погоджується:

- з керівником(-цею) апарату суду;
- з суддею, головуючим(-кою) у справі.

У 2 судах:

- відповідальний(-на) працівник(-ця) за наповнення сайту самостійно ухвалює рішення щодо контенту;
- погоджується з головою суду.

В 1 суді:

- відповідальний(-на) працівник(-ця) за наповнення сайту самостійно ухвалює рішення щодо контенту
- погоджується з суддею-спікером(-кою).

В 1 суді:

- відповідальний(-на) працівник(-ця) за наповнення сайту самостійно ухвалює рішення щодо контенту;
- погоджується з суддею-спікером(-кою).

В 1 суді погоджується:

- з головою суду;
- на рівні пресслужби суду, якщо така наявна.

### **Три погодження наявне в 66 судах, з них:**

- відповідальний(-на) працівник(-ця) за наповнення сайту самостійно ухвалює рішення щодо контенту – 7;
- погоджується з головою суду – 59;
- погоджується з керівником(-цею) апарату суду – 54;
- погоджується з суддею-спікером(-кою) – 40;
- погоджується з суддею, головуючим(-ою) у справі – 37;
- погоджується на рівні пресслужби суду, якщо така наявна – 3.

У 23 судах погоджується:

- з головою суду;
- з керівником(-цею) апарату суду;
- з суддею-спікером(-кою).

У 18 судах погоджується:

- з головою суду;
- з керівником(-цею) апарату суду;
- з суддею, головуючим(-чию) в справі.

У 8 судах погоджується:

- з головою суду;
- з суддею-спікером(-кою);
- з суддею, головуючим(-ою) у справі.

У 7 судах погоджується:

- з керівником(-цею) апарату суду;
- з суддею-спікером(-кою);
- з суддею, головуючим(-ою) в справі.

У 4 судах:

- відповіdalnyj(-na) працівник(-ця) за наповнення сайту самостійно ухвалює рішення щодо контенту;
- погоджується з головою суду;
- погоджується з керівником(-цею) апарату суду.

У 2 судах погоджується:

- з головою суду;
- з керівником(-цею) апарату суду;
- на рівні пресслужби суду, якщо така наявна.

У 2 судах:

- відповіdalnyj(-na) працівник(-ця) за наповнення сайту самостійно ухвалює рішення щодо контенту;
- погоджується з головою суду;
- погоджується з суддею, головуючим(-чою) в справі.

В 1 суді:

- відповіdalnyj(-na) працівник(-ця) за наповнення сайту самостійно ухвалює рішення щодо контенту;
- погоджується з головою суду;
- погоджується з суддею-спікером(-кою).

В 1 суді погоджується:

- з головою суду;
- з суддею, головуючим(-чою) в справі;
- на рівні пресслужби суду, якщо така наявна.

#### **Чотири погодження передбачено в 30 судів, з них:**

- відповіdalnyj(-na) працівник(-ця) за наповнення сайту самостійно ухвалює рішення щодо контенту – 4;
- погоджується з головою суду – 29;
- погоджується з керівником(-цею) апарату суду – 27;
- погоджується з суддею-спікером(-кою) – 30;
- погоджується з суддею, головуючим(-ою) в справі – 29.

У 26 судах погоджується:

- з головою суду;
- з керівником(-цею) апарату суду;
- з суддею-спікером(-кою);
- з суддею, головуючим(-чою) в справі.

У 2 судах:

- відповідальний(-на) працівник(-ця) за наповнення сайту самостійно ухвалює рішення щодо контенту;
- погоджується з головою суду;
- погоджується з керівником(-цею) апарату суду;
- погоджується з суддею-спікером(-кою).

У 2 судах:

- відповідальний(-на) працівник(-ця) за наповнення сайту самостійно ухвалює рішення щодо контенту;
- погоджується з головою суду;
- погоджується з суддею-спікером(-кою);
- погоджується з суддею, головуючим(-чою) в справі.

#### **П'ять погоджень передбачено в 9 судах, з них:**

- відповідальний(-на) працівник(-ця) за наповнення сайту самостійно ухвалює рішення щодо контенту – 8;
- погоджується з головою суду – 9;
- погоджується з керівником(-цею) апарату суду – 9;
- погоджується з суддею-спікером(-кою) – 9;
- погоджується з суддею, головуючим(-ою) в справі – 9;
- погоджується на рівні пресслужби суду, якщо така наявна – 1.

У 8 судах:

- відповідальний(-на) працівник(-ця) за наповнення сайту самостійно ухвалює рішення щодо контенту;
- погоджується з головою суду;
- погоджується з керівником(-цею) апарату суду;
- погоджується з суддею-спікером(-кою);
- погоджується з суддею, головуючим(-чою) в справі.

У 1 суді погоджується:

- з головою суду;
- з керівником(-цею) апарату суду;
- з суддею-спікером(-кою);
- з суддею, головуючим(-чою) в справі;
- на рівні пресслужби суду, якщо така наявна.

**Шість погоджень має 1 суд, з них:**

- відповідальний(-а) працівник(-ця) за наповнення сайту самостійно ухвалює рішення щодо контенту – 1;
- погоджується з головою суду – 1;
- погоджується з керівником(-цею) апарату суду – 1;
- погоджується з суддею-спікером(-кою) – 1;
- погоджується з суддею, головуючим(-ою) в справі – 1;
- погоджується на рівні пресслужби суду, якщо така наявна – 1.

В 1 суді погоджується:

- з головою суду;
- з керівником(-цею) апарату суду;
- з суддею-спікером(-кою);
- з суддею, головуючим(-ою) в справі;
- на рівні пресслужби суду, якщо така наявна.

**Таблиця 9. Алгоритм погодження наповнення офіційного сайту суду**

Кількість погоджень	Кількість опитаних судів
одне погодження	60 судів (26,2%)
два погодження	63 суди (27,5%)
три погодження	66 судів (28,8%)
четири погодження	30 судів (13,1%)
п'ять погоджень	9 судів (3,9%)
шість погоджень	1 суд (0,4%)



Отже, найчастіше застосовують три комбінації погодження наповнення офіційного сайту суду. Як і в попередні роки<sup>25</sup>, матеріал найчастіше погоджується з керівником(-цею) апарату суду та з головою суду:

- з керівником(-цею) апарату суду – 161 суд (70,3%);
- з головою суду – 153 суди (66,8%);
- з суддею-спікером(-кою) – 102 суди (44,5%);
- з суддею, головуючим(-чою) в справі – 92 суди (40,2%);
- відповідальний(-а) працівник(-ця) за наповнення сайту самостійно ухвалює рішення щодо контенту – 39 судів (17%);
- погоджується на рівні пресслужби суду, якщо така наявна – 6 судів (2,6%).

Низка судів зазначили, що процедура погодження наповнення офіційного сайту суду залежить від контенту. Зручність наявних у конкретних судах алгоритмів погодження наповнення офіційного сайту суду оцінюються високо: середній бал – 8,5 балів з 10 можливих.

Кореспонденти(-ки) надають такі рекомендації для покращення алгоритму погодження наповнення офіційного сайту суду:

- передбачення окремої посади прессекретаря(-ки) суду;
- довіра з боку колективу суду до людини, що відповідає за наповнення сайту;
- узгодженість інформаційної політики суду;
- алгоритм погодження має залежати від змісту матеріалу для сайту;
- алгоритм має забезпечувати оперативність оприлюднення інформації.

---

<sup>25</sup> Медіавідкритість судів України: результати всеукраїнського опитування працівників і працівниць судів України, 2019 рік / Валерія Рибак, Назарій Боярський / ГО «Вектор прав людини», Представництво Фонду імені Фрідріха Еберта в Україні — Київ, 2019 р. — 160 с.

## «Новини»

Розділу «Новини» на сайтах судів залишається основним джерелом офіційної інформації для суспільства про діяльність суду. У таблиці 10 наведено кількісні показники, зазначені респондентами(-ками), наповнення цього розділу протягом року. Варто зазначити, що відповіді респондентів(-ок) також перевірили волонтери(-ки) ГО «Вектор прав людини». У випадку розбіжностей враховувались кількісні показники, отримані командою дослідження.

**Таблиця 10. Кількість публікацій, розміщених у 2020 році в розділі «Новини» на офіційних вебсайтах судів**

Кількість новин	Кількість місцевих судів (% від загальної кількості місцевих судів, що взяли участь в опитуванні)	Кількість апеляційних судів (% від загальної кількості апеляційних судів, що взяли участь в опитуванні)	Вищий антикорупційний суд	Верховний Суд
Новини не публікувались протягом року	—	—		
1–10	2 (1%)			
11–20	5 (2,5%)			
21–50	43 (21,6%)			
51–100	<b>66 (33,2%)</b>	9 (32,1%)		
101–200	53 (26,6%)	<b>10 (35,7%)</b>		
201–300	17 (8,5%)	8 (28,6%)		
301–400	5 (2,5%)			
401–500	3 (1,5%)	1 (3,6%)	1 (100%)	
501–600	1 (0,5%)			
601–1000	4 (2%)			1 (100%)

Усього 199 місцевих судів, що взяли участь у дослідженні, у 2020 році розмістили 24 654 тис. новини на вебпорталі «Судова влада України».

Отже, в середньому один місцевий суд розміщує 124 новини на рік, тобто коефіцієнт продуктивності середньостатистичного місцевого суду становить 0,5 новин упродовж одного робочого дня<sup>26</sup>. Проте результати дослідження вказують, що місцеві суди (33,2%) найчастіше розміщують 51–100 новин на рік. У 2020 році найбільше новин опублікував Господарський суд Дніпропетровської області – 937 новин, на другому місці – Володарський районний суд Київської області з показником 767 новин, а на третьому місці – Зарічний районний суд м. Суми з показником 717 новин.

Усього 28 апеляційних суди, що взяли участь у дослідженні, у 2020 році розмістили 4 322 тис. новини на вебпорталі «Судова влада України», тобто в середньому один апеляційний суд розміщує 154 новини на рік. Коефіцієнт продуктивності середньостатистичного апеляційного суду становить 0,6 новин у один робочий день<sup>27</sup>. Найбільше апеляційних судів (35,7%) розміщують 101–200 новин на рік. У 2020 році найбільше новин опублікував Хмельницький апеляційний суд – 424 новини. На другому місці – Рівненський апеляційний суд із показником 287 новин, на третьому місці – Луганський апеляційний суд із показником 239 новин.

Вищий антикорупційний суд у 2020 році опублікував 469 новин на вебпорталі «Судова влада України». Коефіцієнт продуктивності Вищого антикорупційного суду становить 1,7 новин у один робочий день<sup>28</sup>.

Верховний Суд у 2020 році опублікував 1067 новин на вебпорталі «Судова влада України». Коефіцієнт продуктивності Вищого антикорупційного суду становить 4,3 новин у один робочий день<sup>29</sup>.

З вищепереліченого та з урахуванням інших результатів дослідження можна зробити висновок, що наявність відокремленої посади прес-секретаря(-ки) та пресслужби значною мірою впливає на кількість новин на сайтах судів. Варто зазначити, що є потреба в додатковому дослідженні змісту та якості інформаційних повідомлень.

<sup>26</sup> У 2020 році був 251 робочий день. Для розрахунку кількість новин ділиться на кількість робочих днів.

<sup>27</sup> Так само.

<sup>28</sup> Так само.

<sup>29</sup> Так само.

## Наявність контактних даних представників(-ць) комунікаційної команди судів

Учасникам(-цям) дослідження запропонували зазначити посаду людини, контакти якої опубліковані на вебсайті суду. Серед запропонованих варіантів: голова суду; суддя-спікер(-ка); пресекретар(-ка); керівник(-ця) апарату суду; загальний номер пресслужби без зазначення імен та посад. Також передбачалася можливість зазначити власний варіант. Отримані результати від респондентів(-ок) додатково перевірили волонтери(-ки) ГО «Вектор прав людини».



Серед усіх 229 судів, що взяли участь у дослідженні, на сайтах вказані:

- голова суду – 189 суди (82,5%);
- суддя-спікер(-ка) – 172 суди (75,1%);
- керівник(-ця) апарату суду – 185 суди (80,8%);
- пресекретар(-ка) – 172 суди (75,1%);
- загальний номер пресслужби без зазначення імен та посад – 22 суди (9,6%).

Ще 30 судів вказали власні варіанти відповідей:

- канцелярія суду;
- телефонний довідник всіх працівників(-ць) суду;
- спільний номер до усіх працівників(-ць) суду (з можливістю переключити на потрібного фахівця);
- приймальні суддів;
- усі судді;
- гаряча лінія;
- начальники структурних підрозділів / відділів;
- помічники суддів;
- заступник(-ця) керівника(-ці) апарату суду;
- інформаційний центр суду.

Десять судів вказали, що в них наявний лише один контакт (у трьох випадках – керівник(-ця) апарату суду. Ще у трьох судах – загальний номер пресслужби без зазначення імен та посад). 46 судів вказали, що в них наявні два контакти (різні конфігурації, найчастіше (у 26 випадках) є контакт судді-спікера(-ки).

42 суди вказали, що в них наявні три контакти (різні конфігурації, найчастіше (у 38 випадках) є контакт голови суду). 106 судів вказали, що в них наявні чотири контакти (різні конфігурації, найчастіше (у 105 випадках) є контакт голови суду та керівника(-ці) апарату суду). 25 судів вказали, що в них наявні п'ять та більше контактів (різні конфігурації, найчастіше (у 25 випадках) є контакт керівника(-ці) апарату суду).

Варто зазначити, що актуальною залишається проблема систематизації контактної інформації на сторінках судів на вебпорталі «Судова влада України». Досі контакти однієї і тієї ж посади (наприклад, «суддя-спікер(-ка)») можуть у різних судах розташовуватись у різних структурних підрозділах сайту (наприклад, у розділі «Про суд» / «Прес-центр» / «Іншех»)<sup>30</sup>. Ця ситуація ускладнює пошук потрібної інформації відвідувачам(-кам) сайтів судів.

## ЗРУЧНІСТЬ КОРИСТУВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОЮ СТОРІНКОЮ ВЕБСАЙТУ СУДУ ТА ВНЕСЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ

Ми попросили оцінити працівниць та працівників судів зручність користування адміністративною сторінкою вебсайту суду та внесення інформації від 1 до 10, де 1 – дуже погано, а 10 – дуже добре (табл. 11).

**Таблиця 11. Оцінювання зручності користування адміністративною сторінкою сайту суду та внесення інформації**

Бали	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
% від загальної кількості судів, що взяли участь в опитуванні	0,9%	0,9%	1,3%	0,9%	3,9%	6,1%	11,4%	22,3%	25,3%	27,1%
Кількість судів	2	2	3	2	9	14	26	51	58	62

<sup>30</sup> Див. детальніше ст. 33-36 «Медіавідкритість судів України: результати всеукраїнського опитування працівників і працівниць судів України, 2019 рік».

У межах дослідження респонденти та респондентки зазначили низку рекомендацій щодо зручності користування адміністративною сторінкою сайту суду та внесення інформації. Наводимо їх, систематизувавши в блоки:

- коментарі та пропозиції щодо структури сайту;
- коментарі та пропозиції щодо адміністрування сайту;
- коментарі та пропозиції щодо вигляду сайту;
- коментарі та пропозиції щодо функціоналу сайту.

Ідентичні коментарі щодо одного й того самого питання наведено лише один раз.

### **Коментарі та пропозиції щодо структури сайту<sup>31</sup>:**

”

- змінити налаштування щодо внесення інформації, адже в деякі розділи неможливо внести інформацію або редактувати, – вона блокується;
- можливість зміни розділів та кількості підрозділів сайту суду;
- можливість змінювати порядок розділів, зробити компактнішим вміст розділу «Громадянам», адже він містить багато різнопланової інформації, тож користувачам важко відшукати потрібну; дати доступ адміністратору сторінки суду для редактування цього розділу; додати більше шрифтів та опцію «Кількість переглядів допису» тощо;
- дати доступ відповідним працівникам суду корегувати розділи сайту суду (іх назву, послідовність тощо);
- неможливо змінити назvu розділу та підрозділу (сторінка суду на порталі «Судова влада України»);
- надати можливість відповідним працівникам суду корегувати розділи сайту суду (іх назvu, послідовність тощо);
- зменшити кількість обов'язкових розділів з метою подання лише найактуальнішої інформації (розподiл, призначення, статистика, положення про автоматизований розподiл тощо) без роздiлiв: «Протидiї корупцiї», «Компетенцiя та нормативнi засади дiяльностi», «Сплата штрафiв» тощо;

<sup>31</sup> Наведено цитати респондентів(-ок) із урахуванням літературного редактування

”

- у розділі пресцентр дозволити редагувати вказану сторінку (підрозділи «Пресрелізи», «Відеогалерея», «Фотогалерея», «Публікації» майже не використовуються, а видалити їх не можна, оскільки такі вимоги до програми офіційної сторінки).

Отже, респонденти та респондентки хочуть мати більше можливостей щодо редагування розділів та підрозділів сторінки суду.

### **Коментарі та пропозиції щодо адміністрування сайту<sup>32</sup>:**

”

- відсутність інструкції щодо наповнення сторінки суду, відсутність підказок під час створенні та заповненні розділів;
- відсутність доступу, оскільки його має лише адміністратор (IT-спеціаліст);
- розширити адміністративні повноваження для головного IT-спеціаліста для адміністрування інтерфейсу, меню тощо;
- додати більше функціональних дій;
- додати більше можливостей у редакторі та можливість збереження вихідного форматування під час додавання тексту, таблиць та інших об'єктів на сайт;
- збільшити час роботи з адміністративною сторінкою вебсайту суду;
- змінити CMS сайту на «CMS WordPress»;
- зробити більш зручнішим порядок завантаження файлів;
- полегшити спосіб завантаження зображень та інфографіки, оскільки наявні технології незрозумілі та заскладні для осіб без освіти в IT-сфері;
- інколи виникають проблеми у завантаженні фотографій у розділи сайту;
- наявні обмеження в технічному оформленні публікацій (фото-та відеоматеріалів);
- користування з таблицями, тестовими документами, малюнками;

<sup>32</sup> Наведено цитати респондентів(-ок) із урахуванням літературного редагування

”

- максимально спростити можливість розміщення фотозвітів та завантаження PDF-файлів;
- можливість завантажувати відеоролики, комфортніше розміщувати інформацію на сайті;
- можливість додавати відео без створення акаунту в YouTube;
- можливість завантажувати фото без файлообмінника;
- можливість наповнювання сайту не лише з робочого комп’ютера, а й дистанційно;
- додати можливість вилучати зайві файли з папки суду на сервері;
- не завжди можливо відшукати картинку потрібного (800\*600) формату;
- незручна адмінпанель для внесення інформації;
- незручно додавати фотографії, відсутній доступ до редактору сайту з мобільного телефона (з метою оперативності);
- неможливо передбачити розмір фотографій для новинах, тож було б чудово створити попередній перегляд; позаяк PDF-формат не завантажується, тож кожне оголошення про виклик до суду в PDF треба спочатку конвертувати в JPEG, а потім завантажувати тощо;
- відсутній авторизований доступ до адміністрування вебсайту з мобільних пристроїв (наразі доступ лише з комп’ютера, що підключений до мережі суду);
- варто оновити адміністративну частину сайту, зокрема текстовий редактор;
- можливість завантажувати фото без файлообмінника.

Отже, більшість респондентів та респонденток бажають вдосконалити порядок розміщення мультимедіа матеріалів (фото, відео, ілюстрації), а також мати змогу адмініструвати сайт не лише з робочого місця, а й дистанційно.

## Коментарі та пропозиції щодо дизайну сайту<sup>33</sup>:

”

- додати нумерацію сторінок не лише внизу, а й зверху (наприклад, у розділах «Пресцентр» або «Новини»);
- дуже шаблонізований сайт;
- збільшити місце для розміщення інформації на головній сторінці;
- зменшити розміри банерів «електронна форма звернення» та «запит на отримання публічної інформації» на стартовій сторінці;
- оновити дизайн сайту та полегшити користування;
- у мобільній версії висвітлюється не вся інформація, що оприлюднена на вебсайті суду.

Отже, більшість респондентів та респонденток хотіли б оновити дизайн сайту.

## Коментарі та пропозиції щодо функціоналу сайту<sup>34</sup>:

”

- створити підписку на новини суду;
- налагодити систему пошуку інформації на вебпорталі;
- варто створити англомовну версію;
- створити чат-бот;
- зробити меню доступним;
- додати опитування щодо роботи суду;
- додати лічильник відвідування сайту та його розділів.

Отже, більшість респондентів та респонденток пропонують зміни, що сприятимуть кращій взаємодії відвідувачів(-ок) із сайтом.

<sup>33</sup> Наведено цитати респондентів(-ок) із урахуванням літературного редактування

<sup>34</sup> Наведено цитати респондентів(-ок) із урахуванням літературного редактування

## РОЗДІЛ 4. ПРИСУТНІСТЬ СУДУ В СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ

---

Соціальні мережі – один із найпопулярніших медійних та комунікаційних майданчиків в Україні та світі. Закономірно, що частка профілів населення України щороку збільшується. Значної актуальності соціальні мережі набули в період пандемії, спричиненої поширенням COVID-19, тож значну увагу дослідження медіавідкритості судів України ми присвячуємо саме роботі судів у соціальних мережах. Проаналізуємо загальні тенденції та роботу судів у соціальній мережі Facebook.

### ЗАГАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОБОТИ СУДІВ У СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ

**У яких соціальних мережах присутні суди?** Респонденти(-ки), відповідаючи на це запитання, могли обрати кілька варіантів із зазначених соціальних мереж або ж вказати свій варіант: Facebook, YouTube, Instagram, Twitter, Tumblr, Telegram, TikTok. Цю інформацію респонденти(-ки) підтверджували посиланням на соцмережі. Додатково автори(-ки) та волонтери(-ки) дослідження перевіряли не лише посилання, їх шляхом пошуку назви суду в кожній соціальній мережі. У соціальних мережах Tumblr та TikTok не присутній жоден суд. Присутні суди в:



- Facebook 164 судів (72% опитаних судів): ВС, ВАКС, місцеві – 134; апеляційні – 28;
- YouTube – 26 судів (11%): ВС, ВАКС, апеляційні – 10, місцеві – 14;
- Instagram – 15 (7%): ВС, апеляційні – 4, місцеві – 10;
- Telegram – 14 (6%): ВС, ВАКС, апеляційні – 4, місцеві – 8;
- Twitter – 7 (3%): ВС, ВАКС, апеляційні – 4, місцеві – 1;
- інший варіант відповіді: 2 суди зазнали, що інформації про суд міститься у Вікіпедії. Варто зазначити, відповідно до визначення на сайті Вікіпедії, це не соціальна мережа, а «загальнодоступна вільна багатомовна онлайн-енциклопедія, якою опікується

неприбуткова організація “Фонд Вікімедіа” <...> Вікіпедія — п'ятий за популярністю вебсайт у світі»<sup>35</sup>

Усього в соціальних мережах присутні 164 судів, що становить 72% опитаних судів (ВС, ВАКС, місцеві — 134, апеляційні — 28). Усі присутні у Facebook, а 39 судів (17% опитаних судів) — у більшій кількості соціальних мереж. У всіх перелічених соціальних мережах судів присутній тільки Верховний Суд. Усі суди першої ланки (65 суди, що становить 28% опитаних судів), відсутні в соціальних мережах (у перелічених та інших).

Як порівняти з 2019 роком, загальна кількість з опитаних судів у відсотковому значенні, що присутня у соціальних мережах та у Facebook, не змінилась, проте зросли показники щодо інших соціальних мереж (табл. 12).

**Таблиця 12. Присутність у соцмережах опитаних судів у 2017–2020 рр. у відсотковому значенні<sup>36</sup>**

Соціальна мережа	2017	2018	2019	2020
Facebook	42%	66%	72%	72%
YouTube	-	7%	8%	11%
Instagram	-	2%	5%	7%
Telegram	-	2%	3%	6%
Twitter	-	3%	0,5%	3%
Частка судів присутніх у соцмережах	-	69%	72%	72%
Частка судів відсутніх у соцмережах	-	32%	27%	28%

Відповідаючи на запитання «**Якщо суд відсутній у соціальних мережах, то з яких причин?**», суди могли обрати декілька варіантів з-поміж запропонованих відповідей та/або ж запропонувати свій варіант. Більшість зазначили, що для висвітлення інформації про суд достатньо сторінки на порталі «Судова влада України».

<sup>35</sup> Вікіпедія // Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%92%D1%96%D0%BA%D1%96%D0%BF%D0%B5%D0%B4%D1%96%D1%8F>

<sup>36</sup> Під час опитування «Медіавідкритість судів України: результати всеукраїнського опитування працівників судів України, 2017 рік» у розділі питань про соціальні мережі було поставлене запитання лише про присутність судів у соціальній мережі Facebook.

Проаналізуємо розподіл відповідей:



- для висвітлення інформації про суд достатньо сторінки на порталі «Судова влада України» – 42 (65% судів, які відсутні в соціальних мережах);
- для ведення соціальних мереж недостатньо часу, позаяк відсутня відокремлена посада прес-секретаря(-ки) – 37 (57%);
- не вбачається потреби у веденні соціальних мереж – 10 (15%);
- відсутність бажання та/чи вказівки з боку керівництва суду – 8 (12%);
- обмежений доступ до мережі Інтернет на робочому місці – 2 (3%).

Дві відповіді також містили у графі «Інше»:

*«варто створити окрему посада в суді або виділити особи, що вже працює, гідний рівень заробітної плати, хоча б 45% від окладу судді, але не менше мінімальної заробітної плати в Україні»;*

*«1) негативна позиція керівництва суду на його присутність у соцмережах; 2) нормативна неврегульованість його присутності соцмережах; 3) відсутність технічного захисту, якщо наявна присутність у соцмережах; 4) потреба в додатковому часі».*

Ми запропонували надати відповідь на запитання відкритого типу без варіантів відповідей **«Чому суд послуговується соціальними мережами? Як саме соціальні мережі позитивно вплинули на комунікаційну діяльність суду?»**. Із 164 судів, які присутні в соціальних мережах, 118 судів (72% судів, що присутні у соціальних мережах) прокоментували чому така діяльність важлива, зазначивши про переваги:



- 1) значне розширення аудиторії сприяє поширенню інформації про здійснення судочинства та діяльність суду; розширення цільової аудиторії за віком дає змогу залучити молодь;

- 2) більша варіативність інформації за формою і за змістом, яку можна поширювати в соціальних мережах, наприклад, повідомляти про діяльність суду (зокрема, про життя колективу суду), участь суду в громаді населеного пункту;
- 3) поширення фото, графічних зображень, текстів та відео;
- 4) швидкий зворотний зв'язок та налагодження прямих комунікацій із цільовими аудиторіями;
- 5) зручний інструмент залучити людей до заходів, що проводять суди;
- 6) зручний інструмент для відстеження статистичних даних про поширення інформації, залучення аудиторії, а також моніторинг інформаційних потреб різних цільових аудиторій судів;
- 7) висока швидкість поширення інформації, а це розширює, зокрема, можливості суду в кризових ситуаціях;
- 8) розширення доступу до правосуддя для населення різних громад;
- 9) підвищення рівня довіри населення до судової гілки влади;
- 10) створення якісного бренду або його покращення для конкретного суду;
- 11) збільшення відвідуваності офіційного сайту суду завдяки кроспостам;
- 12) здійснення правої просвітницької діяльності;
- 13) налагодження роботи зі ЗМІ;
- 14) безпечна підтримка зв'язку з людьми під час карантинних обмежень;
- 15) обмін досвідом між судами;
- 16) безкоштовний комунікаційний майданчик.

Процес комунікації є достатньо складним та багатогранним, тож часто в судах трапляються складнощі під час комунікацій, а робота у соціальних мережах не виняток. Один місцевий суд зазначив, що не може навести як саме позитивно на їхню діяльність вплинула робота в соціальних мережах, а Рівненський апеляційний суд зазначив про негативний вплив: «Позитивно — ніяк, це майданчик лише для критики тих, хто незадоволений судовими рішеннями».

Прикметно, що позитивні сторони комунікаційної діяльності за допомогою соціальних мереж зазначені в більшості відповідях. Наведемо деякі цитати працівників(-ць) судів.

**«Це вимога часу. Соціальні мережі – спосіб оперативно інформувати громадян про діяльність суду, його заходи, стан розгляду справ. Це той важливий канал комунікації, завдяки якому можемо одразу бачити зворотній зв’язок. Повідомленням і запитам від громадян, які отримуємо у Facebook, ми особливо раді. Працюємо над розширенням аудиторії нашої сторінки, стараємося регулярно наповнювати її цікавим та привабливим для сприйняття контентом. Також соцмережа дає змогу просувати матеріали, які не дуже пасують офіційному сайту, але які чудово сприймаються користувачами, бо розповідають їм, наприклад, про неофіційні заходи, традиції нашого колективу, захоплення і таланти працівників тощо. Інакше кажучи, в комунікаціях без сторінки в соцмережах дуже важко!» – Бердичівський міськрайонний суд.**

**«Молоде покоління громадян України здебільшого користується соціальними мережами. Багато корисної інформації щодо розгляду справ, можна переглянути саме в соцмережах, де публікується завжди актуальна інформація», – Білогірський районний суд Хмельницької області.**

**«Соціальні мережі – ефективний майданчик для спілкування, адже одразу можна проаналізувати, який допис найбільш цікавий відвідувачам сторінки, а який – менш. Можна відстежити реакцію людей на певну публікацію, враховуючи їхні коментарі та емодзі. Не менш важливо – оперативно відповісти на запитання й відгуки відвідувачів й бути з ними на зв’язку цілодобово. Інколи на повідомлення, що надходять на сторінку Вінницького апеляційного суду Facebook, відповідальна особа надавала інформацію навіть пізно ввечері (про дату засідання, прізвище головуючого судді тощо).**

“

*Спілкуючись із людьми, ми формуємо позитивний імідж суду, – відкритого, з людиноцентричним підходом до правосуддя, – а відтак підвищуємо рівень довіри до Феміди», – **Вінницький апеляційний суд.***

*«Нині, у час швидких і візуальних новин, соціальна мережа Facebook є передовим майданчиком для комунікацій різних груп населення. Оскільки на офіційний вебпортал не завжди зручно цілеспрямовано заходити для ознайомлення з новинами суду», – **Волинський апеляційний суд.***

*«Соціальні мережі розширяють значно цільову аудиторію, спрощують та пришвидшують комунікацію, дозволяють використовувати різні інструменти, можна публікувати не лише текстову та графічну інформацію, а й відео», – **Господарський суд Вінницької області.***

*«Прозорість та відкритість суду, можливість громадян отримати інформацію зрозумілою [для них] мовою», – **Господарський суд Волинської області.***

*«У своїй роботі ми активно використовуємо не лише офіційний сайт нашого суду, а й соціальні мережі: Facebook, Instagram, Telegram, а відео публікуємо на YouTube. У кожної соцмережі своя аудиторія, тож розповідаючи про роботу суду не лише на сайті суду, ми залучаємо та інформуємо якнай ширшу кількість громадян. Крім того, в соціальних мережах можна більш покреативити, створити цікаву картинку для новини, адже за статистикою людина краще сприймає графічне зображення, аніж звичайні тексти. Саме тому такий тип інформаційних повідомлень ми використовуємо у публікаціях у Facebook або Telegram», – **Зарічний районний суд м. Суми.***

*«Соціальні мережі дають змогу суду розповісти власну історію, не звертаючись до преси. Є можливість спілкуватись безпосередньо з громадськістю. Facebook дає можливість громадськості ставити суду запитання за допомогою приватних повідомлень, на які ми можемо одразу відповісти», – **Київський апеляційний суд.***

*«Останнім часом суди ставлять за мету стати більш відкритими та медійними, адже це сприяє довірі громадян до судової гілки влади. Facebook для нас є найбільш зручнішим комунікаційним каналом», – **Одеський окружний адміністративний суд.***

“

*«Наразі соціальна мережа Facebook є головним майданчиком висвітлення новин та надання інформації для громадян, адже так зручніше відвідувачам. Кількість підписників за останні два роки зросла втричі. Відколи ми розробили корпоративну стилістику суду, публікації стали ще привабливіші», — Херсонський окружний адміністративний суд.*

*«[Соціальна – прим.] мережа Facebook полегшує комунікаційний процес», — Центральний районний суд м. Миколаєва.*

Якісна робота в соціальних мережах — це досить трудомісткий процес, що потребує часових затрат. Для забезпечення системності комунікацій у соціальних мережах варто забезпечити й відповідний кадровий ресурс, тож в опитуванні ми з'ясовуємо чи зафіксована ця посада в судах. Відповідаючи на запитання **«Чи передбачена посада працівника(-ци) суду, що відповідає за наповнення Facebook сторінки суду та сторінок в інших соціальних мережах (якщо такі є)?»**, респонденти(-ки) могли обрати декілька варіантів із запропонованих та/або запропонувати свій:



- відповідального(-ної) працівника(-ци) за наповнення контенту сторінки не визначено — 4 (3% судів, що присутні у Facebook / соціальних мережах); усі місцеві суди;
- прессекретар(-ка), спеціаліст(-ка) із забезпечення зв'язків зі ЗМІ суду тощо — 112 (68%): ВАКС, апеляційні — 26; місцеві — 85, з них — 19 місцевих судів мають додатково ще відповідальних осіб, зокрема, начальник відділу обліково-статистичної та аналітичної роботи, керівник(-ця) апарату суду, суддя-спікер(-ка), працівник(-ця) відділу інформаційно-технічного забезпечення, помічниця голови суду;
- керівник(-ця) апарату суду — 17 (10%): 1 апеляційний суд, 16 місцевих суди, з них у 11 випадках розділяє ці обов'язки з однією чи двома іншими працівниками(-цями) суду;
- заступник(-ця) керівника(-ци) апарату суду — 26 (16%): усі місцеві, — з них у 12 випадках розділяє ці обов'язки з однією чи двома іншими працівниками(-цями) суду;

- працівник(-ця) відділу інформаційно-технічного забезпечення – 6 – 4% (усі місцеві) і всі розділяють ці обов'язки з однією чи двома іншими працівниками(-цями) суду;
- суддя-спікер(-ка) – 8 – 5% (усі місцеві), з них у випадках 4 розділяють ці обов'язки з однією чи двома іншими працівниками(-цями) суду;
- інше: 11 (7%): 1 – апеляційний, 10 – місцеві, в 1 випадку розділяє ці обов'язки з іншими працівниками(-цями) суду. Також зазначено посади: головний спеціаліст відділу інформаційно-аналітичної роботи, консультант суду, працівниця відділу аналітично-методичної роботи та судової статистики, помічник(-ця) голови суду, начальник відділу організаційного забезпечення суду, судовий розпорядник, головний спеціаліст.

У 33 судах (3 апеляційних та 30 місцевих), що складає 20% судів, що присутні у соціальних мережах за наповнення сторінок у соціальних мережах відповідає одразу декілька людей.

Робота у соціальних мережах вже не нова для судів, про що свідчать вищезазначені відповіді. Цей процес залишається не зарегульованим, адже більшість судів у відповідь на запитання **«Чи врегульована робота суду в соціальних мережах нормативним документом?»** зазначили, що ні – 131 суд (80% судів, що присутні у соціальних мережах). Документально врегульовують діяльність у соціальних мережах 33 суди (20%). Така тенденція зберіглась з минулих років і не змінюється відповідно до даних попередніх опитувань. Суди могли обрати декілька варіантів із поданих або ж зазначити власний.



- так, положенням про пресслужбу суду, якщо така наявна (у графі «Інше» надайте, будь ласка, посилання на документ) – 9 судів (5%): 1 апеляційний суд, 8 місцевих судів, з них два прикріпили посилання на положення<sup>37</sup>.

<sup>37</sup> Золочівський районний суд Харківської області «Положення про пресслужбу Золочівського районного суду Харківської області» (<https://zhr.court.gov.ua/sud2015/50/23/>) та Господарський суд Сумської області «Положення про прес-службу Господарського суду Сумської області» (<https://su.arbitr.gov.ua/sud5021/pres-centr/>)

- Так, іншим нормативним документом суду (у графі «Інше» надайте, будь ласка, посилання на документ або якщо він не доступний публічно, вкажіть його назву) – 24 суди (15%): ВС, ВАКС, апеляційні – 4; місцеві суди – 17. У переліку прикріплених документів: накази, розпорядження голів судів, керівників(-ць) апаратів судів щодо ведення сторінок судів у соціальних мережах, положення про ведення вебсайтів судів, положення про відділи, комунікаційні стратегії, посадові інструкції пресекретарів(-ок). Так, Верховний Суд керується окремими розпорядженнями для кожної соціальної мережі, у яких він присутній. Посилання на відповідні документи надали тільки два суди, до того ж одне з них – посилання на google-документ, що недоступний для широкого загалу<sup>38</sup>.
- Ні, не регулюється окремим нормативним документом – 131 (80%): 23 – апеляційні; 108 – місцеві.

Матеріали для соцмережах, як і під час роботи з офіційним вебсайтом суду, відповідальний(-а) працівник(-я) погоджує з іншою посадовою особою. Проаналізуємо відповіді на запитання **«Чи є процедура погодження контенту (дані, візуальні матеріали тощо), що публікується на сторінці у Facebook та/або інших соціальних мережах?»**. Респонденти(-ки) обирали варіанти зі запропонованих варіантів чи зазначали свій:



- ні, відповідальна особа самостійно ухвалює рішення щодо контенту – 34 (21%): 7 – апеляційні суди; 27 – місцеві суди, з них у 4 судах декілька людей відповідає за наповнення сторінки;
- так, погоджується з головою суду – 73 (45%): 5 – апеляційні суди; 68 – місцеві суди, з них у 19 судах декілька людей відповідає за наповнення сторінки;

<sup>38</sup> «Положення про організаційне забезпечення функціонування офіційного вебсайту Інгулецького районного суду міста Кривого Рогу Дніпропетровської області». Режим доступу: <https://ing.dp.court.gov.ua/sud0416/pres-centr/sait/>; «Комунікаційна стратегія Херсонського окружного адміністративного суду на 2018-2020 роки». Режим доступу: <https://adm.ks.court.gov.ua/sud2170/denvd/>

- так, погоджується на рівні пресслужби суду, якщо така наявна — 12 (7%), з них лише 8 раніше зазначили, що як самостійний структурний підрозділ (функціонує понад рік);
- так, суддею-спікером(-кою) — 61 (37%): 6 — апеляційні, 53 — місцеві, з них у 15 судах декілька людей відповідає наповнення сторінки;
- так, керівником(-цею) апарату — 83 (51%): 7 — апеляційних, 76 — місцевих, з них у 20 судах декілька людей відповідає за наповнення сторінки;
- інший варіант відповіді: відсутня окремої процедури для соціальних мереж; усна процедура погодження наповнення сторінок у соціальних мережах; дублюється наповнення сайту; погоджується начальником структурного підрозділу, судяями; процедура погодження залежить від змісту публікації.

Погодження більш ніж однієї людини (окрім відповідальної за публікацію матеріалів у соціальних мережах) передбачено в 136 судах (83%). В окремих випадках зазначено, що зазвичай відповідальний(-а) працівник(-ця) за публікації самостійно ухвалює наповнення, проте за потреби текст погоджується. Так, матеріал може додатково погоджувати 2-4 посадові особи:

- одна посадова особа (60 судів);
- дві посадові особи (70 судів);
- три посадові особи (99 судів);
- чотири посадові особи (4 судів).

Наведемо деякі цитати респондентів(-ок).

**«Зазвичай відповідальна особа самостійно ухвалює рішення про контент, проте під час розгляду судом резонансних справ чи інших складних ситуаціях матеріал погоджує суддя-спікерка», — Тернопільський міськрайонний суд Тернопільської області.**

**«Зазвичай 50/50. Офіційні матеріали про справи погоджуються завжди. Інші здебільшого створюються та публікуються без попереднього погодження», — Бердичівський міськрайонний суд.**

“

«Погоджується з обраними особами в списку (залежно від виду контенту)» – **Господарський суд Миколаївської області**.

«Процедура погодження залежить від змісту публікації», – **Верховний Суд України**.

Наявна процедура погодження переважно влаштовує працівників(-ць) судів. Ми попросили респондентів(-ок) відповісти на запитання «Оцініть, будь ласка, наскільки алгоритм погодження контенту (дані, візуальні матеріали тощо), що публікується на сторінці в Facebook та/або інших соціальних мережах, є зручним для вас?», де «1» – найгірше, а «10» – найкраще (табл. 13).

**Таблиця 13. Оцінка алгоритму погодження контенту**

Кількість балів	Кількість судів	% від судів, що присутні у Facebook
2	1	0,6%
3	1	0,6%
4	1	0,6%
5	6	4%
6	7	4%
7	11	7%
8	23	14%
9	29	18%
10	85	52%



Так, здебільшого респонденти(-ки) не висловились або підтримують наявну процедуру. Респонденти(-ки) 11 судів зазначили **Що та ЯК варто покращити в алгоритмі погодження контенту (дані, візуальні матеріали тощо), що публікується на сторінці у Facebook та/або інших соціальних мережах:**

- дати можливість відповідальній особі самій вирішувати, який саме контент публікувати;
- дозволити самостійно розміщувати термінову інформацію;
- прискорити процедуру погодження;
- створити відокремлену пресслужбу;
- врегулювати наповнення соцмереж нормативним документом;
- виокремити посаду в суді, до обов'язків якої входить виключно ведення соціальних мереж суду;
- проводити додаткове навчання;
- надання керівництвом суду більше інформації щодо новин у системі судоустрою;
- «сформувати єдиний підхід до візуального контенту, логотипу та бренду судової влади в соціальних мережах, щоб сторінки мали схожий дизайн й однакові правила наповнення».

Респондентам(-кам) запропонували відповісти на запитання **«Чи потрібна методична допомога / додаткове навчання під час роботи в Facebook та/або в інших соціальних мережах?»**



Респонденти(-ки) з судів, що присутні у соціальних мережах, зазначили:

- ні – 57% (94 суди): ВС, ВАКС, 16 – апеляційні, 77 – місцеві;
- так – 43% (70 судів): 12 – апеляційні, 58 – місцеві.



Респонденти(-ки) мають освітні потреби за темами:

- інструменти та безкоштовне просування контенту, алгоритми соцмереж;
- реклама в соцмережах;
- адміністрування сторінки та технічна складова;
- збільшення охоплень сторінки;
- налагодження співпраці зі ЗМІ за допомогою соціальних мереж;
- обрання візуального стилю для сторінки, візуалізація даних (зокрема, інформація про сучасні доступні додатки про візуалізацію даних; робота з відео, фото та графічними зображеннями);
- копірайтинг та робота з текстом (зокрема, яку інформацію доцільно висвітлювати судам у соціальних мережах);
- інструменти прямої комунікації;
- як поєднувати роботу в різних соціальних мережах, а також доцільність інформації на різних майданчиках);
- безпека, захист сторінки, верифікація сторінки.

Наведемо деякі цитати респондентів(-ок).

“

*«Як просувати свою сторінку, аби її якомога більше людей побачило й прочитало? Як мотивувати користувачів підписатися на сторінку й стати її активним користувачем? Яким іще видом контенту можна зацікавити читачів, адже суд – офіційна установа, тож, на наш погляд, навіть у соцмережі має зберігатися баланс між офіційністю та неформальністю повідомлень, хоча в інтернеті надають перевагу розважальним меседжам», – Бердичівський міськрайонний суд.*

*«Алгоритм ведення сторінки, безкоштовні можливості та інструменти просування контенту та будь-які інші лайфгаки, аби покращити якість присутності суду в соціальних мережах», – Господарський суд Вінницької області.*

*«Яку інформацію краще висвітлювати на сторінці в Facebook? Як підвищити рейтинг сторінки?», – Господарський суд Кіровоградської області.*

*«Як комунікувати у приватних повідомленнях та як відповідати на коментарі? Які новини доцільно поширювати в соцмережах?*

“

*Кого варто долучати в друзі? Як популяризувати сторінку?», — Господарський суд Хмельницької області.*

*«Створення унікального контенту: робота з графічними редакторами, створення відеоматеріалів, інфографіків, анімованого контенту», — Гребінківський районний суд Полтавської області.*

*«Створення й керування цікавим, якісним контентом. Застосування спеціального брендингу. Розроблення єдиної політики та стратегії роботи в соціальних мережах», — Ізюмський міськрайонний суд Харківської області.*

*«Кореляція інформаційного наповнення офіційної сторінки і сторінки в соцмережах (Чи можна дублювати? якщо так, то що саме?). Варіативність подачі та способи перефразування повідомень (чи доцільно писати “простими словами”? У яких соцмережах доцільно видозмінювати повідомлення і як саме?). Специфічність тематики повідомлень, що адресно націлені саме на публікацію в соцмережах (Що допустимо розміщувати суду в розрізі повсякденної діяльності? Яку інформацію і в який спосіб генерувати додатково?»), — Краснопільський районний суд Сумської області.*

*«Як правильно організації створити сторінку в Facebook?», — Тарутинський районний суд Одеської області.*

Респонденти(-ки) з 55 судів, що не присутні в соціальних мережах, зазначили, що їхні працівники(-ци) не потребують навчання. Про потребу зазначили респонденти(-ки) з 9 судів, окресливши теми:



- основні засади користування та ведення сторінок у соціальних мережах;
- створення сторінки в соціальних мережах;
- «різниця в контенті між сторінкою у соцмережі та офіційної вебсторінки, доцільний обсяг роботи зі сторінкою у соцмережі»;
- візуалізація даних;
- різниця у контенті для публікації в різних соціальних мережах.

## ЗАСТОСУВАННЯ СУДАМИ СОЦІАЛЬНОЇ МЕРЕЖІ FACEBOOK ДЛЯ КОМУНІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Проаналізуємо детальніше комунікаційну роботу судів у соціальній мережі Facebook, адже вона є найбільш популярною серед судової гілки влади.

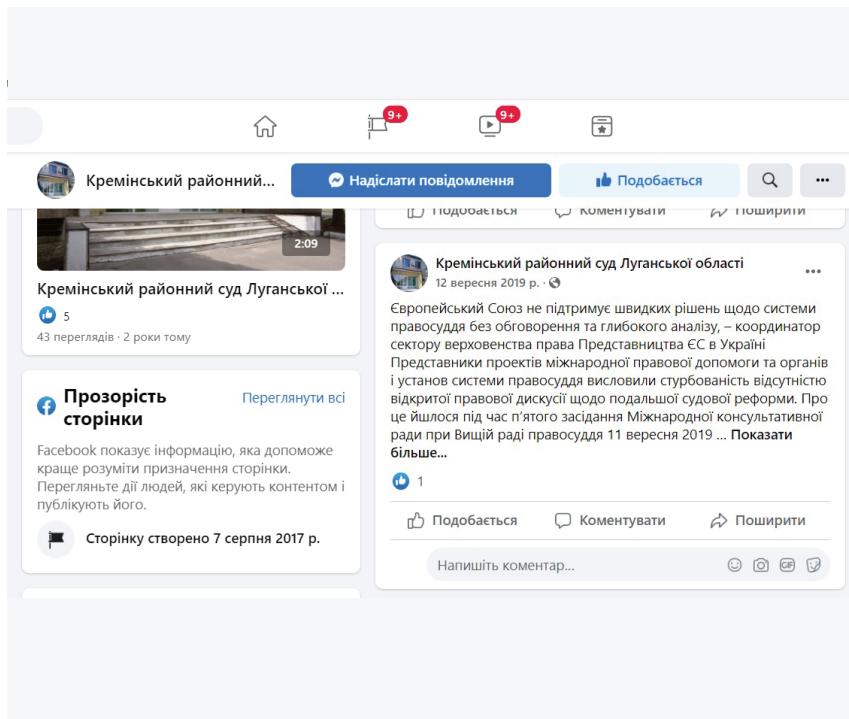
Як ми зазначали, всього у соціальних мережах присутні 164 судів, що становить 72% опитаних судів (ВС, ВАКС, місцеві – 134; апеляційні – 28).



Загалом суди вже багато років присутні у соціальній мережі Facebook. Варто зауважити, що в опитуваннях попередніх років суди дещо перебільшували цей строк та вказували інформацію про роки реєстрації сторінок від 2007 року, проте нині цю інформацію може перевірити будь-який користувач(-ка) соціальної мережі. Ця інформація доступна публічно та розміщена в розділі «Прозорість сторінки» (див. рис.). Можна зробити припущення, що можливий технічний збій безпосередньо в самій соціальній мережі. Проте в цьогорічному опитуванні деякі суди, відповідаючи на це запитання, змінили свої відповіді, як порівняти з попередніми роками, зазначивши дату, яка збігається з інформацією на сторінці в Facebook.

Рік реєстрації можна перевірити тільки для офіційних сторінок судів у Facebook. Якщо суди ведуть акаунт або групу, то для цього необхідні спеціальні доступи, ця інформація не відображається.

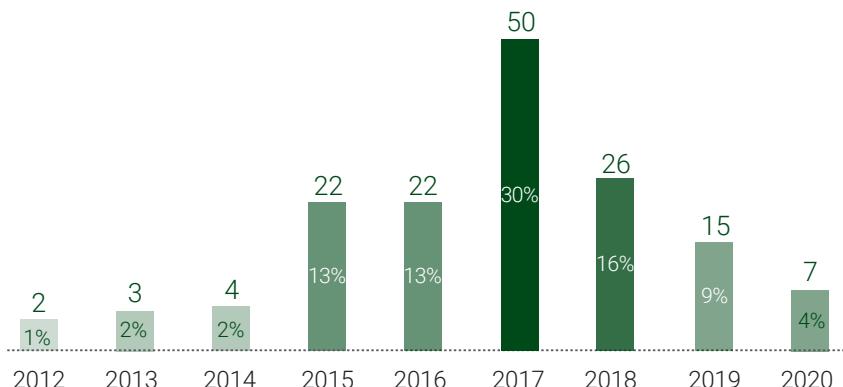
**Рисунок. Інформація про рік створення сторінки у соціальній мережі Facebook (сторінка для прикладу обрано рандомно з учасників цьогорічного опитування)**



Інформацію про рік реєстрації цьогоріч перевіряла команда ГО «Вектор прав людини». У 20 випадках суди вказали інформацію, що не відповідає зазначеній на самих сторінках. В окремих випадках це суди, що новоутворені під час реформування судової системи<sup>39</sup>, тож респонденти(-ки) могли вказати рік перейменування сторінки «попереднього суду». Проте понад половину становлять загальні місцеві суди, що не проходили реформування.

<sup>39</sup> Відбулись зміни в структурі судової системи та діяльності судів відповідно до Указів Президента України від 12.12.2017 №412/2017, №413/2017 та від 29.12.2017 №449/2017, №450/2017, №451/2017, №452/2017, №453/2017, №454/2017, №455/2017.

Наводимо інформацію відповідно до перевірених даних про **рік створення сторінки суду в Facebook**. Суди, які взяли участь в опитуванні 2020 року, зареєстровано в соціальній мережі Facebook від 2012 року.



Як бачимо, пік активності реєстрації у соціальній мережі Facebook припадає на 2017 рік, проте й до нині кількість сторінок судів у цій мережі продовжує зростати.

Команда ГО «Вектор прав людини» також перевірила **тип сторінки судів, що наявні в Facebook**: офіційна сторінка, група, особистий акаунт, автоматично згенерована сторінка:

- офіційна сторінка суду – 149 судів (91% судів), з них 2 суди мають сторінку і групу або сторінку суду й пресслужби;
  - лише група – 1 суд (0,6%);
  - особистий профіль – 12 судів (7%);
  - автоматично згенерована сторінка – 2 (1%). Ці сторінки створені як неофіційні, оскільки користувачі Facebook проявили інтерес до цієї місцевості чи установи. Вона не є афілійованою й ведеться особами, які не мають жодного стосунку до суду.
- Прикметно, що ці суди не мають інших офіційних сторінок.

У судах, що створили сторінку як особистий профіль, є приклад, коли суд її перестав вести, але водночас нову офіційну сторінку так і не створено. Позитивно, що рекомендацію попередніх років не вести сторінки суду в такому форматі враховано, проте варто робити наступний крок та створювати офіційну сторінку суду.

Для сторінок у Facebook є стандартні опції з описом сторінок, де можна опублікувати детальнішу інформацію про установу. Тож респондентам(-кам) запропонували зазначити, яка інформація розміщена на сторінках судів, що вони представляють (множинний вибір із можливістю вказати свій варіант).

Наводимо дані, що зазначили суди, які мають офіційні сторінки:



- посилання на сайт суду – 141 суд (ВС, ВАКС, апеляційні – 25; місцеві – 114);
- адреса електронної скриньки – 133 суди (ВС, ВАКС, апеляційні – 25; місцеві – 106);
- адреса суду – 139 судів (ВС, ВАКС, апеляційні – 26; місцеві – 111);
- номер телефону – 135 судів (ВС, ВАКС, апеляційні – 24; місцеві – 109);
- інформаційна довідка про суд (ланка, категорії справ, що розглядаються тощо) – 52 суди (ВС, ВАКС, апеляційні – 13; місцеві – 37);
- місія суду – 32 суди (ВС, ВАКС, апеляційні – 8; місцеві – 22);
- історична довідка – 21 суд (ВАКС, апеляційні – 4; місцеві – 16);
- дата заснування – 33 суди (ВС, ВАКС, апеляційні – 9; місцеві – 22);
- графік роботи – 125 судів (ВС, ВАКС, апеляційні – 23; місцеві – 100);
- маршрут – 95 судів (ВС, апеляційні – 17; місцеві – 77).

На жаль, перевіривши чи справді на сторінках зазначена вся ця інформація, виявлено, що тільки 64 суди – 39% (апеляційні – 13, місцеві – 48) вказали правильні дані. У 79 випадках – 48% (ВС, ВАКС, апеляційні – 13, місцеві – 63) на сторінці не вистачає вказаної у відповідях інформації. Проте на сторінках є зазначена інформація у відповідях і додаткова у 7 судах – 4% (1 апеляційний, 6 місцевих), з них 5 судів не обрали потрібної інформації зі запропонованого переліку, а 2 – мають на сторінці посилання на інші соціальні мережі.

Соціальні мережі – це можливість швидкої прямої комунікації. Про це як перевагу зазначають і суди, тож ми запропонували відповісти чи

є можливість у користувачів(-ок) надіслати приватне повідомлення на сторінці суду в Facebook. Наводимо перевірені дані командою ГО «Вектор прав людини» щодо всіх типів сторінок судів у Facebook:

- так: 145 судів – 88% (ВАКС, 26 – апеляційні, 123 – місцеві);
- ні: 14 суди – 9% (ВС, 2 – апеляційні, 11 – місцеві).

На запитання **«Як зазвичай відбувається процес відповіді на приватні повідомлення, які надходять на сторінку суду в Facebook?»** респонденти(-ки) могли обрати тільки один варіант відповіді, отримано наступні дані:



- працівник(-ця), що відповідає за ведення сторінки, повідомляє у приватні повідомлення – 99 судів (ВС, ВАКС, апеляційні – 23, місцеві – 74);
- реєструється як звернення або запит громадян(-ок) та надається відповідь в загальному порядку – 3 суди (1 – апеляційний, 2 – місцевих);
- на такі повідомлення відповідь не надається – 6 судів (місцеві);
- ще не отримували приватні повідомлення – 48 судів (2 – апеляційні, 46 – місцеві)
- інший варіант відповіді: 7 судів зазначили, що немає єдиних правил, адже кожен випадок розглядається індивідуально; зазначається інформація для направлення офіційного звернення; відповідь надається у приватні повідомлення, але з погодженням керівництва.

У 97 судах зі 164 судів, що присутні у Facebook, волонтери ГО «Вектор прав людини» перевірили як наповнювались сторінки судів у цій соціальній мережі протягом одного місяця (листопада) у 2020 році. У 21 випадку публікації взагалі не публікувались. Середнє значення кількості публікацій на одній сторінці, де вони наявні і їх вдалось порахувати – 14 новин на місяць. Найбільше публікацій у листопаді 2020 року опубліковано на сторінці Верховного Суду (114 публікацій), по одній публікації опублікували 9 судів, з них всі місцеві суди. Майже в рівній кількості суди публікують перепости з сайту (які можна ідентифікувати) та окремо створений контент для Facebook (щонайменше без прямого посилання на сайт суду).

## **РОЗДІЛ 5. ТРАНСЛЯЦІЇ СУДОВИХ ПРОЦЕСІВ ТЕХНІЧНИМИ ЗАСОБАМИ СУДІВ**

---

Трансляції судових процесів технічними засобами судів — важливий механізм забезпечення права на справедливий суд, зокрема права на публічні слухання, принципів гласності та відкритості судочинства. Він розроблений та втілений у життя спільними зусиллями громадського сектору та судової влади, що демонструє важливість і результативність такої співпраці.

За допомогою відеокамер, встановлених у залах судових засідань, судові засідання транслюються на YouTube-каналі «Судова влада України»<sup>40</sup>. Також їх можна переглянути на вебпорталі «Судова влада України» у розділі «Судові засідання онлайн», де їх упорядковано відповідно до категорій: поточні, минулі та майбутні<sup>41</sup>. Усі відео зберігаються на YouTube-каналі «Судова влада України» з розміщенням відповідних посилань на вебпорталі «Судова влада України».

У 2020 році минуло п'ять років із часу започаткування механізму трансляції судових процесів технічними засобами судів. У справі щодо подій 20 лютого 2014 року в м. Києві під час Революції Гідності<sup>42</sup>, 3 червня 2015 року відбулась перша онлайн-трансляція судового засідання технічними засобами Святошинського районного суду м. Києва з зали, де відбувалось судове засідання до його сусідніх приміщень та Львівського апеляційного суду (до реформування Апеляційний суд Львівської області)<sup>43</sup>. А вже 6 липня 2015 р. судове слухання транслювалося<sup>44</sup> в режимі реального часу на YouTube-канал «Судова влада України».

<sup>40</sup> YouTube-канал «Судова влада України». Режим доступу: <https://www.youtube.com/channel/UCFDRcAmACu5ljF-YUMGctrA>

<sup>41</sup> Єдиний вебпортал «Судова влада України», розділ «Онлайн трансляції судових засідань». Режим доступу: <https://court.gov.ua/affairs/online/>

<sup>42</sup> Справа № 759/3498/15-к за обвинуваченням колишніх співробітників ПМОП «Беркут» у вбивствах учасників Євромайдану 20 лютого 2014 року, що розглядалась та на момент написання цього звіту продовжує розглядатись у Святошинському районному суді м. Києва колегією суддів за головуванням судді Сергія Івановича Дячука.

<sup>43</sup> Відеозапис «Засідання від 03.06.2015 у справі про «Вбивства 39 людей 20.02.2014 під час Євромайдану», YouTube-канал «Судова влада України», 2015 р. Режим доступу: <https://youtu.be/uqP8ooMaHgA>

<sup>44</sup> Відеозапис «Засідання від 06.07.2015 у справі про «Вбивства 39 людей 20.02.2014 під час Євромайдану», YouTube-канал «Судова влада України», 2015 р. Режим доступу: <https://youtu.be/u8bunhx6V4c>

Для розвитку та поширення механізму трансляції судових процесів технічними засобами судів значних зусиль доклали та продовжують докладати ГО «Вектор прав людини» та Рада суддів України. Так, розробка механізму та поширення інформації про перші трансляції здійснювали силами експерток(-ів) у межах ініціативи «Суд людською мовою», яка згодом стала напрямом діяльності ГО «Вектор прав людини».

У 2016 році «Вектор прав людини» та орган суддівського самоврядування підписали меморандум про співпрацю<sup>45</sup>, положення якого, зокрема, передбачають розвиток судових трансляцій та проведення освітньої, просвітницької діяльності у цьому напрямі.

Спільними зусиллями ГО «Вектор прав людини», проєкту «Суд людською мовою», Ради суддів України, пресслужби органів суддівського самоврядування в Україні та Представництва Фонду ім. Фрідріха Еберта в Україні розроблено й проведено першу системну тренінгову програму навчання для представників(-ць) судів, які виконують обов'язки пресекретарів(-ок) із метою створення сприятливого комунікативного середовища між громадськістю, медіа та представниками(-цями) судової влади, де важливу роль виокремлено й судовим трансляціям<sup>46</sup>.

ГО «Вектор прав людини» самостійно, а також із судовими органами та партнерськими громадськими об'єднаннями розробили й провели десятки тренінгів, вебінарів, відкритих лекцій, відеороликів, інфографіків, посібників та публікацій, присвячених застосуванню механізму трансляції судових процесів технічними засобами судів (див. Додаток 2).

Судові трансляції активно застосовують у своїй професійній діяльності не тільки представники(-ці) судової влади, а й журналістські, адвокатські, викладацькі спільноти. Так, наприклад, журналісти можуть готовувати матеріали про суспільно важливі та резонансні справи по всій Україні, аналізуючи першоджерело без потреби додатково витрачати час і кошти на дорогу. Представники(-ці) правничої спільноти за допомогою аналізу судових справ, у яких вони беруть

<sup>45</sup> Меморандум про співпрацю між Радою суддів України та ГО «Вектор прав людини», вебсайт ГО «Вектор прав людини», 2016 р. Режим доступу: <http://hrvector.org/memo-court-council.pdf>

<sup>46</sup> Див. детальніше у звіті «Медіавідкритість судів України: результати всеукраїнського опитування працівників судів України, 2017 рік / Валерія Рибак / ГО «Вектор прав людини» — Київ, 2017 р. — С. 7-9. Режим доступу: <http://hrvector.org/zvit/18-02-06-medialjustice>

участь або ж їхні колеги й колежанки, можуть покращити захист прав своїх клієнтів(-ок). Викладачі(-ки) застосовують записи судових трансляцій під час навчання майбутніх юристів(-ок)<sup>47</sup>.

Механізм трансляції судових процесів технічними засобами судів також грає важливу роль у розвитку електронного судочинства. Значна частина судів вже підготовлена до проведення судових засідань в онлайн режимі, а інші мають змогу застосувати досвід колег та колежанок.

Судові трансляції надали більше можливостей для забезпечення гласності судових процесів та захисту здоров'я працівників(-ць) суду, сторін судових процесів, вільних слухачів(-ок) в складних умовах, спричинених пандемією COVID-19<sup>48</sup>.

Законодавче транслювання судових процесів технічними засобами судів закріплено низкою нормативних актів, зокрема ЗУ «Про судоустрій і статус суддів» та процесуальних кодексах. Трансляції судових засідань технічними засобами судів можуть здійснюватися за ініціативою суду та/або за зверненнями учасників(-ць) судового процесу, медіа, громадських об'єднань та громадян(-ок). Трансляції судових засідань здійснюються з дозволу суду<sup>49</sup>. Здійснює проведення онлайн-трансляцій судових засідань на вебпорталі та офіційному YouTube-каналі «Судова влада України» ДП «Інформаційні судові системи» за запитом від суду відповідно до правил здійснення онлайн-трансляції, зазначених у листі Державної судової адміністрації України від 14.03.2016 №15-1924/16 головам апеляційних, апеляційних спеціалізованих, місцевих спеціалізованих судів та начальникам територіальних управлінь Державної судової адміністрації України (Додаток 3, Додаток 4).

<sup>47</sup> Див.: Використання судових трансляцій під час навчання права: методичні рекомендації — Укладач: Н.Ф. Боярський. — Київ: ГО «Вектор прав людини», 2018 — 44 с. Режим доступу: <http://hrvector.org/publikacziyi/18-09-13-courttransl-learn-hrv> Навчаємо через практику: досвід використання судових трансляцій у викладанні права — Упорядник: Назарій Боярський — Харків, 2019: ФОП Панов А.М., 2019. — 130 с. Режим доступу: <http://hrvector.org/publikacziyi/19-07-14-admin>

<sup>48</sup> Гласність судового процесу в умовах карантину — Авторка: Валерія Рибак. — Київ: LB.UA, 9 квітня 2020 р. Режим доступу: [https://lb.ua/blog/valeria\\_rybak/454917\\_glasnist\\_sudovogo\\_protsesu\\_umovah.html?fbclid=IwAR14l0uTByUFmbfJ\\_siozhqlZzi18Af4LozLmZ8ZjuB8iJjcKXm2lo2knuyM](https://lb.ua/blog/valeria_rybak/454917_glasnist_sudovogo_protsesu_umovah.html?fbclid=IwAR14l0uTByUFmbfJ_siozhqlZzi18Af4LozLmZ8ZjuB8iJjcKXm2lo2knuyM) Чи мала можливість громадськості спостерігати за судовими процесами під час карантину? Підсумки 2-х місяців. — Авторка: Валерія Рибак. — Київ: ГО «Вектор прав людини», 12 травня 2020 р. Режим доступу: <http://hrvector.org/podiyu/20-05-12-court-c-2m>

<sup>49</sup> Детальніше в інфографіці «Трансляції судових засідань технічними засобами судів» — Київ: ГО «Вектор прав людини», 23 червня 2020 р. Режим доступу: <http://hrvector.org/publikacziyi/20-07-02-transl-5>

YouTube-канал «Судова влада України» створено 2 липня 2015 року. Наразі на канал підписалося 5 008 тис. користувачів(-ок), 1 520 020 переглядів<sup>50</sup>. З початку створення каналу на ньому опубліковано 4347 відео. У 2020 році судові трансляції активно використовували. Так, упродовж 2020 року на YouTube-каналі «Судова влада України» опубліковано 1 116 відео засідань (Додаток 3), що становить 26% від всіх опублікованих відео протягом п'яти років. Наприклад, у 2015 році на каналі опубліковано 35 судових засідань, у 2016 році – 185 судових засідань, у 2017 році – 344 судові засідання, у 2019 році – 588 судових засідань<sup>51</sup>. Усього здійснено 163 трансляції судових справ у 2020 році (Додаток 3).

Відповідно до повідомлення ДП «Інформаційні судові системи» всього в 2020 році трансляції судових засідань на YouTube-каналі «Судова влада України» провели 117 судів, що становить 17,3% усіх судів України<sup>52</sup>.

За даними поточного дослідження, 69 судів (30%), які взяли участь в Опитуванні<sup>53</sup>, транслювали судові засідання на YouTube каналі «Судова влада України». Відповідно до попередніх аналогічних досліджень частка активних судів, які беруть участь в опитуванні та застосовують цей механізм, постійно зростає. Наприклад, у 2018 році 17% опитаних судів транслювали засідання технічними засобами, у 2019 році – 20%.

Суди, що зазначили про здійснення трансляцій, почали застосовувати цей механізм у 2020 році – 12 (5%), а 57 судів (25%) транслювали засідання технічними засобами суду й раніше. Усього серед опитаних судів у 2020 році механізм судових трансляцій технічними засобами судів застосовував 41 суд (18%).

Варто зазначити, що Вищий антикорупційний суд України також застосовує механізм трансляції судових засідань технічними засобами судів, проте використовує окремий однайменний

<sup>50</sup> Інформація з YouTube-каналу «Судова влада України». Дата звернення: 19 жовтня 2021 року. Режим доступу: <https://www.youtube.com/c/CourtGovUa/about>

<sup>51</sup> Інформація з YouTube-каналу «Судова влада України» порахована командою ГО «Вектор прав людини» станом на 03 червня 2021 року // Режим доступу: <https://www.youtube.com/c/CourtGovUa/about>

<sup>52</sup> Там само.

<sup>53</sup> Наведена цифра стосується судів, що почали діяти після реформування судової системи у 2017-2018 рр. окрім судів до ліквідації здійснювали судові трансляції, як-от: Вінницький апеляційний адміністративний суд, Апеляційний суд Луганської області, Апеляційний суд Волинської області. Проте вже після утворення на їхньому місці Сьомого апеляційного адміністративного суду, Луганський апеляційний суд, Волинський апеляційний суд ще не здійснювали трансляції судових засідань технічними засобами судів.

YouTube-канал<sup>54</sup>. Використання судових трансляцій ВАКС – не є реакцією на якісь події, а планові дії від самого початку. Це свідчить про розвиток системи судочинства й утвердження важливих стандартів у забезпеченні відкритості й гласності судочинства. YouTube-канал створено 6 травня 2019 року, а ВАКС розпочав здійснювати правосуддя з 5 вересня 2019 року. Наразі на канал підписано 2,75 тис. користувачів, а опубліковані відео переглянули 454 988<sup>55</sup>.

61 опитаний суд, який здійснював судові трансляції, надав інформацію про ініціаторів (запитання з можливістю обрати декілька варіантів):



- сторони процесу – 49 судів (80% від судів, які надали відповідь на запитання);
- суд – 24 суди (39%);
- ЗМІ – 12 судів (20%);
- громадські об'єднання – 5 судів (8%).

2020 року суттєву перевагу мають сторони процесу, на відмінну від минулих досліджень. Так, у 2019 році 56% трансляцій ініціювали сторони процесу, а суд – 40%. У 2018 році 48% ініціювали сторони процесу, а суд – 43%. Частка медіа повільно також зростає на 5% та на 1%, яка порівняти з 2018 та 2019 роками відповідно. Частка громадських об'єднань навпаки знизилась, як порівняти з 2018 роком на 1% та з 2019 – на 9%.

На запитання «Якщо в суді НЕ проводились трансляції судових процесів технічними засобами судів на офіційному порталі «Судова влада України», то які причини цьому послугували?» суди могли вказати декілька варіантів із запропонованого переліку та додати свій.

<sup>54</sup> YouTube-канал «Вищий антикорупційний суд України» // Режим доступу: <https://bit.ly/3boqypU>

<sup>55</sup> Інформація з YouTube-каналу «Вищий антикорупційний суд України» станом на 19 жовтня 2021 року // Режим доступу: <https://bit.ly/3boqypU>

Так, отримано наступні відповіді:



- учасники судових процесів та інші не звертались до суду (зокрема, суддів у процесі) — 135 (84% опитаних судів, які не здійснювали трансляції);
- суд не розглядав резонансних чи суспільно важливих справ — 27 (17%);
- звернення надходили, проте судді в процесі заборонили таку трансляцію — 3<sup>56</sup> (2%);
- сторони процесу, ЗМІ, громадські об'єднання та ін. мало проінформовані про цю можливість — 2 (1%);
- відсутнє технічне обладнання для проведення судових трансляцій технічними засобами судів — 4<sup>57</sup> (3%);
- серед варіантів, що зазначені в графі «Інше» йдеться про «неготовність суддів до ведення процесу в онлайн-режимі».

Щодо поінформованості сторін процесу, ЗМІ, громадських об'єднань та інших людей, варто звернути увагу, що в цьому ж опитуванні тільки 15% судів зазначили про наявну інформацію про трансляцію відкритих судових засідань технічними засобами судів в Україні на інформаційних стендах у приміщеннях суду. Водночас, у зв'язку з карантинними обмеженнями у 2020 році працівники(-ци) 39% опитаних судів інформували сторони процесу про можливість ініціювати трансляцію судового засідання технічними засобами суду.

<sup>56</sup> В одному випадку суд зазначив причину: «Було два звернення протягом 2020 року, проте сторони звернулися запізно — в день засідання або за день до засідання, тому суд відхилив кілопотання».

<sup>57</sup> Деснянський районний суд міста Києва, Красногірський районний суд Сумської області, Кропивницький районний суд Сумської області, Вінницький міський суд Вінницької області зазначили, що потребують технічного забезпечення.

## РОЗДІЛ 6. ОРГАНІЗОВАНІ СУДОМ ЗАХОДИ ТА АКТИВНОСТІ

---

Попри обмеження, пов'язані з COVID-19, у 2020 році суди активно організували різноманітні заходи та активності. Найважливіше завдання дослідження полягало в тому, щоб з'ясувати кількісні характеристики такої діяльності. Респондентам(-кам) запропонували обрати варіанти відповідей на запитання «**Які з перелічених нижче активностей проводив суд, який ви представляєте, у 2020 році?**» або ж додати власні варіанти. Суди зазначили заходи, як-от:



- 1) інтерв'ю, коментарі – 82 суди (35,8%);
- 2) дні відкритих дверей – 79 судів (34,5%);
- 3) екскурсії до суду – 75 судів (32,8%);
- 4) публікація інфографік – 48 судів (21%);
- 5) створення відеороликів – 48 судів (21%);
- 6) круглі столи – 45 судів (19,7%);
- 7) лекції – 42 суди (18,3%);
- 8) тренінги – 38 судів (16,6%);
- 9) конкурси малюнків, творів тощо – 37 судів (16,2%);
- 10) «Уроки справедливості» – 36 судів (15,7%);
- 11) міжвідомчі зустрічі – 34 суди (14,8%);
- 12) модельні судові засідання – 21 суд (9,2%);
- 13) виставки – 21 суд (9,2%);
- 14) участь у телепередачах – 20 судів (8,7%);
- 15) публічні акції – 12 судів (5,2%);
- 16) участь у радіопрограмах – 10 судів (4,4%);
- 17) брифінги – 9 судів (4,4%);
- 18) пресконференції – 7 судів (3,1%);
- 19) квести – 7 судів (3,1%);
- 20) подкасти – 3 суди (1,3%);
- 21) пресніданки – 2 суди (0,9%).

Отже, найчастіше проводяться інтерв'ю та надаються коментарі – 82 судів (35,8% від опитаних судів), дні відкритих дверей – 79 судів (34,5% від опитаних судів) та екскурсії до суду – 75 судів (32,8% від опитаних судів).

У варіанті «Інше» суди вказали:



- вебінари;
- благодійні проєкти;
- футбольні ігри;
- публікації інформаційних статей;
- семінарські заняття;
- навчання практикантів;
- благочинні ярмарки;
- робота зі студентами та учнями;
- інформаційно-правові заходи в бібліотеках;
- презентація навчального посібнику.

Варто зазначити, що 61 суд (26,6%) з 229 опитаних вказав, що в 2020 році не провів жодного виду зі запропонованих активностей. Переважно це пояснюється карантинними обмеженнями, проте найімовірніше, таке пояснення не могло стати на заваді в реалізації усіх типів активностей.

Респонденти(-ки) також зазначили цільові аудиторії, на які були направлені організовані судами заходи та активності в 2020 році:



- учні та учениці шкіл та професійних училищ – 100 судів (43,7%);
- учасники(-ци) судових процесів та відвідувачі(-ки) суду – 97 судів (42,4%);
- студенство – 86 судів (37,6%);
- медіа – 86 судів (37,6%);
- органи державної влади та самоврядування – 75 судів (32,8%);
- інші суди та органи, установи системи правосуддя – 66 судів (28,8%);
- адвокатська спільнота – 56 судів (24,5%);

- представники(-ци) громадських об'єднань – 56 судів (24,5%);
- правоохоронні та безпекові органи – 50 судів (21,8%).

Зазначено також інші цільові групи, зокрема діти, присяжні, арбітражні керуючі, працівники(-ци) бібліотек.

## ПРЕСЗАХОДИ ТА АКТИВНОСТІ

У межах опитування судам було запропоновано порахувати кількість різних видів пресзаходів, що було проведено. Щоб краще окреслити розуміння респондентів(-ок), в опитувальнику надавалося визначення для кожного виду активності. Також запропонували надати посилання, що підтверджують проведення конкретних заходів.

Нами було отримано такі результати.

**Таблиця 10. Кількість проведених судами пресконференцій у 2020 році**

Кількість проведених заходів у 2020 році	Кількість місцевих судів (% від загальної кількості місцевих судів, що взяли участь в опитуванні)	Кількість апеляційних судів (% від загальної кількості апеляційних судів, що взяли участь в опитуванні)	Вищий антикорупційний суд	Верховний Суд
Не проводили заходи	191 (96%)	26 (92,9%)	1 (100%)	1 (100%)
1	4 (2%)			
2	2 (1%)	1 (3,6%)		
3				

Кількість проведених заходів у 2020 році	Кількість місцевих судів (% від загальної кількості місцевих судів, що взяли участь в опитуванні)	Кількість апеляційних судів (% від загальної кількості апеляційних судів, що взяли участь в опитуванні)	Вищий антикорупційний суд	Верховний Суд
4		1 (3,6%)		
5		1 (0,5%)		
6–10		1 (0,5%)		
11–20				
21–50				
понад 50				
Загальна кількість судів, у яких проводились заходи	8 (4%)	2 (7,1%)	0 (0%)	0 (0%)

Як порівняти з показниками попереднього року, в 2019 році 8,8% від опитаних судів вказали, що провели пресконференції, а в 2020 році цей показник знизився до 4,4%. Основними причинами про те, чому в 2020 році не проводились пресконференції, багато представників(-ць) судів зазначили карантинні обмеження.

**Таблиця 11. Кількість брифінгів, проведених судами у 2020 році**

Кількість проведених заходів у 2020 році	Кількість місцевих судів (% від загальної кількості місцевих судів, що взяли участь в опитуванні)	Кількість апеляційних судів (% від загальної кількості апеляційних судів, що взяли участь в опитуванні)	Вищий антикорупційний суд	Верховний Суд
Не проводили заходи	193 (97%)	27 (96,4%)		
1	2 (2%)	1 (3,6%)		
2	1 (0,5%)		1 (100%)	1 (100%)
3				
4	1 (0,5%)			
5	1 (0,5%)			
6–10	1 (0,5%)			
11–20				
21–50				
понад 50				
Загальна кількість судів, у яких проводились заходи	6 (3%)	1 (3,6%)	1 (100%)	1 (100%)

Як порівняти з показниками попереднього року, то в 2019 році 11,5% від опитаних судів вказали, що провели брифінги, а в 2020 році цей показник знизився до 3,9%. Основною причиною про те, чому в 2020 році не проводились брифінги, багато представників(-ць) судів вказали карантинні обмеження.

**Таблиця 12. Кількість проведених судами зустрічей із медіа (пресніданок, прескава, екскурсії для журналістів тощо) у 2020 році**

Кількість проведених заходів у 2020 році	Кількість місцевих судів (% від загальної кількості місцевих судів, що взяли участь в опитуванні)	Кількість апеляційних судів (% від загальної кількості апеляційних судів, що взяли участь в опитуванні)	Вищий антикорупційний суд	Верховний Суд
Не проводили заходи	186 (93,5)	25 (89,3%)		1 (100%)
1	6 (6%)	1 (3,6%)		
2		2 (7,1%)	1 (100%)	
3	3 (1,5%)			
4	1 (0,5%)			
5	1 (0,5%)			
6-10	2 (2%)			
11-20				
21-50				
понад 50				
Загальна кількість судів, у яких проводились заходи	13 (6,5%)	3 (10,7%)	1 (100%)	0 (0%)

Як порівняти з показниками попереднього року, у 2019 році 14,7% від опитаних судів вказали, що провели зустрічі з медіа (пресніданок, прескава, екскурсії для журналістів тощо), а в 2020 році цей показник знизився до 7,4%. Основною причиною про те, чому в 2020 році не проводились зустрічі з медіа, багато представників(-ць) судів вказали карантинні обмеження.

Таблиця 13. Кількість інтерв'ю працівників(-ць) суду для ЗМІ в 2020 році

Кількість проведених заходів у 2020 році	Кількість місцевих судів (% від загальної кількості місцевих судів, що взяли участь в опитуванні)	Кількість апеляційних судів (% від загальної кількості апеляційних судів, що взяли участь в опитуванні)	Вищий антикорупційний суд	Верховний Суд
Не проводили заходи	141 (70,9)	12 (42,9%)		
1	24 (12,1)	3 (10,7%)		
2	8 (4%)	5 (17,9%)		
3	6 (3%)	3 (10,7%)		
4	3 (1,5%)	1 (3,6%)		
5	3 (1,5%)	1 (3,6%)	1 (100%)	
6–10	8 (4%)	2 (7,1%)		
11–20	5 (2,5%)	1 (3,6%)		1 (100%)
21–50				
понад 50	1 (0,5%)			
Загальна кількість судів, у яких проводились заходи	58 (29,1%)	16 (57,1%)	1 (100%)	1 (100%)

Як порівняти з показниками попереднього року, в 2019 році 29,5% від опитаних судів вказали, що працівники(-ці) суду проводили інтерв'ю для ЗМІ, а вже в 2020 році цей показник дещо покращився (33,2%).

У межах дослідження судам запропонували надати посилання, що підтверджать проведення пресзаходу. Варто зазначити, що загалом є певне нерозуміння особливостей про певний вид активностей. Також

низка судів зазначили, що не ведуть обліку власної медійної діяльності. Нижче ми наводимо всі матеріали, отримані від судів (усього 94 посилання). Водночас 17 судів зазначили, що надавали інтерв'ю, коментарі тощо для газет чи радіо та не можуть надати посилання на них, або ж надали не прямі посилання на матеріал, а просто посилання на вебсторінку суду.

## ВИЩИЙ АНТИКОРУПЦІЙНИЙ СУД

### *Вищий антикорупційний суд*

- Олена Танасевич: «Єдине, що перешкоджає ВАКС бути ще ефективнішим, — це замала кількість годин у добі та днів у тижні»<sup>58</sup>
- Застосовувати булінг до суддів стало національною забавою<sup>59</sup>
- Вищий антикорупційний суд показав кращий результат, ніж інші суди, які розглядали справи НАБУ — суддя Галабала<sup>60</sup>

## АПЕЛЯЦІЙНІ СУДИ

### *Вінницький апеляційний суд*

- У Тростянецькому районі суд припинив розглядати справи... немає суддів<sup>61</sup>
- 12.02.2020. Новини. 19:00<sup>62</sup>
- 19.02.2020. Новини. 13:30<sup>63</sup>
- Депутати під домашнім арештом, активісти під вартою – чому<sup>64</sup>
- У Вінниці суддя-меломан навіть судові рішення пише під музику Bon Jovi<sup>65</sup>
- 25.11.2020. Новини. 20:40<sup>66</sup>

### *Волинський апеляційний суд*

- Розглядають невідкладні справи: як працюють суди під час карантину<sup>67</sup>

<sup>58</sup> [https://zib.com.ua/ua/144919-edine\\_scho\\_pereshkodzhae\\_vaks\\_buti\\_sche\\_efektivnishim\\_ce\\_zam.html](https://zib.com.ua/ua/144919-edine_scho_pereshkodzhae_vaks_buti_sche_efektivnishim_ce_zam.html)

<sup>59</sup> [https://zib.com.ua/ua/144835-zastosovuvati\\_buling\\_do\\_suddiv\\_stalo\\_nacionalnoyu\\_zabavoyu.html](https://zib.com.ua/ua/144835-zastosovuvati_buling_do_suddiv_stalo_nacionalnoyu_zabavoyu.html)

<sup>60</sup> <https://bitly/3ICf7Am>

<sup>61</sup> <https://misto.vn.ua/oblast/u-trostyaneckomu-rajonu-sud-pripiniv-rozglyadati-spravi-ne-maye-suddiv/>

<sup>62</sup> <https://youtu.be/y12EvkEZyLE>

<sup>63</sup> <https://youtu.be/XCd2VsioPcQ>

<sup>64</sup> <https://misto.vn.ua/crime/deputati-pid-domashnim-areshtom-aktivisti-pid-vartoyu-chomu/>

<sup>65</sup> <https://misto.vn.ua/misto/u-vinnici-suddya-meloman-navit-sudovi-rishennya-pishe-pid-muziku-bon-jovi/>

<sup>66</sup> <https://youtu.be/zGRWBuoJB-s>

<sup>67</sup> <https://youtu.be/7Gy6CauMHbU>

- Як в Апеляційному суді Волині розглядають справи під час карантину. ВІДЕО<sup>68</sup>
- В Апеляційному суді Волині розповіли, як працюють в умовах карантину<sup>69</sup>
- Як працюють луцькі суди після пом'якшення карантину<sup>70</sup>
- Ошуканий американець не може добитися справедливості в українських судах<sup>71</sup>
- Віктор Гапончук: «Суд – це лише орган, який виконує Закон»<sup>72</sup>

### **Закарпатський апеляційний суд**

- Інтерв'ю з заступником голови Закарпатського апеляційного суду Оленою Кожух<sup>73</sup>

### **Івано-Франківський апеляційний суд**

- Будинок правосуддя в Івано-Франківську змінює режим роботи<sup>74</sup>

### **Кропивницький апеляційний суд**

- Подружжя кропивничан заблоковані сусідами на власному подвір'ї<sup>75</sup>
- Ексклузивні подробиці викрадення школяра у Кропивницькому | СтопКор<sup>76</sup>

### **Північно-західний апеляційний господарський суд**

- Апеляційний господарський суд проводить конкурс для школлярів<sup>77</sup>

### **П'ятий апеляційний адміністративний суд**

- Спеціальний репортаж. Інформаційна блокада судів<sup>78</sup>.
- Свавілля заради сміху чи спроба тиску: чому активісти ополчилися проти одеського суду<sup>79</sup>

<sup>68</sup> <https://bit.ly/3Gfh2Th>

<sup>69</sup> <https://youtu.be/R9FW32WhYjE>

<sup>70</sup> <https://youtu.be/pl-q-80grXM>

<sup>71</sup> <https://youtu.be/VIX2X98TB5U>

<sup>72</sup> <https://volga.lutsk.ua/view/35347/>

<sup>73</sup> <https://zka.court.gov.ua/sud4806/pres-centr/news/1041221/>

<sup>74</sup> [https://youtu.be/\\_nW\\_A4gmzvs](https://youtu.be/_nW_A4gmzvs)

<sup>75</sup> <https://youtu.be/nwJEBErBUCM>

<sup>76</sup> <https://youtu.be/QvvX8J-8qtA>

<sup>77</sup> <https://www.youtube.com/watch?v=ledmKxpvO7w>

<sup>78</sup> <https://bit.ly/31xdixi>

<sup>79</sup> <https://bit.ly/3onYqdE>

### **Сьомий апеляційний адміністративний суд**

- Резонанс: Як провести судове засідання через програму Zoom, — розповіли у Сьомому апеляційному адмінсуді<sup>80</sup>
- Судово-юридична газета: Чи зручніший новий Порядок від ДСА, ніж Zoom чи Skype: інтерв'ю судді-спікера Сьомого апеляційного адміністративного суду<sup>81</sup>
- Які виклики очікують судову владу після виходу з карантину?<sup>82</sup>

### **Третій апеляційний адміністративний суд**

- 15 років з дня прийняття КАС України: заступник голови ТААС розповів про зміни в українському судочинстві<sup>83</sup>
- Обов'язкове оформлення трудових договорів та дотримання вимог трудового законодавства в Україні — роз'яснення заступника голови ТААС<sup>84</sup>
- Суддя ТААС на телебаченні розповів, як часто громадяни у суді оскаржують постанови поліцейських про накладення штрафів<sup>85</sup>
- Заступник голови ТААС розповів про особливості роботи суду в умовах карантину<sup>86</sup>

### **Херсонський апеляційний суд**

- У херсонські суди намагаються пронести заборонені предмети<sup>87</sup>

### **Чернівецький апеляційний суд**

- Онуфрій Колотило: Вигадують правила, за якими грати неможливо<sup>88</sup>

### **Шостий апеляційний адміністративний суд**

- Розглядаючи резонансні справи, судді все частіше стають «мішенню» для провокаторів<sup>89</sup>

<sup>80</sup> <https://7aa.court.gov.ua/sud4856/pres-centr/interview/934936/>

<sup>81</sup> <https://7aa.court.gov.ua/sud4856/pres-centr/interview/934938/>

<sup>82</sup> <https://7aa.court.gov.ua/sud4856/pres-centr/interview/953323/>

<sup>83</sup> <https://3aa.court.gov.ua/sud4852/pres-centr/news/962931/>

<sup>84</sup> <https://3aa.court.gov.ua/sud4852/pres-centr/news/909273/>

<sup>85</sup> <https://3aa.court.gov.ua/sud4852/pres-centr/news/876602/>

<sup>86</sup> <https://3aa.court.gov.ua/sud4852/pres-centr/news/926233/>

<sup>87</sup> <https://www.facebook.com/watch/?v=496707174643595>

<sup>88</sup> <https://cha.court.gov.ua/sud4822/pres-centr/interview/967452/>

<sup>89</sup> <https://zv.mk.court.gov.ua/archive/1004630/>

- Суддя-речник Шостого ААС Оксана Епель: «Якщо в державі дозволяється тиск на суддів, це автоматично нівелює будь-які досягнення демократії»<sup>90</sup>

## **МІСЦЕВІ СУДИ**

### **Артемівський міськрайонний суд Донецької області**

- Суддя і правозахисниця Ольга Федорів: «Наявність прав людини можлива у взаємозв'язку людини та держави»<sup>91</sup>

### **Бердичівський міськрайонний суд Житомирської області**

- Місцеві журналісти познайомились із новими суддями. ФОТО<sup>92</sup>
- «В гості до суду» запросила журналістів бердичівська Феміда<sup>93</sup>
- Олександр Яковлев – голова Бердичівського міськрайонного суду<sup>94</sup>
- Утікача виправного центру 60 діб триматимуть під вартою<sup>95</sup>
- На роботу – у вишиванках: бердичівська Феміда святкує День вишиванки<sup>96</sup>
- До Дня Конституції фахівці Бердичівського міськрайонного суду провели опитування бердичівлян<sup>97</sup>
- Бердичів: Документ, який вимагає шани та вивчення<sup>98</sup>
- Тетяна Вдовиченко – суддя Бердичівського міськрайонного суду: «Рішення має ґрунтуватись на вимогах закону!»<sup>99</sup>
- Суддя Тетяна Большакова розповіла про те, кого та як карає Феміда за домашнє насильство<sup>100</sup>
- Підозрюваного у згвалтуванні дитини узяли під варту<sup>101</sup>

<sup>90</sup> <https://court.gov.ua/press/interview/890823/>

<sup>91</sup> <https://arm.dn.court.gov.ua/sud0503/pres-centr/news/901612/>

<sup>92</sup> <https://bd.zt.court.gov.ua/sud0603/pres-centr/news/979510/>

<sup>93</sup> <https://bd.zt.court.gov.ua/sud0603/pres-centr/news/1003017/>

<http://www.trkvik.tv/posts/prestur-u-berdychivskomu-miskraionnomu-sudi>

<https://bit.ly/301dEw0>

<https://bit.ly/3IB80s5>

<https://bit.ly/3318cdE>

<sup>94</sup> <http://www.trkvik.tv/posts/oleksandr-yakovlev-holova-berdychivskoho-miskraionnoho-sudu>

<sup>95</sup> <http://www.trkvik.tv/posts/utikacha-vypravnoho-tsentr-60-dib-trymatymut-pid-vartoiu>

<sup>96</sup> <http://www.trkvik.tv/posts/na-robotu-u-vyshyvankakh-berdychivska-femida-sviatkuie-den-vyshyvank>

<sup>97</sup> <https://bit.ly/31oFnAq>

<sup>98</sup> <http://www.golos.com.ua/article/332619>

<sup>99</sup> <https://bit.ly/3pwBCb9>

<sup>100</sup> <https://bd.zt.court.gov.ua/sud0603/pres-centr/news/1037930/>

<sup>101</sup> <http://www.trkvik.tv/posts/pidoziuvanoho-u-zhvaltuvanni-berdychivlianyyna-uzialy-pid-vartu>

### **Господарський суд Дніпропетровської області**

- Суддя-спікер Господарського суду Дніпропетровської області Олександр Крижний взяв участь у програмі місцевого телеканалу<sup>102</sup>
- Суддя-спікер Господарського суду Дніпропетровської області Олександр Крижний став гостем програми місцевого телеканалу<sup>103</sup>

### **Господарський суд Хмельницької області**

- Виконавча служба знову візьметься за скандалне будівництво «Ультрасервісу»<sup>104</sup>

### **Дніпровський районний суд міста Києва**

- Суддя, Віра Левко взяла участь в обговоренні проблемних питань булінгу<sup>105</sup>
- Суддя Дніпровського райсуду Києва Юлія Іваніна: незважаючи на надмірне навантаження, серйозну нестачу кадрів та ризики, пов'язані з пандемією, судді продовжують здійснювати правосуддя<sup>106</sup>

### **Жовтневий районний суд м. Запоріжжя**

- У Жовтневому суді відбулось чергове засідання у справі щодо загибелі дитини у „Дубовому Гаю”<sup>107</sup>

### **Запорізький окружний адміністративний суд**

- У Запоріжжі суд відмовив кандидату на посаду міського голови<sup>108</sup>

### **Зарічний районний суд м. Суми**

- Щодо розгляду клопотань про продовження строку дії запобіжних заходів підозрюваним у розбійному нападі<sup>109</sup>

<sup>102</sup> <https://dp.arbitr.gov.ua/sud5005/pres-centr/news/925578/>

<sup>103</sup> <https://dp.arbitr.gov.ua/sud5005/pres-centr/news/1044254/>

<sup>104</sup> <https://bit.ly/3DqL58H>

<sup>105</sup> <https://dn.ki.court.gov.ua/sud2604/pres-centr/news/1044680/>

<sup>106</sup> <https://bit.ly/3Ey49n6>

<sup>107</sup> <https://bit.ly/3lxWGwv>

<sup>108</sup> <http://iz.com.ua/zaporozhe/v-zaporozhe-sud-otkazal-kandidatu-na-dolzhnost-gorodskogo-golovy>

<sup>109</sup> <https://zr.su.court.gov.ua/sud1805/pres-centr/interview/1048726/>

<https://bit.ly/2ZZ9ZPg>

- Справа Неофітної: суд визнав незаконним звільнення екс-очільниці психлікарні Лілії Неофітної<sup>110</sup>
- Вирок у справі вибуху на проспекті Лушпи у Сумах оголосять завтра<sup>111</sup>
- 3 роки — за вчинення вибуху!<sup>112</sup>
- «Вас чекають у суді!»<sup>113</sup>

### **Івано-Франківський апеляційний суд**

- Апеляційний суд прозвітував про свою роботу у 2019 році<sup>114</sup>
- Київський районний суд міста Одеси
- Безкоштовна юридична допомога: як працює та чим допоможуть (відео)<sup>115</sup>

### **Коломийський міськрайонний суд Івано-Франківської області**

- Як працює Коломийський суд у період карантину?<sup>116</sup>
- Житель Івано-Франківської області поштою відіслав до судів конверти з грошима<sup>117</sup> «Візьміть з собою у суд документи та правду» — суддя-спікер Хмільницького міськрайонного суду Ольга Гончарук-Аліфanova<sup>118</sup>
- «У мене сьогодні вбивство і три розлучення» або говоримо про професійну деформацію юристів на прикладі працівників суду<sup>119</sup>
- 8 років з моменту прийняття рішення стати суддею — до Указу Президента: перше інтерв'ю судді Хмільницького міськрайонного суду Олени Павлюк<sup>120</sup>

<sup>110</sup> <https://bit.ly/3Evtyq4>

<https://zr.su.court.gov.ua/sud1805/pres-centr/interview/847455/>

<sup>111</sup> <https://suspinne.media/12389-virok-u-spravi-vibuhu-na-prospekti-luspi-u-sumah-ogolosat-zavtra/>

<https://zr.su.court.gov.ua/sud1805/pres-centr/interview/880936/>

<sup>112</sup> <https://youtu.be/VXawCt4jDK8>

<https://zr.su.court.gov.ua/sud1805/pres-centr/interview/883990/>

<sup>113</sup> <https://youtu.be/kYYeeyZ27OM>

<https://zr.su.court.gov.ua/sud1805/pres-centr/interview/988023/>

<sup>114</sup> <https://ifa.court.gov.ua/sud4808/pres-centr/news/880313/>

<sup>115</sup> <https://usionline.com/besplatnaja-juridicheskaja-pomoshh-kak-rabotaet-i-chem-pomogut-jefir/>

<sup>116</sup> [https://youtu.be/\\_MsAbPuFrfg](https://youtu.be/_MsAbPuFrfg)

<sup>117</sup> <https://bit.ly/3dIxSDx>

<sup>118</sup> <https://hmvn.court.gov.ua/sud0227/pres-centr/newsevents/991388/>

<sup>119</sup> <https://bit.ly/31tdSMG>

<sup>120</sup> <https://bit.ly/3ICfGKu>

### **Ладижинський міський суд Вінницької області**

- Під охороною, з підвищеним навантаженням, в очікуванні реорганізації<sup>121</sup>

### **Ленінський районний суд м. Запоріжжя**

- Інтерв'ю з головою Ленінського районного суду м. Запоріжжя<sup>122</sup>

### **Лубенський міськрайонний суд Полтавської області**

- Коментар судді-спікера Лубенського міськрайонного суду Полтавської області Даценка Василя Миколайовича міській телестудії «Лубни»<sup>123</sup>
- Коментар судді-спікера Лубенського міськрайонного суду Полтавської області Даценка Василя Миколайовича міській телестудії «Лубни»<sup>124</sup>

### **Мелітопольський міськрайонний суд Запорізької області**

- 2021-й рік Мелітопольський суд зустрічає з новим головою, але у старій будівлі<sup>125</sup>
- Мелітопольський суд працює навіть в карантин<sup>126</sup>

### **Миргородський міськрайонний суд Полтавської області**

- Роль досудової доповіді<sup>127</sup>

### **Новосанжарський районний суд Полтавської області**

- Дві долі<sup>128</sup>

### **Одеський окружний адміністративний суд**

- Суддя-спікер ООАС Ігор Завальнюк: «Відповідно до Конституції України представником державного органу в суді може бути лише адвокат або безпосередній керівник»<sup>129</sup>
- 26 лютого в ООАС відбувся брифінг<sup>130</sup>
- Карантин не перешкода для судової комунікації<sup>131</sup>

<sup>121</sup> <https://lgm.vn.court.gov.ua/sud0211/pres-centr/puz/918768/>

<sup>122</sup> <https://ln.zp.court.gov.ua/sud0814/pres-centr/news/1002741/>

<sup>123</sup> <https://lbp.pl.court.gov.ua/sud1618/pres-centr/interview/957989/>

<sup>124</sup> <https://lbp.pl.court.gov.ua/sud1618/pres-centr/interview/984505/>

<sup>125</sup> <https://bit.ly/31uo8UT>

<sup>126</sup> [http://region-plus.tv/novosti/?art\\_id=17496&art\\_title=meltopolskij-sud-praczyu-navt-v-karantin](http://region-plus.tv/novosti/?art_id=17496&art_title=meltopolskij-sud-praczyu-navt-v-karantin)

<sup>127</sup> <https://mrmr.pl.court.gov.ua/sud1620/pres-centr/news/997150/>

<sup>128</sup> <https://ns.pl.court.gov.ua/sud1621/pres-centr/news/1040792/>

<sup>129</sup> <https://adm.od.court.gov.ua/sud1570/pres-centr/news/877796/>

<sup>130</sup> <https://adm.od.court.gov.ua/sud1570/pres-centr/news/899937/>

<sup>131</sup> <https://adm.od.court.gov.ua/sud1570/pres-centr/news/963711/>

### **Октябрський районний суд м.Полтави**

- Через карантин не всі відвідувачі зможуть потрапити у суд<sup>132</sup>

### **Печерський районний суд міста Києва**

- Суддя Печерського райсуду Києва про наслідки постійного реформування судової системи<sup>133</sup>

### **Приморський районний суд міста Одеси**

- Інтерв'ю голови та заступника голови Приморського районного суду м. Одеси з нагоди Дня юриста<sup>134</sup>
- До уваги представників ЗМІ! У Приморському районному суді м. Одеси відбудеться робоча конференція<sup>135</sup>

### **Радехівський районний суд Львівської області**

- Інтерв'ю в.о.голови Радехівського районного суду Львівської області Семенишин Орислави Зеновіївни газеті «Народна справа»<sup>136</sup>

### **Сумський окружний адміністративний суд**

- Новий голова Сумського адміністративного суду розповів про справи люстрованих, поновлення посадовців і власні захоплення<sup>137</sup>

### **Тарутинський районний суд Одеської області**

- Інтерв'ю Голови суду Н.М. Тончевої<sup>138</sup>

### **Ужгородський міськрайонний суд Закарпатської області**

- 5 травня відбудеться судове засідання у справі Володимира Бабидорича<sup>139</sup>

<sup>132</sup> <http://archive.poltavske.tv/events/25144>

<sup>133</sup> [https://youtu.be/FsjbvQYR\\_dQ](https://youtu.be/FsjbvQYR_dQ)

<sup>134</sup> <https://pm.od.court.gov.ua/sud1522/pres-centr/new/1005042/>

<sup>135</sup> <https://pm.od.court.gov.ua/sud1522/pres-centr/new/875252/>

<sup>136</sup> <https://rh.lv.court.gov.ua/sud1317/pres-centr/news/972738/>

<sup>137</sup> <https://bit.ly/31wPWrI>

<sup>138</sup> <https://tr.od.court.gov.ua/sud1528/pres-centr/publications/1049595/>

<sup>139</sup> <https://susplne.media/185736-snig-na-perevalah-zakarpatta-na-dvi-godini-vnoci-obmezuvali-ruh-na-mizgirsini/>

### **Центральний районний суд м.Миколаєва**

- 14.04.2020. Новини. 17:00<sup>140</sup>
- Справа «золотого» Романчука: суд Миколаєва через чотири роки зміг допитати ключового свідка<sup>141</sup>

### **Южноукраїнський міський суд Миколаївської області**

- Пресконференція 21 вересня 2020 року<sup>142</sup>
- Справу про вбивство мешканця Южноукраїнська буде розглядати Арбузинський районний суд Миколаївської області<sup>143</sup>

### **ОСВІТНІ, ПРОСВІТНИЦЬКІ, РОБОЧІ ЗАХОДИ**

У межах дослідження ми запитали про те, чи проводили суди активності, як-от: круглі столи, дні відкритих дверей для молоді (школьників, студентів), просвітницькі лекції та/або зустрічі від представників(-ць) суду, але не в межах днів відкритих дверей.

**Таблиця. Кількість круглих столів, проведених судами у 2020 році**

Кількість проведених заходів у 2020 році	Кількість місцевих судів (% від загальної кількості місцевих судів, що взяли участь в опитуванні)	Кількість апеляційних судів (% від загальної кількості апеляційних судів, що взяли участь в опитуванні)	Вищий антикорупційний суд	Верховний Суд
Не проводили заходи	162 (81,4)	16 (57,1%)	1 (100%)	
1	21 (10,6)	5 (17,9%)		
2	10 (5%)	1 (3,6%)		
3	3 (1,5%)	3 (10,7%)		

<sup>140</sup> [https://youtu.be/nt\\_8eOnBZMY](https://youtu.be/nt_8eOnBZMY)

<sup>141</sup> <https://bit.ly/3pqadHW>

<sup>142</sup> <https://yum.mk.court.gov.ua/sud1424/pres-centr/events/992676/>

<sup>143</sup> <https://yum.mk.court.gov.ua/sud1424/pres-centr/interview/884801/>

Кількість проведених заходів у 2020 році	Кількість місцевих судів (% від загальної кількості місцевих судів, що взяли участь в опитуванні)	Кількість апеляційних судів (% від загальної кількості апеляційних судів, що взяли участь в опитуванні)	Вищий антикорупційний суд	Верховний Суд
4	1 (0,5%)			
5	1 (0,5%)	1 (3,6%)		
6–10		2 (7,1%)		
11–20				
21–50	1 (0,5%)			
понад 50				1 (100%)
Загальна кількість судів, у яких проводились заходи	37 (18,6)	12 (42,9%)	0 (0%)	1 (100%)

Як порівняти з показниками попереднього року, у 2019 році 31,3% від опитаних судів вказали, що провели круглі столи, а в 2020 році цей показник знизився до 21,8%. Основними причинами про те, чому в 2020 році не проводились круглі столи, багато представників(-ць) судів вказали карантинні обмеження.

**Кількість проведених судами днів відкритих дверей для молоді  
(школьників, студентів) у 2020 році**

Кількість проведених заходів у 2020 році	Кількість місцевих судів (% від загальної кількості місцевих судів, що взяли участь в опитуванні)	Кількість апеляційних судів (% від загальної кількості апеляційних судів, що взяли участь в опитуванні)	Вищий антикорупційний суд	Верховний Суд
Не проводили заходи	140 (70,4)	16 (57,1%)		
1	34 (17%)	5 (17,9%)		
2	14 (7%)	1 (3,6%)		
3	4 (2%)	3 (10,7%)		
4	3 (1,5%)			
5	1 (0,5%)	1 (3,6%)		1 (100%)
6–10	3 (1,5%)	2 (7,1%)		
11–20			1 (100%)	
21–50				
понад 50				
Загальна кількість судів, у яких проводились заходи	59 (29,6%)	12 (42,9%)	1 (100%)	1 (100%)

Як порівняти з показниками попереднього року, то у 2019 році 75,1% від опитаних судів вказали, що провели дні відкритих дверей для молоді, тоді як у 2020 році цей показник знизився до 31,9%. Основними причинами про те, чому в 2020 році не проводились дні відкритих дверей для молоді, багато представників(-ць) судів зазначили карантинні обмеження.

**Кількість проведених судами просвітницьких лекцій та/або зустрічі з представниками(-цями) судів (не в межах днів відкритих дверей) у 2020 році**

Кількість проведених заходів у 2020 році	Кількість місцевих судів (% від загальної кількості місцевих судів, що взяли участь в опитуванні)	Кількість апеляційних судів (% від загальної кількості апеляційних судів, що взяли участь в опитуванні)	Вищий антикорупційний суд	Верховний Суд
Не проводили заходи	146 (73,4)	16 (57,1%)		
1	20 (10,1)	4 (14,3%)		
2	10 (5%)	2 (7,1%)		
3	4 (2%)	1 (3,6%)		
4	4 (2%)	1 (3,6%)		
5	3 (1,5%)			
6–10	7 (3,5%)	3 (10,7%)		
11–20	3 (1,5%)	1 (3,6%)	1 (100%)	
21–50	2 (1%)			
понад 50				1 (100%)
Загальна кількість судів, у яких проводились заходи	53 (26,6%)	12 (42,9%)	1 (100%)	1 (100%)

Як порівняти з показниками попереднього року, в 2019 році 58,5% від опитаних судів вказали, що провели просвітницькі лекції та/або зустрічі з представниками(-цями) судів, а в 2020 році цей показник знишився до 29,3%. Основними причинами про те, чому в 2020 році не проводились просвітницькі лекції та/або зустрічі з представниками(-цями) судів, багато представників(-ць) судів вказали карантинні обмеження.

Найчастіше суди проводять заходи у власних приміщеннях. Проте стає популярною практика проведення активностей на альтернативних майданчиках. Так, 21 суд провів заходи у школах, 9 судів – у закладах вищої освіти, 4 суди – в бібліотеках, ще 1 – в музеї. Також вказали заклади, як-от: органи державної влади, благодійний фонд, просто неба (на вулиці, на відкритому майданчику).

### **Практика студентів вищих навчальних закладів у судах**

Однією з найбільш популярних форм проведення освітніх активностей для молоді в судах традиційно є організація проходження практики для студентства. В межах дослідження ми отримали дані, результати яких наведені в таблиці.

**Таблиця. Кількість студентів, які проходили практику у судах протягом 2020 року**

Загальна кількість студентів(-ок), які проходили практику у суді протягом 2020 року	Кількість місцевих судів (% від загальної кількості місцевих судів, що взяли участь в опитуванні)	Кількість апеляційних судів (% від загальної кількості апеляційних судів, що взяли участь в опитуванні)	Вищий антикорупційний суд	Верховний Суд
Кількість судів, які не організовували проходження практики для студентства у суді протягом 2020 року	45 (22,6)	6 (21,4%)	1 (100%)	
1–10	111 (55,8)	10 (35,7%)		
11–20	20 (10,1)	7 (25%)		
21–50	15 (7,5%)	3 (10,7%)		1 (100%)
51–100	6 (3%)	2 (7,1%)		
151–200	1 (0,5%)			

Загальна кількість студентів(-ок), які проходили практику у суді протягом 2020 року	Кількість місцевих судів (% від загальної кількості місцевих судів, що взяли участь в опитуванні)	Кількість апеляційних судів (% від загальної кількості апеляційних судів, що взяли участь в опитуванні)	Вищий антикорупційний суд	Верховний Суд
201–300	1 (0,5%)			
Загальна кількість судів, які організовували проходження практики для студентства у суді протягом 2020 року	154 (77,4)	22 (78,6%)		1 (100%)

У Верховному Суді практику пройшли 21–50 студентів і студенток. Вищий антикорупційний суд вказав, що в 2020 році студенти(-ки) закладів вищої освіти не проходили практику в суді. Серед апеляційних судів найбільше студентів і студенток пройшли практику в Кропивницькому апеляційному суді та Чернівецькому апеляційному суді. У місцевих судах найбільше студентів і студенток пройшли практику в Святошинському районному суді міста Києва (201–300 людей).

Усі 177 судів, які організовували проходження практики для студентства в 2020 році, вказали, що це були студенти й студентки, які вивчають право. Також були обрані такі спеціальності, за якими здійснюється підготовка здобувачів(-ок) вищої освіти, що проходили практику в суді протягом 2020 року:

- журналістика – 4 суди;
- історія та археологія – 1 суд;
- соціологія – 1 суд;
- інформаційні системи та технології – 1 суд;
- правоохранна діяльність – 1 суд.

Оскільки дослідження «Медіавідкритість судів України» проводиться щорічно, можна порівняти дані з попередніми роками.

### Порівняння кількості судів, що організовують проходження практики

Рік	2018	2019	2020
Відсоток судів, що брали участь у дослідженні і які організовували проходження практики для студентства	87%	92%	77,3%

Отже, в 2020 році значно знизилася кількість судів, що організовували проходження практики для студентства. Це може бути зумовлено карантинними обмеженнями.

### ЗАПИТИ ТА ЗВЕРНЕННЯ ВІД МЕДІА

Більшість судів не веде окремого обліку запитів та звернень від медіа. Так, відповідаючи на запитання «Чи ведеться у суді окремий облік запитів та звернень від медіа?», лише 52 суди (22,7%) надали ствердну відповідь. Ще 167 судів (72,9%) вказали, що такий облік не ведеться, а 10 судів зазначили інший варіант, зокрема: звернення не надходили, звернення надходять в усній формі тощо.

Частина тих судів, що не веде постійний окремий облік запитів та звернень від медіа зазначили їх кількість, що надійшли в 2020 році. Усього 124 судів (54,6% усіх опитаних) надали такі дані.

#### Кількість запитів та звернень, що надійшли в суди від медіа, у 2020 році

Кількість запитів та звернень від медіа у 2020 році	Кількість місцевих судів (% від загальної кількості місцевих судів, що взяли участь в опитуванні)	Кількість апеляційних судів (% від загальної кількості апеляційних судів, що взяли участь в опитуванні)	Vищий антикорупційний суд	Верховний Суд
			Vищий антикорупційний суд	Верховний Суд
1–5	74 (37,2%)	14 (50%)		
6–10	12 (6%)	4 (14,3%)		
11–20	5 (2,5%)	2 (7,1%)	1 (100%)	

Кількість запитів та звернень від медіа у 2020 році	Кількість місцевих судів (% від загальної кількості місцевих судів, що взяли участь в опитуванні)	Кількість апеляційних судів (% від загальної кількості апеляційних судів, що взяли участь в опитуванні)	Вищий антикорупційний суд	Верховний Суд
21–30	4 (2%)	1 (3,6%)		
31–50	2 (1%)			
51–100	1 (0,5%)			
101–150				1 (100%)
151–200	1 (0,5%)			
201–300	1 (0,5%)	1 (3,6%)		
301–500	1 (0,5%)			
понад 500				
Усього судів, що вказали кількість отриманих запитів і звернень	101 (37,2%)	22 (78,4%)	1 (100%)	1 (100%)

Верховний Суд вказав, що отримав у 2020 році 101–150 звернення та запит від медів, а Вищий антикорупційний суд – 11–20 звернень та запитів. До апеляційних судів найбільше звернень та запитів від медіа надійшло до Чернігівського апеляційного суду – 201–300, а серед місцевих судів – до Печерського районного суду міста Києва – 301–500.

Порівнюючи з даними попередніх років варто зазначити, що дедалі більше судів ідентифікують отримання запитів та звернень від медіа (хоча не всі ведуть окремий облік).

**Таблиця. Порівняння кількості судів, що отримують запити та звернення від медіа**

Рік	2018	2019	2020
Відсоток судів, що брали участь у дослідженні та вказали кількість запитів і звернень від медіа	35%	52%	54,6%

Також в межах дослідження ми поцікавились чи ведеться судом моніторинг ЗМІ щодо згадок про суд:

- так, постійно – 121 суди (52,8%);
- так, періодично – 71 суд (31%);
- ні, не ведеться – 37 судів (16,2%).

### **ДІЇ, ЩО ВЖИВАЮТЬСЯ ПРЕССЕКРЕТАРЕМ(-ОЮ) СУДУ/ПРЕССЛУЖБОЮ СУДУ ЩОДО РЕЗОНАНСНОГО, СУСПІЛЬНО ВАЖЛИВОГО СУДОВОГО ЗАСІДАННЯ**

Наведені дані в цьому розділі підтверджують велике зацікавлення медіа інформацією про резонансні, суспільно важливі судові засідання. Якими діями найчастіше послуговуються комунікаційні команди судів, якщо ці справи розглядаються в суді, що вони представляють? Наведемо перелік відповідей (наведений відсоток від опитаних судів):



- моніторинг матеріалів у медіа, соціальних мережах – 116 судів (50,7%);
- оприлюднення пресрелізу – 107 судів (46,7%);
- оперативне опрацювання інформаційних запитів медіа – 106 судів (46,3%);
- надання коментарів представниками суду – 102 судів (44,5%);
- оприлюднення пресанонсу – 98 судів (42,8%);
- організація трансляції судового засідання – 37 судів (16,2%);
- імейл розсилка для медіа – 35 судів (15,3%);
- проведення медіазаходу (брифінг, пресконференція тощо) – 9 судів (3,9%).

У варіанті «Інше» вказано які активності:

- зустріч та супровід представників ЗМІ до зали судових засідань;
- інформування журналістів про надходження та результати розгляду резонансних справ через телеграм канал.

## ПУБЛІЧНІСТЬ КОМУНІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Комунікаційна діяльність є важливою для висвітлення діяльності судів, тому інформування суспільства про діяльність суду грає суттєву роль. У межах дослідження «Медіавідкритість судів України – 2020» ми запитали **«Чи оприлюднюю суд публічно результати комунікаційної та просвітницької діяльності за рік (чи інший проміжок часу)?»**. В результаті, 177 судів (77,3% від опитаних) надали негативну відповідь. Варто зазначити, що 4 суди вказали, що надсилають звітність до Державної судової адміністрації України, але це не може бути розцінено як публічне оприлюднення. Ще 44 суди (19,2% від опитаних) вказали, що так, але не надали посилання на публічні матеріали, що підтверджують це. Лише 8 судів (3,5% від опитаних) змогли надати посилання на публічно розміщені результати комунікаційної та просвітницької діяльності, а саме:



- 1) Верховний Суд<sup>144</sup>;
- 2) Вишгородський районний суд Київської області<sup>145</sup>;
- 3) Вінницький апеляційний суд<sup>146</sup>;
- 4) Зарічний районний суд м. Суми<sup>147</sup>;
- 5) Інгулецький районний суд міста Кривого Рогу Дніпропетровської області<sup>148</sup>;
- 6) Північно-західний апеляційний господарський суд<sup>149</sup>;
- 7) П'ятий апеляційний адміністративний суд<sup>150</sup>;
- 8) Херсонський апеляційний суд<sup>151</sup>.

<sup>144</sup> [https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new\\_folder\\_for\\_uploads/supreme/Zvit\\_2020\\_2.pdf](https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/Zvit_2020_2.pdf)

<sup>145</sup> <https://vsh.ko.court.gov.ua/sud1009/presscentr/1710545647/>

<sup>146</sup> <https://vna.court.gov.ua/sud4801/pres-centr/publications/629822/>

<sup>147</sup> [https://zr.su.court.gov.ua/sud1805/pres-centr/analiz/komynikacii\\_karantun](https://zr.su.court.gov.ua/sud1805/pres-centr/analiz/komynikacii_karantun)

<sup>148</sup> <https://ing.dp.court.gov.ua/sud0416/pres-centr/>

<sup>149</sup> <http://www.judges.org.ua/dig/17063.htm>

<sup>150</sup> <https://5aa.court.gov.ua/sud4854/pres-centr/news/984385/>

<sup>151</sup> <https://ksa.court.gov.ua/sud4819/pres-centr/publications/>

## РОЗДІЛ 7. КОМУНІКАЦІЯ СУДІВ ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ COVID-19

---

У 2020 році судова влада, як і весь світ, стикнулась із новими викликами, пов'язаними з пандемією, зумовленою поширенням коронавірусу COVID-19. Припинення здійснення правосуддя може мати для країни невідновні руйнівні наслідки, тож суди, органи судової влади та самоврядування змушені забезпечувати належну роботу судової системи та шукати безпечні та ефективні шляхи комунікації з учасниками(-цями) судових процесів і громадою в нових умовах. Саме тому заходи вживались як на рівні центральних судових органів, так і на рівні судів.

На нову ситуацію зреагувала Рада суддів України зверненням Голові Ради суддів України Богдана Моніча до голів судів з рекомендацією запровадити особливий режим роботи на період карантинних заходів, повідомляючи в листі РСУ №186/20 від 16.03.2020 року<sup>152</sup>. «У листі зазначено, що, враховуючи Постанову КМУ №211 «Про запобігання поширенню на території України коронавірусу COVID-19» судам рекомендовано на період з 16 березня до 03 квітня 2020 року, встановити особливий режим роботи. Копію листа для відома та врахування в роботі також адресовано Голові Вищої ради правосуддя, Голові ДСА України, Голові служби судової охорони та керівникам органів, до повноважень яких належить організація діяльності органів судової влади», – повідомила пресслужба Ради суддів України<sup>153</sup>.

Згодом інші судові органи звернулись до судів, зокрема Державна судова адміністрація України: «...з метою недопущення розповсюдження інфекційних захворювань, у тому числі, спричинених коронавірусом, збереження життя, здоров'я і забезпечення безпеки працівників та відвідувачів органів системи правосуддя ДСА України вживаються відповідні організаційні заходи. Зокрема, ДСА України листом від 16.03.2020 № 14-5197/20 рекомендувала усім судовим установам та органам системи правосуддя вжити заходів мінімізації ризиків розповсюдження коронавірусної інфекції», – повідомила

<sup>152</sup> Лист Ради суддів України №186/20 від 16.03.2020 рону. Режим доступу: <http://rsu.gov.ua/uploads/news/no9rs-18620-vid-16032020-verhovn-92b86c6546.pdf>

<sup>153</sup> Голова Ради суддів України рекомендує запровадити особливий режим роботи на період карантинних заходів // Вебсайт Ради суддів України — 16.03.2020. Режим доступу: <http://rsu.gov.ua/ua/news/golova-radi-suddiv-ukraini-rekomendue-zaprovaditi-osoblivij-rezim-roboti-na-period-karantinnih-zahodiv>

Державна судова адміністрація України в листі до ГО «Вектор прав людини» (Додаток 1).

27 березня 2020 року на сайті Вищої ради правосуддя було опубліковано звернення до судів, де орган судової влади зазначив: «Viща рада правосуддя рекомендувала судам неухильно дотримуватися приписів постанови КМУ від 11 березня 2020 року № 211 щодо запровадження карантину з метою запобігання поширенню коронавірусу COVID-19»<sup>154</sup>.

Як бачимо, громадськість у відкритому доступі могла ознайомитись зі зверненнями до судів Ради суддів України (зокрема, зі скан-копією листа) і Вищої ради правосуддя. Про наявність листа з рекомендаціями від Державної судової адміністрації можна було дізнатись із повідомлень судів, що апелювали до усіх вищезазначених документів, проте сам документ не вдалось відшукати в публічному доступі<sup>155</sup>. Лист Ради суддів України також містив рекомендації й до учасників(-ць) судових процесів та людям, які потенційно можуть звернутись до судів чи відвідувати їх.

Основні рекомендації судових органів спрямовано на покращення організації роботи судів, на їхню взаємодію з громадянами в онлайн-форматі, а також на обмеження присутності людей у судах, зокрема обмеженні доступу в судових засіданнях осіб, які не є учасниками(-цями) проваджень.

Аналіз повідомлень на вебсайтах низки судів командою дослідження «Медіавідкритість судів України» у період після опублікування рекомендацій судових органів свідчить, що більшість судів врахували рекомендації, закріпивши особливий режим роботи на своєму рівні. У деяких випадках обмеження доступу на судові засідання людям, які не є учасниками(-цями) проваджень, викладені у рекомендаційній формі<sup>156</sup>, у деяких у наказовій<sup>157</sup>, зокрема з можли-

<sup>154</sup> ВРП надала судам рекомендації щодо забезпечення стабільної роботи в умовах карантину // Вебсайт Вищої ради правосуддя — 27.03.2020. Режим доступу: <https://hcj.gov.ua/news/vrp-nadala-sudam-rekomendaciyi-shchodo-zabezpecheniya-stabilnoyi-roboty-v-umovah-karantynu>

<sup>155</sup> Див. наприклад, повідомлення Донецького окружного адміністративного суду. Шановні відвідувачі суду! // Вебсторінка Донецького окружного адміністративного суду — 8.05.2020. Режим доступу: <https://adm.dn.court.gov.ua/sud0570/pres-centr/news/937076/>

<sup>156</sup> Про особливий режим роботи суду в період карантину // Вебсайт Святошинського районного суду міста Києва на вебпорталі «Судова влада України» — 16.03.2020. Режим доступу: <https://sv.ki.court.gov.ua/sud2608/pres-centr/news/911006/>

<sup>157</sup> Шановні представники засобів масової інформації! // Вебсайт Запорізького апеляційного суду на вебпорталі «Судова влада України» — 20.03.2020. Режим доступу: <https://zpa.court.gov.ua/sud4807/pres-centr/news/913368/>

вістю окремого розгляду керівництвом суду<sup>158</sup> допуску громадян, які цього вимагають.

ВРУ ухвалила ЗУ від 30.03.2020 № 540-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)»<sup>159</sup>. Законом внесено зміни до Кримінального процесуального кодексу України, Господарського процесуального кодексу України та Цивільного процесуального кодексу України та доповнено відповідні статті про гласність судового процесу положенням про те, що Суд (або слідчий суддя) може ухвалити рішення про обмеження доступу осіб, які не є учасниками судового процесу, в судове засідання під час карантину, встановленого КМУ відповідно до ЗУ «Про захист населення від інфекційних хвороб», якщо участь у судовому засіданні становитиме загрозу життю чи здоров'ю особи. Інфографіку<sup>160</sup> про нові зміни також опублікував Верховний Суд України.

Опубліковані матеріали занепокоїли правозахисну спільноту, адже це також означало можливі обмеження для журналістів(-ок) під час висвітлення судових процесів, для судових спостерігачів/моніторів під час перевірки дотримання права на справедливий суд через відсутність можливості бути присутніми під час засідань та стежити за всіма його деталями. Саме тому опубліковано відкрите звернення «COVID-19 — не причина для порушення принципу відкритості судового розгляду»<sup>161</sup>, у якому громадські організації закликали суди та судові органи України забезпечити реалізацію конституційної засади гласності судочинства.

<sup>158</sup> Як працює Хмільницький міськрайонний суд в умовах карантину? // Вебсайт Хмільницького міськрайонного суду Вінницької області на вебпорталі «Судова влада України» — 16.03.2020. Режим доступу: <https://hm.vn.court.gov.ua/sud0227/pres-centr/news/events/912633/>

<sup>159</sup> Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)» ід 30.03.2020 № 540-IX // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2020, № 18, ст.123. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/540-20#Text>

<sup>160</sup> Процесуальні кодекси доповненні положеннями щодо особливостей розгляду справ в умовах запровадження карантинних заходів // Вебпортал «Судова влада України» — 03.04.2020. Режим доступу: <https://court.gov.ua/press/news/920242/>

<sup>161</sup> COVID-19 — не причина для порушення принципу відкритості судового розгляду // Вебсайт Реанімаційний пакет реформ — 24.04.2020. Режим доступу: <https://rpr.org.ua/news/covid-19-ne-prychyna-dlia-porushennia-pryntsypu-vidkrytosti-sudovooho-rozghliadu/>

Як саме суди реагували на комунікаційні виклики, спричинені пандемією COVID-19 та чи створили умови й можливості для громади стежити за діяльністю суду, ми опитали представників(-ць) комунікаційних команд судів.

### **Зміни в комунікаційній діяльності суду в зв'язку з пандемією COVID-19 та карантинними обмеженнями в Україні**

Більшість судів вважають, що зміни відбулись, обравши ствердну відповідь – 211 судів з 229 опитаних, тобто 92% опитаних.

На запитання «Чи відбулись зміни у комунікаційній діяльності суду, що ви представляєте, у зв'язку з пандемією COVID-19 та карантинними обмеженнями в Україні?» (запитання закритого типу з варіантами відповідей та з можливістю обрати одну з них) працівники(-ци) судів зазначили:



- так – 211 судів (92% всіх опитаних судів), з них – 27 апеляційної інстанції: 6 – апеляційні адміністративні суди, 3 – апеляційні господарські суди, 18 – апеляційних загальних судів; 183 – першої інстанції (Верховний Суд);
- ні – 19 судів (8%), з них 1 – апеляційної інстанції (апеляційний господарський суд), ВАКС), 17 – першої інстанції.

Варто зауважити, що під час розгляду більш конкретних прикладів думка респондентів(-ок) змінювалась. Це можна відстежити в нижче-наведених відповідях.

### **Дії у комунікаційній діяльності суду в зв'язку з пандемією COVID-19 та карантинними обмеженнями в Україні**

Усі опитані суди вжили схожі заходи, щоб забезпечити роботу суду та налагодити його комунікаційну діяльність у цей період. Це стосується як тих судів, у яких, відповідно до відповідей їх представників(-ць), не відбулися зміни у комунікаційній діяльності суду, у зв'язку з пандемією COVID-19 та карантинними обмеженнями в Україні, так і тих, у яких простежуються зміни.

На запитання «**Які особливості в комунікаційній діяльності суду, що ви представляєте, у зв'язку з пандемією COVID-19 та карантинними обмеженнями в Україні ви можете виокремити?**» (запитання з варіантами відповіді та можливістю обрати декілька варіантів та/або зазначити свій варіант) представники(-ци) судів відповіли:



- опублікували оголошення про обмежувальні заходи у зв'язку з COVID-19 на сайті суду – 220 (96% всіх опитаних);
- опублікували оголошення про обмежувальні заходи у зв'язку з COVID-19 у приміщенні суду – 219 (95%);
- встановили особливий режим роботи суду – 212 (92%);
- звернули увагу сторін на можливість клопотати про розгляд справ без їхньої участі – 201 (87%);
- роботу суду в умовах COVID-19 врегульовано окремим документом (положення, наказ тощо) – 190 (83%);
- інформували сторони процесу про можливість розгляду справи у форматі відеозасідання – 187 (81%);
- обмежили доступ у судові засідання осіб, які не є учасниками проваджень – 177 (77%);
- опублікували оголошення про обмежувальні заходи у зв'язку з COVID-19 на соціальних сторінках суду – 141 (61%);
- встановили скриньки вхідної кореспонденції – 102 (44%);
- інформували сторони процесу про можливість ініціювати трансляцію судового засідання технічними засобами суду (трансляція на YouTube-каналі та порталі «Судова влада України») – 90 (39%);
- опублікували інформацію про особливості роботи суду в місцевих медіа – 35 (15%).

### **Чому саме ці заходи обрали суди?**

Більша частина опитаних судів (160 судів, що становить 70% опитаних) пояснили причини, що їх спонукали обрати ці заходи у роботі. Зазвичай це бажання максимально уберегти від ураження

COVID-19 представників(-ць) суду та відвідувачів(-ок) суду. До того ж важливо виконувати рекомендації судових органів влади та самоврядування, керівництва судів, Кабінету міністрів України. Деякі суди зазначали про важливість вжиття заходів, що допоможуть продовжити здійснення правосуддя, забезпечать максимальний доступ до правосуддя в наявних умовах або ж допоможуть продовжити належне інформування громадськості про діяльність суду.

На запитання **«Чому саме такі заходи обрали суди?»** (запитання відкритого типу без варіантів відповідей) працівники(-ці) судів зазначили:



- задля безпеки представників(-ць) суду, учасників(-ць) процесу та відвідувачів суду; припинення поширення захворювання COVID-19 – 89 (39%);
- врахування рекомендацій органів судової влади та самоврядування – 44 (19%) (врахування рекомендацій Ради суддів України – 29; врахування рекомендацій Вищої ради правосуддя – 11; врахування рекомендацій Державної судової адміністрації України – 4);
- ухвалення відповідних рішень на рівні керівництва суду – 12 (5%);
- найбільш доцільні та доступні заходи в умовах, що виникли – 12 (5%);
- виконання вимог постанови КМУ від 11 березня 2020 р. № 211 «Про запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2» – 10 (4%);
- забезпечення доступу до правосуддя – 10 (4%);
- виконання рекомендацій (не зазначено, які саме) – 3 (1%);
- не допустити припинення здійснення правосуддя – 2 (0,8%);
- продовжити належне інформування громадськості про діяльність суду – 2 (0,8%);
- з огляду на наявне фінансування – 1 (0,4%).

Наведемо декілька прикладів цитат з відповідей респондентів (-ок).

**”**

«Попри всеукраїнський карантин, судова система (як і всі державні, правоохоронні органи, медичні заклади тощо) продовжує працювати, і на роботу судової гілки влади це жодним чином не впливає. Суди й наразі працюють у спеціальному, хоча водночас, звичному для себе режимі, хоча й введені певні обмеження:

У нашій організації:

- припинено особистий прийом громадян керівництвом суду;
- обмежено доступ та перебування в суді осіб, які не є сторонами судових справ, а також осіб із симптомами гострої вірусної інфекції, незалежно від їхнього процесуального статусу;
- доступ представників ЗМІ на відкриті судові засідання здійснюється з дотриманням всіх карантинних заходів та санітарних норм (використання засобів індивідуального захисту (рукавички, медична маска) та дотриманням соціально-безпечної дистанції);
- припинено ознайомлення з матеріалами цивільних і кримінальних справ та проваджень, справ про адміністративні правопорушення, що перебувають у провадженні суду, окрім справ, що призначенні до розгляду в період до 30 квітня 2021 року включно;
- прийом документів здійснюється канцелярією в обмеженому режимі.

*<https://ing.dp.court.gov.ua/sud0416/pres-centr/news/910753/>, –  
т.в.о. преесекретаря Інгулецького районного суду  
міста Кривого Рогу Дніпропетровської області.*

«Усе зробили для того, аби була змога й надалі якісно здійснювати правосуддя, не порушувати та не обмежувати права учасників, однак не наражаючи нікого на небезпеку інфікування», –  
пресекретарка Бердичівського міськрайонного суду  
Житомирської області.

«Під час встановлення особливого режиму роботи суду та певних карантинних обмежень, пов’язаних із запобіганням поширенню коронавірусу, суд дотримувався рекомендацій Ради Суддів України та МОЗ України. Під час встановлення карантинних обмежень прагнули відшукати “золоту середину”, яка допомогла б дотриматись принципів, як-от: не нашкодити, запобігти, захистити права громадян, максимально забезпечити доступ громадян до право-суддя», – заступниця керівника апарату Конотопського міськрайонного суду Сумської області.

”

«Так, судом на підставі наказу встановлено особливий режим роботи в умовах карантину. Відповідні оголошення оперативно публікуються на сайті суду, в соціальній мережі Facebook (новина закріплена), [на інформаційному стенді] в приміщенні суду. Судові засідання проводяться за участю учасників судового процесу. Доступ осіб, які не є учасниками судового процесу, тимчасово обмежений, але з дотриманням принципу гласності. Рішення про допуск представників медіа у с/з ухвалює головуючий суддя. Протягом звітного періоду останні було допущено у с/з. Судом проводяться с/з у режимі відеоконференції, онлайн», — головна спеціалістка Східного апеляційного господарського суду.

«Верховний Суд не зупиняє свою роботу під час карантину, дотримуючись Конституції України та Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, які гарантують кожному право на доступ до правосуддя. Суд робить усе можливе, щоб захистити учасників судових засідань, суддів та працівників апарату суду, які забезпечують судовий процес і підтримують життєдіяльність суду», — головна спеціалістка Верховного Суду.

Отже, більшість опитаних судів частково чи повною мірою врахували перші рекомендації від Ради суддів України для загальної організації роботи суду, а також подальші рекомендації Вищої ради правосуддя та інших державних органів, що виплинуло й на комунікаційну діяльність. У вищезазначеному листі<sup>162</sup> Рада суддів України рекомендувала: «з 16 березня до 03 квітня 2020 року встановити особливий режим роботи судів України, а саме:

- роз'яснити громадянам можливість відкладення розгляду справ у зв'язку з карантинними заходами та можливість розгляду справ в режимі відеоконференції;
- припинити всі заходи, не пов'язані із процесуальною діяльністю суду та забезпеченням діяльності органів судової влади (круглі столи, семінари, дні відкритих дверей тощо);
- припинити проведення особистого прийому громадян керівництвом суду;
- обмежити допуск в судові засідання та приміщення суду осіб з ознаками респіраторних захворювань: блідість обличчя, почевоніння очей, кашель;

<sup>162</sup> Лист Ради суддів України №186/20 від 16.03.2020 року. Режим доступу: <http://rsu.gov.ua/uploads/news/no9rs-18620-vid-16032020-verhovn-92b86c6546.pdf>

- ознайомлення учасників судового процесу з матеріалами судової справи, за наявності такої технічної можливості, здійснювати в дистанційному режимі, шляхом надсилення сканкопій матеріалів судової справи на електронну адресу, зазначену у відповідній заяві, заяви про ознайомлення приймати через дистанційні засоби зв'язку;
- зменшити кількість судових засідань, що призначаються для розгляду протягом робочого дня;
- суддям та працівникам апарату суду при найменших ознаках захворювання вжити заходів щодо самоізоляції, повідомити про свій стан здоров'я відповідну установу охорони здоров'я та керівництво суду телефоном, e-mail».

Вища рада правосуддя на сайті зазначила рекомендації<sup>163</sup>:

- безперервно здійснювати судочинство у невідкладних справах, визначених процесуальними кодексами та судами (суддями), з дотриманням балансу між правом на безпечне довкілля для суддів, сторін у справах та правом доступу до правосуддя;
- проводити судові засідання в онлайн-режимі реального часу, якщо є змога;
- на час дії карантину організувати гнучкий графік роботи суддів та працівників апаратів судів, а зборам суддів встановити чергування суддів для розв'язання термінових процесуальних питань та невідкладних справ в особливих видах проваджень;
- обмежити доступ у судові засідання осіб, які не є учасниками проваджень;
- суддям та сторонам у справах на судових засідання використовувати засоби індивідуального захисту;
- максимально послуговуватись електронною поштою;
- за наявності технічної можливості забезпечити працівникам апарату суду умови для виконання посадових обов'язків дистанційно;
- довести до відома учасників судових процесів можливість відкладення розгляду справ у зв'язку з карантинними заходами.

<sup>163</sup> ВРП надала судам рекомендації щодо забезпечення стабільної роботи в умовах карантину // Веб-сайт Вищої ради правосуддя — 27.03.2020. Режим доступу: <https://hcj.gov.ua/news/vrp-nadala-sudam-rekomendaciyi-shchodo-zabezpecheniya-stabilnoi-roboty-v-umovah-karantynu>

## **Зміна комунікаційної діяльності суду з медіа та громадою у зв'язку з пандемією COVID-19. Нові формати комунікаційної діяльності**

На запитання «Чи змінилась комунікація суду з медіа та громадою у зв'язку з пандемією COVID-19? Якщо “так”, то в який спосіб? Наведіть, будь ласка, приклади нових заходів чи форматів діяльності» (запитання відкритого типу без варіантів відповідей) респонденти(-ки) відповіли, що зміни відбулися. Так, 116 респондентів (-ок) зазначили про зміни в каналах комунікації (50% опитаних). У 94 випадках наведено приклади змін чи нових форматів комунікаційної діяльності, з них 59 респондентів(-ок) повідомили про повний перехід до онлайн-формату комунікацій чи суттєве збільшення комунікаційних заходів онлайн. Інші ж акцентували на зменшенні заходів офлайн, обмеження з відвідування суду тощо.

Суди, що повідомили про збільшення онлайн-формату роботи, зазначили про збільшення або запровадження трансляцій судових засідань технічними засобами судів, проведення судових засідань у відеорежимі, покращення роботи в соцмережах, збільшення комунікацій за допомогою листування, месенджерів, по телефону, розширення роботи із ЗМІ, створення нового відеоконтенту, внесення змін до комунікаційної стратегії суду тощо. 77 респондентів(-ок) (33% опитаних) зазначили, що спосіб комунікації суду з медіа та громадою у зв'язку з пандемією COVID-19 не змінились, а нові заходи для комунікації чи її формат не застосовані.

6 респондентів(-ок) (3%) повідомили, що у цей період комунікації припинились взагалі.

31 респондент(-ка) (13%) не відповіли на це запитання.

Наведемо декілька прикладів цитат з відповідей респондентів(-ок).

**«Значно менша кількість представників медіа відвідують судові засідання», – головна спеціалістка Миколаївського апеляційного суду.**

**«Комунікація звелася до нуля» – судя-спікерка Кам'янець-Подільського міськрайонного суду Хмельницької області.**

**«Суд працює в звичному режимі, але не проводяться заходи не пов'язані з процесуальною діяльністю суду» – консультантка Недригайлівського районного суду Сумської області.**

**“** «Так, на превеликий жаль, ми поки відмовились від постійних заходів з учнівською молоддю (лекцій, відкрити уроків, тренінгів та днів відкрити дверей). Решта продовжуємо проводити та комунікувати завдяки телефонному зв’язку, розсилці, коментарям та публікаціям», — пресекретарка Хмільницького міськрайонного суду Вінницької області.

«У період карантину судом запроваджено онлайн-трансляцію резонансних справ на каналі суду в YouTube в режимі реального часу, аби надати змогу громадськості та ЗМІ стежити за перебігом слухання справи», — головна спеціалістка Сьомого апеляційного адміністративного суду.

«Оскільки доступ до суду обмежено, набуло сенсу інформаційно наповнювати сторінки суду. Запроваджено нові рубрики для громадян, що сприяють їхній юридичній обізнаності», — головна спеціалістка Коростенського міськрайонного суду Житомирської області.

«Однозначно змінилась. Активніше працюємо онлайн, шукаємо нові форми роботи (зокрема, на вулиці), створюємо пізнавальний відеоролики, готовимо детальні фоторепортажі про ті заходи, які все ж вдається провести, аби якомога більша кількість громадян про це знала», — пресекретарка Бердичівського міськрайонного суду Житомирської області.

«Більшість заходів не проводяться, представники ЗМІ стали більш відповідальні, активніше комунікують з пресслужбою», — головна спеціалістка Господарського суду Львівської області.

«Попри об’єктивні обмеження, було запроваджено альтернативні способи комунікації. Працівники відділу на офіційному вебсайті суду постійно оновлювали інформацію, візуалізували контент у формі інфографіки, що стосується діяльності суду та особливостей режиму роботи, забезпечували висвітлення перебігу судових процесів, що викликають суспільний резонанс із посиланням на інформацію у відкритих джерелах. Трансляції цих судових засідань проводилися технічними засобами суду офіційному YouTube-каналі суду. Їх можна було переглянути в режимі реального часу та в записі. На постійній основі надавалися відповіді на запити, що надходили в усній та письмовій формах від представників ЗМІ та громадян, зокрема у соціальних мережах. На офіційному вебсайті суду щоденно оновлювалася інформація щодо прийняття та

”

*опрацювання вхідної кореспонденції й матеріалів справ (проваджень), а також кількість клопотань, розглянутих слідчими суддями Київського апеляційного суду.*

*Отже, в умовах карантину режим роботи пресслужби Київського апеляційного суду перейшов у посилений режим, так само як і алгоритм зв'язку з представниками ЗМІ. У разі потреби в уточнювальній інформації або отриманні коментарів, журналісти зверталися до працівників відділу суду в будь-який доступний спосіб: за вказаними на сайті контактами, за допомогою особистих засобів зв'язку (телефони, соцмережі, месенджери, електронна пошта), – начальниця відділу міжнародно-правового співробітництва та взаємодії з засобами масової інформації Київського апеляційного суду.*

### **Особисте ставлення працівників(-ць) комунікаційних команд судів щодо роботи в нових умовах. Комунікаційні виклики виникли та рекомендації до дій у подібних випадках**

Найбільш часто на запитання «Що для вас особисто та для комунікаційної команди суду стало найбільшим викликом у комунікаціях, пов'язаних із пандемією COVID-19 та карантинними обмеженнями?» (запитання відкритого типу без варіантів відповідей) працівники(-ці) суду зазначили суттєве скорочення звичних заходів, зокрема просвітницького характеру (наприклад, дні відкритих дверей), відсутність «живого спілкування», а також:



- організація роботи онлайн;
- потребу скоротити присутність учасників(-ць) судових процесів, вільних слухачів(-ок) у приміщеннях судів;
- ускладнення у внутрішній комунікації через потребу зберігати соціальну дистанцію (наприклад, складнощі під час проведення нарад офлайн);
- пошук альтернативних способів комунікації;
- скорочення комунікацій зі ЗМІ;
- потреба одночасно організовувати декілька трансляцій судових засідань технічними засобами судів;
- відкладення судових засідань;
- зменшення кількості працівників(-ць) суду через захворювання;

- смерті деяких колег та колежанок;
- нерозуміння громади та обурення обмеженнями, що застосовуються в зв'язку з пандемією;
- недостатнє фінансування;
- відсутність єдиних правил та злагоджених дій судової системи.

На запитання «**З огляду на комунікацію суду під час пандемії COVID-19, що під час виникнення аналогічної ситуації в майбутньому слід зробити інакше? Який спосіб?**» (запитання відкритого типу без варіантів відповідей) відповіли майже половина опитаних судів (111 судів з 229) і 42 з них (18% всіх опитаних) зазначили, що нічого не змінювали б у своїй комунікації в умовах пандемії. Інші суди зазначили:



- запровадити чіткі та єдині плани дій для роботи в надзвичайних умовах усім судам;
- здійснювати координацію у комунікаційній роботі між судами, зокрема на рівні області;
- поліпшити та пришвидшити внутрішню комунікацію в суді;
- пришвидшити впровадження «електронного суду»;
- надати можливість працівникам(-цям) працювати дистанційно;
- покращити матеріально-технічне забезпечення судів (забезпечення засобами індивідуального захисту, розширення приміщень, якісна відеотехніка для судових трансляцій та дистанційного судочинства тощо);
- запровадити окрему посаду прессекретаря(-ки) в суді,
- обмежити присутність людей (не працівників судів) у приміщені судів;
- розширити комунікаційну роботу онлайн, зокрема в соцмережах, покращити роботу з сайтом, проводити медіа та просвітницькі заходи онлайн;
- проводити судам інформаційні кампанії про діяльність судів в умовах карантинних обмежень.

Наведемо приклади декількох цитат із відповідей респондентів (-ок).

“

«Плануємо опанувати додаток, щоб за його допомогою все ж таки спілкуватися з дитячо-юнацькою аудиторією. Хочемо створити й поширювати у соцмережі електронні брошюри з інформаційно-прикладним змістом для населення. Також плануємо активніше виступати на радіо й телебачення з роз'ясненнями тощо.

Чому це не зробили минулого року? Лише в квітні в суді обійняла посаду прессекретарки нова працівниця з досвідом журналістки. Її довелось з азів опановувати що і як саме в суді функціонує, а перші комунікаційні кроки робити в умовах тотального карантину. Ми не ставили за мету проводити заходи будь-якою ціною, бо вважаємо, що не маємо морального права ризикувати здоров'ям людей. Усе, що нам вдалося зробити в умовах карантинного обмеження, зазначено у попередніх відповідях [Активніше працювати онлайн, шукати нові форми роботи (зокрема, на вулиці), створювати пізнавальні відеоролики, готувати детальні фотопортажі про заходи, які все ж вдається провести, аби якомога більша кількість громадян про це знала]. Те, що не вдалося реалізувати минулого року, будемо прагнути втілити в 2021. Ми ж оптимісти!», – зазначила **прессекретарка Бердичівського міськрайонного суду Житомирської області**.

«Приділити більше уваги просвітницькій кампанії для роз'яснення громадянам причини введених у суді обмежень. На мою думку, судам кожного регіону це слід робити спільно. На прикладі судів Одеської області можна зазначити, що деякі суди в межах одного населеного пункту (м. Одеси) ввели жорсткіші обмеження, ніж інші. Відсутність одної стратегії спричиняла непорозуміння серед громадян та учасників процесу», – **помічниця голови Київського районного суду міста Одеси**.

«З огляду, що вже перехворіло 50% колективу, а наразі хворих вже 12, варто максимально обмежити доступ відвідувачів до суду, зокрема ЗМІ», – **головна спеціалістка Рівненського апеляційного суду**.

«Здійснювати безперервний, відкритий, зrozумілий діалог із громадськістю, ЗМІ та працівниками суду, щодо обставин за яких працює суд, здійснює судочинство», – **заступниця керівника апарату Ізюмського міськрайонного суду Харківської області**.

**«Надавати в достатній кількості масок, засобів дезінфекції, марок, сприяти підвищенню заробітної платні та доплат для стимулювання працівникам і працівницям апарату суду», – заступниця керівника апарату Жовтневого районного суду м. Харкова.**

**«Наразі, ми вже знаємо, що робити, адже у будь-якій сумнівній ситуації є Zoom», – помічниця голови Херсонського окружного адміністративного суду.**

**«Висвітлювати та надавати більше інформації на інформаційних стендах та сайтах суду. Розробляти зразки заяв, клопотань для учасників процесу, Здійснювати листування в електронній формі», – прессекретарка Новозаводського районного суду міста Чернігова.**

**«Розмістити ВСЮ необхідну інформацію на двері суду, а не в приміщенні», – головна спеціалістка Новоайдарського районного суду Луганської області.**

**«Варто зосередити більше уваги на соціальних мережах, активізуватись саме в цій площині», – головна спеціалістка Господарського суду Львівської області.**

### **Оцінка судів роботи органів судової влади та самоврядування, установ щодо підтримки суду в зв'язку з COVID-19**

В опитувальнику ми попросили суди оцінити роботу органів судової влади та самоврядування, установ щодо підтримки суду в зв'язку з COVID-19 від 1 до 10, де 1 – найнижчий бал, 10 – найвищий бал, 0 – це не підпадає під функцію цього органу/установи.

Здебільшого суди оцінили допомогу органів судової влади та самоврядування, установ на середньому та вище середньому рівнях. Водночас низькі бали свідчить про наявність проблем та потребу вдосконалювати свою роботу.

Бали	Своєчасність рекомендацій, допомоги – РСУ	Своєчасність рекомендацій, допомоги – ВРП	Своєчасність рекомендацій, допомоги – ДСАУ	Своєчасність рекомендацій, допомоги – НШСУ	Цінність рекомендацій, допомоги – РСУ	Цінність рекомендацій, допомоги – ВРП	Цінність рекомендацій, допомоги – ДСАУ	Цінність рекомендацій, допомоги – НШСУ
<b>0</b>	14	12	18	35	16	14	23	39
<b>1</b>	5	7	9	8	8	11	10	8
<b>2</b>	15	15	19	10	10	13	13	7
<b>3</b>	13	13	11	14	17	11	10	17
<b>4</b>	11	13	15	18	12	16	14	8
<b>5</b>	28	30	28	27	19	23	26	24
<b>6</b>	25	20	23	13	21	17	17	17
<b>7</b>	22	26	27	22	25	23	27	22
<b>8</b>	40	37	29	35	42	41	35	35
<b>9</b>	7	8	14	11	7	12	12	13
<b>10</b>	50	49	37	39	53	49	43	40

Пояснюючи чому працівники(-ці) судів поставили певний бал, більшість апелювали до матеріально-технічного та методичного аспектів роботи як і з позитивними, так і негативними відгуками. Наприклад, про недостатню матеріально-технічну допомогу зазначили 27 судів (12% опитаних). Їм на противагу 5 судів (2% опитаних) зазначили, що така допомога була достатньою, зокрема вказавши на засоби індивідуального захисту. Про недостатню методичну допомогу зазначили 11 судів (5% опитаних), а також, що цієї допомоги вистачило – 9 судів (4% опитаних). Суди вказали також про потребу в оперативних діях із боку судової влади, важливість злагодженої роботи, але водночас зазначали позитивні дії судової влади.

Наведемо декілька цитат з відповідей респондентів (-ок).

**„За допомогою правових механізмів, а також ресурсів, що були в розпорядженні, ми зробили все на достатньо високому рівні», – суддя-спікерка Жмеринського міськрайонного суду Вінницької області.**

*«Гарна робота. Всі працювали як одна команда. Ви [ГО «Вектор прав людини» — прим.], інші ГО, НШСУ та інші органами судової гілки влади провели корисні, цікаві вебінари, круглі столи, навчання», — головна спеціалістка Інгулецького районного суду міста Кривого Рогу Дніпропетровської області.*

*«Підтримка суду полягала в наданні своєчасних рекомендацій. РСУ та ВРП ініціювати внесення змін до постанови КМУ від 29 квітня 2020 року № 375 з метою встановити доплати до заробітної плати працівникам апаратів судів на період дії карантину. На жаль, цю ініціативу уряд не підтримав», — помічниця голови суду Київського районного суду міста Одеси.*

*«Нечіткість рекомендацій, суперечливість із основними законами, неврегульованість з врахуванням особливостей процесів, несвоєчасність надання засобів індивідуального захисту, відсутність єдиного підходу», — помічниця судді Червоноградського міського суду Львівської області.*

*«Від початку пандемії суд самостійно оперативно вживав заходів організації роботи, спираючись на власний досвід і мат[еріально]-тех[нічні] можливості. Усі роз'яснення та заходи судової влади та самоврядування мали місце вже пізніше. Однак вжиті судом заходи виявились адекватними й не суперечили сформованим позиціям інших судових органів», — суддя-спікерка Печерського районного суду міста Києва.*

*«Не вистачило деталізованих та своєчасних рекомендацій щодо єдності дій усіх судових установ», — пресекретарка Господарського суду Хмельницької області.*

*«Дуже шкода, що гарні та зрозумілі роз'яснення надали через півроку. Засобами захисту суди забезпечили взагалі на найнижчому рівні щодо своєчасності та кількості», — заступниця керівника апарату Іванівського районного суду Одеської області.*

“

**«Засобами захисту забезпечувалися самотужки, інформаційна кампанія щодо обмеження відвідування суду в загальнонаціональному масштабі не проводилася, суд [залишився] покинутим напризволяще», – суддя-спікерка Кам'янець-Подільського міськрайонного суду Хмельницької області.**

### **Допомогу, яку потребували суди, аби забезпечити належне виконання посадових обов'язків під час COVID-19 чи подібних викликів**

Суди могли обрати серед варіантів відповідей або зазначити про особливі потреби, відповідаючи на запитання «Яка допомога вам потрібна для забезпечення належного виконання посадових обов'язків під час COVID-19 чи подібних викликів?» (запитання з варіантами відповіді та можливістю обрати один з варіантів або зазначити свій варіант). Респонденти(-ки) зазначили:



- матеріально-технічна – 114 (50%);
- можливість працювати дистанційно – 40 (17%);
- додаткове навчання – 20 (8%);
- заходи із подолання професійного вигорання – 18 (8%);
- координаційні зустрічі з органами судової влади та самоврядування, установами – 13 (6%);
- психологічна підтримка – 7 (3%);
- координаційні зустрічі з іншими судами – 4 (2%);
- інший варіант відповіді (всі варіанти відповідей, ввести окрему посаду пресекретаря, важко відповісти) – 13 (6%).

### **Навчання працівників(-ць) судів для подолання кризових комунікацій**

Робота в умовах пандемії потребувала та й нині продовжує потребувати використання кризових комунікацій. Окрім рекомендацій, як діяти в критичних ситуаціях, спеціалістам(-кам) важливо отримувати й інші знання та навички кризового менеджменту. Варто зауважити, що такі навчання мають відбуватися регулярно, адже це підвищує якість результатів.

Так, на запитання «Чи проходили ви навчання для подолання кризових комунікацій?» (запитання закритого типу з одним можливим варіантом відповіді) суди зазначили:



- так, проходили – 72 (31% всіх опитаних судів), з них 19 – апеляційні (5 – апеляційні адміністративні суди, 1 – апеляційні господарські суди, 13 – апеляційні загальні суди), 51 – ВАКС, ВС та суди першої інстанції;
- ні – 157 (69%), з них 9 – апеляційні (1 – апеляційний адміністративний суд, 3 – апеляційні господарські суди, 5 – апеляційні загальні суди), 148 – суди першої інстанції.

### **Потреба судів у додатковому навчанні, що відповідатиме викликам, які постали в зв'язку з пандемією COVID-19**

39% всіх опитаних судів (89 судів) зазначили про потребу в такому навчанні, зазначивши теми:

- обмін досвідом з колегами та колежанками для подолання комунікаційних викликів, спричинених пандемією;
- налагодження комунікацій в умовах обмеження онлайн спілкування;
- як комунікувати про необхідність не допускати людей до суду з ознаками респіраторних захворювань;
- здійснення комунікацій із «вільними слухачами»;
- робота з програмою ZOOM;
- алгоритм дій в разі виникнення довготривалої кризи (зокрема, під час карантину);
- співпраця зі ЗМІ та громадою, налагодження онлайн-комунікацій з громадою;
- стратегічне планування, переформатування онлайн-заходів у онлайн-формат;
- кризові комунікації;
- налагодження внутрішніх комунікацій в умовах дистанційної роботи та організація такої роботи;
- зниження психологічної напруги в колективі;
- підготовка подкастів, влогів та робота щодо прямих трансляцій.

## **РОЗДІЛ 8. ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ КОМПЕТЕНЦІЇ КОМУНІКАЦІЙНИХ КОМАНД СУДІВ**

### **УЧАСТЬ В ОСВІТНІХ ЗАХОДАХ**

У 2020 році підвищення компетенцій комунікаційних команд судів відбувалось в умовах COVID-19. З одного боку, це вплинуло на формати навчання, а з іншого – виникла потреба в нових знаннях та навичках. У межах дослідження встановлено кількість навчань для суддів та працівників(-ць) апарату суду з питань комунікації – внутрішньої, зовнішньої (табл. 14-16).

**Таблиця 14. Кількість семінарів та навчань для суддів та працівників(-ць) апарату суду щодо комунікації (внутрішньої, зовнішньої) у 2020 році — Верховний Суд (кількість судів від опитаних)**

	0 заходів	1 захід	2 заходи	3 заходи	4 заходи	5 заходів	6-10 заходів	Понад 10 заходів
Навчальні заходи, організовані на рівні суду, що ви представляєте	1							
Навчальні заходи, організовані РСУ		1						
Навчальні заходи, організовані ВРП								1
Навчальні заходи, організовані НШСУ			1					
Навчальні заходи, організовані іншими установами системи правосуддя		1						
Навчальні заходи, організовані громадськими об'єднаннями			1					
Інші	1							

**Таблиця 15. Кількість семінарів та навчань для суддів та працівників(—ць) апарату суду з питань комунікації (внутрішньої, зовнішньої) у 2020 році — Вищий антикорупційний суд (кількість судів від опитаних)**

	0 заходів	1 захід	2 заходи	3 заходи	4 заходи	5 заходів	6-10 заходів	Понад 10 заходів
Навчальні заходи, організовані на рівні суду, що ви представляєте				1				
Навчальні заходи, організовані РСУ		1						
Навчальні заходи, організовані ВРП			1					
Навчальні заходи, організовані НШСУ				1				
Навчальні заходи, організовані іншими установами системи правосуддя					1			
Навчальні заходи, організовані громадськими об'єднаннями	1							
Інші	1							

**Таблиця 16. Кількість семінарів та навчань для суддів та працівників(-ць) апарату суду з питань комунікації (внутрішньої, зовнішньої) у 2020 році — Апеляційні суди (кількість судів від опитаних)**

	0 заходів	1 захід	2 заходи	3 заходи	4 заходи	5 заходів	6-10 заходів	Понад 10 заходів
Навчальні заходи, організовані на рівні суду, що ви представляєте	12	3	3	6	1	2	0	1
Навчальні заходи, організовані РСУ	16	4	4	2	2	0	0	0
Навчальні заходи, організовані ВРП	7	6	3	5	0	3	3	1
Навчальні заходи, організовані НШСУ	4	4	1	10	2	1	3	3
Навчальні заходи, організовані іншими установами системи правосуддя	16	3	3	2	0	3	0	1
Навчальні заходи, організовані громадськими об'єднаннями	8	3	2	7	0	3	1	4
Інші	18	4	2	2	0	1	0	1

Результати демонструють, що найчастіше місцеві апеляційні суди беруть участь у заходах, організованих Національною школою суддів України, на другому місці за популярністю (з незначною різницею) — навчальні заходи, організовані громадськими об'єднаннями, на третьому місці — навчальні заходи, організовані Вищою радою правосуддя.

**Таблиця 17. Кількість семінарів та навчань для суддів та працівників(-ць) апарату суду з питань комунікації (внутрішньої, зовнішньої) у 2020 році — Місцеві суди (кількість судів від опитаних)**

	0 заходів	1 захід	2 заходи	3 заходи	4 заходи	5 заходів	6-10 заходів	Понад 10 заходів
Навчальні заходи, організовані на рівні суду, що ви представляєте	119	24	17	9	6	11	6	7
Навчальні заходи, організовані РСУ	160	18	10	3	3	4	0	1
Навчальні заходи, організовані ВРП	149	20	13	3	5	4	3	2
Навчальні заходи, організовані НШСУ	89	48	49	7	4	9	10	7
Навчальні заходи, організовані іншими установами системи правосуддя	164	14	8	4	1	2	4	2
Навчальні заходи, організовані громадськими об'єднаннями	137	22	11	7	6	6	6	4
Інші	170	17	3	3	0	1	3	2

Результати свідчать, що найчастіше місцеві суди беруть участь у заходах, що організовані Національною школою суддів України, на другому місці за популярністю — навчальні заходи, організовані на рівні суду, на третьому — навчальні заходи, організовані громадськими об'єднаннями.

Учасникам(-цям) опитування запропонували назвати програм, у яких вони брали участь, та прикріпити посилання. Наводимо деякі програми з них:

- курс «Взаємодія органів державної влади з громадськістю» на освітній платформі Prometheus;
- курс дистанційного навчання «Комунікації в судовій системі»;

- онлайн-семінар для працівників(-ць) апаратів судів «Поведінка прес-секретаря у стресових ситуаціях»<sup>164</sup>;
- комунікаційний тренінг для прессекретарів судів Львівської області «Кризові комунікації, стратегічні комунікації та кампанії»<sup>165</sup>;
- зустріч робочої групи з покращення судових комунікацій за участю нідерландських експертів<sup>166</sup>;
- четвертий загальнонаціональний форум «Незалежні суди та вільні ЗМІ: протидія дезінформації»<sup>167</sup>;
- програма підготовки спеціалістів із забезпечення зв'язків зі ЗМІ (прессекретарів) місцевих (окружних) та апеляційних судів<sup>168</sup>;
- навчальний курс «Модельні рішення для комунікацій українських судів»<sup>169</sup>;
- навчання для спеціалістів із забезпечення зв'язків із засобами масової інформації<sup>170</sup>;
- семінар для працівників апаратів судів «Вплив конфліктних ситуацій на ефективність роботи колективу суду»<sup>171</sup>;
- підготовка для підтримання кваліфікації голів та заступників голів місцевих загальних, господарських, адміністративних судів<sup>172</sup>;
- онлайн-семінар для працівників апаратів судів «Поведінка прес-секретаря у стресових ситуаціях»<sup>173</sup>;
- тренінг «Кризові комунікації, стратегічні комунікації та кампанії»<sup>174</sup>;
- тренінг «Удосконалення комунікаційних навичок для роботи з відвідувачами суду під час карантину»<sup>175</sup>;
- тренінг «Управління конфліктами та стресами»<sup>176</sup>;
- семінар «Безконфліктне спілкування та взаємодія в колективі»;

<sup>164</sup> <http://nsj.gov.ua/ua/news/znachimist-efektivnoi-komunikatsii-v-diyalnosti-sudu/>

<sup>165</sup> <https://adm.lv.court.gov.ua/sud1370/pres-centr/news/900696/>

<sup>166</sup> <https://adm.lv.court.gov.ua/sud1370/pres-centr/news/900670/>

<sup>167</sup> <https://adm.lv.court.gov.ua/sud1370/pres-centr/news/963488/>

<sup>168</sup> <https://adm.hr.court.gov.ua/sud2070/pres-centr/news/1082759/>

<sup>169</sup> <https://cv.arbitr.gov.ua/sud5027/pres-centr/news/1025846/>

<sup>170</sup> <https://cv.arbitr.gov.ua/sud5027/pres-centr/news/878950/>

<sup>171</sup> <https://cv.arbitr.gov.ua/sud5027/pres-centr/news/899354/>

<sup>172</sup> <https://cv.arbitr.gov.ua/sud5027/pres-centr/news/937416/>

<sup>173</sup> <https://cv.arbitr.gov.ua/sud5027/pres-centr/news/908152/>

<sup>174</sup> <https://dk.pl.court.gov.ua/sud1606/pres-centr/news/1008863/>

<sup>175</sup> <https://dk.pl.court.gov.ua/sud1606/pres-centr/news/919511/>

<sup>176</sup> <https://dk.pl.court.gov.ua/sud1606/pres-centr/news/1050950/>

- семінар «Психологічний клімат колективу в умовах пандемії»;
- семінар «Профілактика конфліктів у спілкуванні з громадянами»;
- семінар «Комунікація в умовах кризи»;
- семінар «Комунікаційна діяльність суду — важливий елемент покращення довіри суспільства»<sup>177</sup>;
- семінар «Публічна комунікація: мовленнєвий вплив і взаємодія з відвідувачами суду»<sup>178</sup>;
- навчальний курс «Підготовка тренерів з впровадження сервісів для вразливих категорій користувачів суду»<sup>179</sup>;
- онлайн-курс «Модельні рішення для комунікації українських судів»<sup>180</sup>;
- тренінг «Кризові комунікації, стратегічні комунікації та кампанії»<sup>181</sup>;
- тренінг «Удосконалення комунікаційних навичок для роботи з відвідувачами суду під час карантину»<sup>182</sup>;
- тренінг «Управління конфліктами та стресами»<sup>183</sup>;
- вебінар «10 кейсів, які змінять Ваше уявлення про комунікації»<sup>184</sup>;
- Міжнародний вебінар «Клієнтоорієнтований суд: кращі практики»<sup>185</sup>;
- онлайн-навчанні з теми «Публічна комунікація: мовленнєвий вплив і взаємодія з відвідувачами суду»<sup>186</sup>;
- семінар для працівників апаратів місцевих (окружніх) та апеляційних судів «Покращення рівня навиків спілкування працівників апарату суду з особами з інвалідністю. Комунікація з особами з психічними та інтелектуальними порушеннями»<sup>187</sup>.

Організаторами активностей, окрім органів судової влади та самоврядування, вказано: ГО «Вектор прав людини», Центр політико-правових реформ, Центр міжнародної правової співпраці (CILC), Український католицький університет та інші.

<sup>177</sup> <https://krm.zt.court.gov.ua/sud0610/pres-centr/news/903855/>

<sup>178</sup> <https://sk.ks.court.gov.ua/sud2119/pres-centr/news/964857/>

<sup>179</sup> <https://dna.court.gov.ua/sud4804/pres-centr/news/998563/>

<sup>180</sup> <https://dna.court.gov.ua/sud4804/pres-centr/news/1025122/>

<sup>181</sup> <https://dk.pl.court.gov.ua/sud1606/pres-centr/news/998376/>

<sup>182</sup> <https://dk.pl.court.gov.ua/sud1606/pres-centr/news/919511/>

<sup>183</sup> <https://dk.pl.court.gov.ua/sud1606/pres-centr/news/1050950/>

<sup>184</sup> <https://trv.court.gov.ua/sud0316/pres-centr/news/961938/>

<sup>185</sup> <https://adm.su.court.gov.ua/sud1870/pres-centr/news/955724/>

<sup>186</sup> <https://adm.od.court.gov.ua/sud1570/pres-centr/news/954768/>

<sup>187</sup> <https://cag.court.gov.ua/sud4876/pres-centr/news/965115/>

Окремо під час цього дослідження ми поцікавились, чи брали респонденти(-ки) та їхні колеги й колежанки участь у тренінгах, вебінарах, круглих столах, презентаціях досліджень та інших заходах, організованих ГО «Вектор прав людини», проєктом «Суд людською мовою» в 2020 році (табл. 18).

**Таблиця 18. Участь судів у активностях ГО «Вектор прав людини»**

	Так, брали участь	Ні, не брали участь
Верховний Суд	1 із 1 судів (100%)	0 із 1 судів (0%)
Вищий антикорупційний суд	1 із 1 судів (100%)	0 із 1 судів (0%)
Суди апеляційної ланки	24 із 28 судів (85,7%)	4 із 28 судів (14,3%)
Місцеві суди	128 із 200 судів (64%)	72 із 200 судів (36%)

У 2020 році ГО «Вектор прав людини» самостійно та з партнерами провели різноманітні освітні заходи з питань комунікації для судової гілки влади:

- 1) тренінг «Публічний виступ та інтерв'ю на телебаченні» для представників та представниць комунікаційних команд судів, 30-31 січня, м. Вінниця;
- 2) вебінар «Медіавідкритість судів України: роз'яснення щодо заповнення опитувальника», 3 лютого<sup>188</sup>;
- 3) вебінар «Мова для судів: новинки правопису», 7 квітня;
- 4) вебінар «Мова для судів: типові мовні помилки», 14 квітня;
- 5) вебінар «Мова для судів: канцеляризми у текстах», 21 квітня;
- 6) вебінар «Психологічні можливості і виклики в умовах стрімких змін: як адаптуватись без втрат», 28 квітня;
- 7) вебінар «Як приручити професійне вигорання?», 4 травня;
- 8) вебпрактикум «Мова для судів: від лекції до практики», 12-13 травня
- 9) тренінг «Мистецтво роботи „на камеру“» для суддів, 20-21 липня, м. Київ;

<sup>188</sup> <https://youtu.be/zn0a7N4gtL8>

- 10) тренінг «Мистецтво роботи „на камеру“» для суддів, 22–23 липня, м. Київ
- 11) презентація дослідження «Правосуддя, дружнє до дитини», 1 червня (онлайн)<sup>189</sup>;
- 12) презентація дослідження «Медіавідкритість судів України – 2019», 11 червня (онлайн)<sup>190</sup>;
- 13) вебінар «Сенситивна тема ЛГБТІ у висвітленні роботи суду: як інформувати чітко, впевнено та нейтрально?», 25 червня<sup>191</sup>;
- 14) вебінар «Інтерв'ю на телебаченні: як підготуватися і про що варто знати заздалегідь», 15 липня;
- 15) вебінар «Мова ворожнечі: як уникати у професійному та особистому житті?», 20 серпня<sup>192</sup>;
- 16) вебінар «ЗМІ в суді: співпраця з пресслужбою суду», 25 вересня<sup>193</sup>.

Усього у вищезазначених онлайнових та офлайнових подіях взяли участь щонайменше 1 142 людини. Кількість переглядів у соціальних мережах доступних відеозаписів станом на 18 березня 2021 року – 1276 переглядів.

Наводимо окремі відгуки про заходи ГО «Вектор прав людини», отримані в межах цього дослідження:

**„Участь у заходах була корисною та цікавою. Слухачі навчилися опановувати навички психологічного аналізу найпоширеніших стресів та можливості адаптації до них, проаналізували шляхи самоопанування в складних життєвих ситуаціях і ресурси індивідуального контролю“;**

**«Участь у заходах ГО “Вектор прав людини”, проекту “Суд людською мовою” завжди корисні, адже лекції змістовні, тож не лише навчають, а й допомагають особисто мені»;**

**«Надана дуже корисна інформація щодо роботи пресекретаря та [інші – прим.] практичні поради»;**

<sup>189</sup> Запис: <https://youtu.be/5kLd2WLi7WE>

<sup>190</sup> <https://youtu.be/socmHOZquAQ>

<sup>191</sup> <https://youtu.be/mCcFprzq1YE>

<sup>192</sup> <https://youtu.be/nXduEMTOGOU>

<sup>193</sup> <https://youtu.be/3Slqm4nFwE4>

”

«Була корисною і актуальною. Ви завжди отримуєте сучасне навчання. Отримані знання можна реалізувати у своїй роботі (застосувати на практиці)»;

«Участь у заходах дає змогу оцінити всі плюси та недоліки у роботі нашої пресслужби. Також це чудова можливість дізнатись про ініціативи та напрацювання в інших судах України»;

«Семінари цікаві та змістовні. Завжди обираються актуальні теми»;

«Корисно було підбити підсумки дослідження щодо медіавідкритості судів за попередній рік та взяти до уваги результати»;

«Так, участь була корисною. Я отримала для себе корисну інформацію, яку [зможу – прим.] використовувати у житті та під час виконання своїх посадових обов'язків»;

«Я брала участь у заході в місті Києві. Цього "живого" спілкування з колегами нині дуже бракує»;

«У заходах важливу роль відіграє обмін досвідом та побудування єдиної цільної стратегії поведінки представників усіх судів України, що формується безпосередньо під час участі»;

«Так, розширила мої знання щодо дискримінації у судових провадженнях, мови ворожнечі, зrozумілу мову судочинства, зокрема, про новинки правопису, типові мовні помилки, канцеляризми тощо».

## ОСВІТНІ ПОТРЕБИ

Учасникам(-цим) дослідження запропонували відповісти на запитання **«Яка додаткова методична/навчальна допомога потрібна та з яких питань?»**. Оскільки не виявлено суттєвої різниці між освітніми потребами судів різних ланок, відповіді на дане запитання узагальнювались відповідно до результатів відповідей усіх судів, що взяли участь у дослідженні.

Опитані представники(-ци) судів висловили запит на методичну та навчальну допомогу щодо:



- організації та проведення трансляцій судових засідань технічними засобами судів<sup>194</sup>;
- підготовці та проведенні інтерв'ю;
- публічних виступів;
- ораторської майстерності;
- проведення пресконференцій;
- розв'язання конфліктів;
- шляхів покращення ставлення відвідувачів(-ок) до судової влади;
- порядку роботи та взаємодії суду зі ЗМІ;
- кризових комунікацій;
- дотримання прав людини в умовах пандемії COVID-19;
- комунікації в умовах пандемії COVID-19;
- запобігання професійного вигорання;
- алгоритму висвітлення резонансних справ;
- написання та оформлення пресрелізів, пресанонсів та інших публікацій;
- роботи із соціальними мережами;
- створення візуальних продуктів (відео та фото);
- організації роботи пресслужби суду;
- налагодження внутрішніх комунікацій;
- мотивації колективу;
- основ психології;
- правового регулювання взаємодії зі ЗМІ;
- брендування;
- міжнародної комунікації;
- сучасної ділової української мови;
- покращення навичок комунікації з медіа;
- наповнення сайту;
- військового обліку;
- комунікацій на стадії досудового рішення.

<sup>194</sup> З цього питання див. запис вебінару ГО «Вектор прав людини» «Судові трансляції: як має діяти суд?». Доступ: <https://youtu.be/l23fVhREDmk>

Представники(-ці) судів зауважили, що дуже важливо проводити спільні освітні заходи щодо комунікації для всієї комунікаційної команди суду, а також для інших працівників(-ць) апарату суду, суддів. Головна спеціалістка місцевого господарського суду зазначає: «Вважаю, що питання комунікаційної діяльності важливо включати також в окремі програми для суддів та управлінців усіх рівнів, оскільки члени комунікаційної команди контактують із ними у процесі погодження матеріалів, отже необхідна синхронність у розумінні важливості та особливостей комунікаційних процесів».

Додатково учасникам(-цям) дослідження запропонували оцінити зручність наведених форматів освітніх заходів (табл. 19).

**Таблиця 19. Зручність форматів освітніх заходів**

	Дуже незручно,	Радше незручно, ніж зручно	Нейтрально	Радше зручно, ніж незручно	Дуже зручно
Навчальний вебінар (до 2 годин)	1,3% (3 з 241 опитаних)	3,3% (8 з 241 опитаних)	12,9% (31 з 241 опитаних)	25,8% (62 з 241 опитаних)	57,1% (137 з 241 опитаних)
Онлайновий тренінг (1 день)	8,8% (21 з 241 опитаних)	15,8% (38 з 241 опитаних)	18,8% (45 з 241 опитаних)	28,8% (69 з 241 опитаних)	58,3% (68 з 241 опитаних)
Онлайнова презентація, дискусія тощо (до 2 годин)	2,9% (7 з 241 опитаних)	3,3% (8 з 241 опитаних)	22,5% (54 з 241 опитаних)	30,8% (74 з 241 опитаних)	40,8% (98 з 241 опитаних)
Дистанційний курс ( декілька тижнів навчання)	26,7% (64 з 241 опитаних)	30% (72 з 241 опитаних)	17,1% (41 з 241 опитаних)	16,3% (39 з 241 опитаних)	10,4% (25 з 241 опитаних)
Очний навчальний семінар (1 день)	8,8% (21 з 241 опитаних)	15% (36 з 241 опитаних)	20,4% (49 з 241 опитаних)	29,6% (71 з 241 опитаних)	26,7% (64 з 241 опитаних)
Очний тренінг (від 2 днів)	12,9% (31 з 241 опитаних)	21,7% (52 з 241 опитаних)	24,6% (59 з 241 опитаних)	20,8% (50 з 241 опитаних)	20,4% (49 з 241 опитаних)
Очна презентація, дискусія тощо (до 2 годин)	10% (24 з 241 опитаних)	18,8% (45 з 241 опитаних)	23,3% (56 з 241 опитаних)	23,8% (57 з 241 опитаних)	24,6% (59 з 241 опитаних)

	Дуже незручно,	Радше незручно, ніж зручно	Нейтрально	Радше зручно, ніж незручно	Дуже зручно
Очний навчальний захід для колективу вашого суду (в приміщенні суду)	7,9% (19 з 241 опитаних)	10,4% (25 з 241 опитаних)	23,3% (56 з 241 опитаних)	25,4% (61 з 241 опитаних)	36,6% (87 з 241 опитаних)
Менторський супровід колективу суду або окремих представників(-ці) комунікаційної команди суду (онлайн чи офлайн)	6,3% (15 з 241 опитаних)	8,8% (21 з 241 опитаних)	34,2% (82 з 241 опитаних)	27,1% (65 з 241 опитаних)	24,2% (58 з 241 опитаних)
Поєднання онлайнових та офлайнових заходів в межах однієї освітньої програми	7,5% (18 з 241 опитаних)	7,1% (17 з 241 опитаних)	32,5% (78 з 241 опитаних)	25,8% (62 з 241 опитаних)	27,5% (66 з 241 опитаних)

Грунтуючись на результатах, можна зробити висновок, що найбільш бажаною формою освітніх заходів є короткі онлайнові активності, а дистанційний курс — найбільш незручна форма. Офлайнові заходи оцінено майже однаково.

Варто також зазначити, що опитані представники(-ци) судів неодноразово зазначають про потребу в матеріально-технічній допомозі для здійснення комунікаційної діяльності судів.

## **ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ**

---

### **ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ КОМУНІКАЦІЙНИХ КОМАНД СУДІВ**

В українських судах по різному вбачають склад комунікаційної команди суду. Більшість зараховує до неї голову суду, пресекретаря(-ку), керівника(-ця) апарату суду та суддів-спікерів(-ок). Більшість місцевих судів (65,3%) не мають комунікаційної стратегії, що охоплювала б 2020 рік, проте більшість апеляційних судів (75%) і Вищий антикорупційний суд її мають. Верховний Суд керується внутрішніми документами, що формують комунікаційну стратегію.

Лише 26,2% судів мають посаду пресекретаря(-ки) як самостійної одиниці. В 73,4% судів обов'язки пресекретаря(-ки) покладено на іншу особу (найчастіше – заступника(-цу) керівника(-ці) апарату суду).

У Верховному Суді управління комунікаційної діяльності функціонує як самостійний структурний підрозділ з функціями пресслужби. В управлінні працює 25 людей. У Вищому антикорупційному суді пресслужба наявна як самостійний структурний підрозділ. До складу пресслужби входять троє людей (плус вакансія), керівник відділу та два головних спеціалісти. У судах апеляційної ланки 5 із 28 судів створили пресслужбу як самостійний структурний підрозділ (функціонує понад рік). До складу пресслужб апеляційних судів входить різна кількість людей – від двох до п'яти. У місцевих судах лише 8 із 199 судів мають пресслужбу як самостійний структурний підрозділ (функціонує понад рік). До складу пресслужб місцевих судів входить різна кількість людей – від двох до п'яти.

Для налагодження внутрішньої комунікації суди застосовують різноманітні дії, як-от:

- збори працівників(-ць) суду, робочі наради – 62,9%;
- координація дій у випадку розгляду резонансної справи – 60,7%;
- навчання з працівниками(-цями) суду – 59,4%.

Результати дослідження демонструють різницю між організаційною спроможністю судів різних рівнів.

## **Рекомендації**

1. Забезпечити окрему посаду прессекретаря(-ки) суду, не покладаючи обов'язків на інших співробітників(-ць). Найбільш це актуально для судів місцевого рівня.
2. Створити окремі пресслужби судів апеляційного рівня та за потреби – у судах першої інстанції.
3. Місцевим судам активніше порушувати питання щодо запровадження окремої посади прессекретаря(-ки) суду та за потреби відокремлених пресслужб судів.
4. Виробити якісну систему внутрішньої комунікації всередині судів, зокрема визначити склад комунікаційної команди суду та систему обміну інформацією з іншими представниками(-цями) суду.
5. Розробляти комунікаційні стратегії, що охоплюватимуть поточний рік діяльності.
6. Здійснювати належне фінансування з метою метаріально-технічного забезпечення комунікаційної діяльності судів та гідної оплати працівників(-ць) судів, що не мають посаду судді.

## **ПРИМІЩЕННЯ СУДУ**

Більшість зазначаючи наявність окремого приміщення для представників(-ць) медіа, вказують на його відсутність. Так, дві третини судів зазначили, що не мають окремого приміщення для представників(-ць) медіа, а третина за потреби може використовувати інше приміщення. У 2020 році з-поміж усіх опитаних судів лише 3% вказали, що мають окреме приміщення виключно для роботи представників(-ць) медіа. Цей показник значно нижчий, як порівняти з 2019 роком (13%).

Більшість інформації, що опублікована в приміщеннях судів, орієнтована на сторони процесу. Майже половина опитаних судів зазнали про наявність оголошень та інформації для представників(-ць) медіа (48%). Не в усіх судах на інформаційних стендах міститься контактна інформація представників(-ць) комунікаційних команд судів. Найчастіше можна знайти інформацію про прессекретаря(-ку) суду (ПІБ, контакти, порядок звернення, номер кабінету/кабінетів) тощо – 41% опитаних судів. У 2020 році суди також зазначили

додаткову інформацію про розпорядок роботи в умовах поширення пандемії, спричиненою COVID-19.

У 72% опитаних судів вказано, що охорона суду проінформована про функції прессекретаря(-ки)/ пресслужби, а також знає в який спосіб їх можна відшукати. У 24% опитаних судів охорона не знає про пресслужбу та її функції.

Представники(-ци) 69% опитаних судів стверджують, що в їхньому суді працівники(-ци) носять бейдж зі зазначенням прізвища, ім'я та по батькові.

### **Рекомендації**

1. Передбачити в судах окреме приміщення для роботи медіа. Якщо ця можливість відсутня, варто передбачити змогу застосовувати інші приміщення суду (вільну залу судових засідань тощо) для цих потреб та інформувати медіа про це.
2. Забезпечити охорону та підтримання громадського порядку в усіх судах Службою судової охорони. Провести роз'яснювальну роботу із співробітниками(-цями) Служби судової охорони, аби пояснити склад та функції пресслужби / комунікаційної команди суду, можливість їх відвідування. Забезпечити всі суди належною охороною.

### **САЙТ СУДУ**

Офіційний вебпортал судової влади України «Судова влада України» залишається основним майданчиком для інформування про роботу суду. Під час його наповнення 28,4% судів керуються внутрішніми документами суду, 18,8% судів – нормативними документами органів судової влади (здебільшого – наказом Державної судової адміністрації України від 17 лютого 2014 року №30 «Про організаційне забезпечення функціонування вебпорталу «Судова влада України» та іншими ресурсами.

Більшість судів (69% від опитаних) за наповнення офіційного вебсайту суду відповідає один працівник(-ця). У кожному п'ятому суді (20,5% від опитаних) за наповнення офіційного вебсайту суду відповідає два працівники(-ци). У 8,3% від опитаних судів за наповнення офіційного вебсайту суду відповідає три працівника(-ци), а у 0,9% від опитаних судів – чотири працівники(-ци). У суді за наповнення

офіційного вебсайту найчастіше відповідає головний спеціаліст(-ка) із забезпечення зв'язків зі ЗМІ або ж пресекретар(-ка) суду — 42,8%. Опублікований на вебсайті контент може пройти до шести погоджень, а найчастіше — три погодження (28,8% судів). Як і в попередні роки, матеріал найчастіше погоджується з керівником(-цею) апарату суду та з головою суду.

Усього 199 місцевих суди, що взяли участь у дослідженні, у 2020 році опублікували 24 654 тис. новин на вебпорталі «Судова влада України». Отже, в середньому один місцевий суд розміщує 124 новини на рік. Усього 28 апеляційних суди, що взяли участь у дослідженні, у 2020 році розмістили 4 322 тис. новин на вебпорталі «Судова влада України», тобто в середньому один апеляційний суд розміщує 154 новини на рік. Вищий антикорупційний суд у 2020 році опублікував 469 новин на вебпорталі «Судова влада України». Верховний суд у 2020 році опублікував 1067 новин на вебпорталі «Судова влада України». Наявність відокремленої посади пресекретаря(-ки) та пресслужби значною мірою впливає на кількість новин на сайтах судів. Варто зазначити, що є потреба в додатковому дослідженні змісту та якості інформаційних повідомлень.

Актуальною залишається проблема систематизації контактної інформації на сторінках судів на вебпорталі «Судова влада України». Наразі контакти однієї і тієї ж посади (наприклад, «суддя-спікер(-ка)») можуть у різних судах розташовуватись у різних структурних підрозділах сайту (зокрема, у розділі «Про суд» / «Пресцентр» / «Інше»). Ця ситуація ускладнює пошук потрібної інформації відвідувачам(-кам) сайтів судів.

У межах дослідження респонденти та респондентки зазначили низку рекомендацій щодо зручності користування адміністративною сторінкою сайту суду та внесення інформації, а саме: хочут мати більше можливостей щодо редактування розділів та підрозділів сторінки суду; бажають вдосконалити порядок розміщення мультимедіа матеріалів (фото, відео, ілюстрації), а також мати змогу адмініструвати сайт не лише з робочого місця, а й дистанційно; хотіли б оновити дизайн сайту; пропонують внести зміни, що сприятимуть кращій взаємодії відвідувачів(-ок) із сайтом.

## **Рекомендації**

1. Розробити алгоритм погодження інформації для вебпорталу «Судова влада України» залежно від змісту матеріалу для сайту;
2. Забезпечувати оперативність оприлюднення інформації на вебпорталах судів.
3. Оптимізувати вебсторінки судів на порталі «Судова влада України» для пошукових Інтернет-систем, зокрема додати теги в заголовку головної сторінки сайту орієнтовані або ж оптимізовані для пошукових систем.
4. Судам розміщати на офіційних сайтах затверджені нормативно-правові акти, які стосуються взаємодії з громадськістю та ЗМІ.
5. Забезпечити автоматичний підрахунок розміщених публікацій на вебсторінках судів, зокрема у підрозділі «Новини», облік кількості переглядів, що спростить процес звітності для осіб, відповідальних за наповнення вебсторінок, та покращить процес підготовки контент – плану роботи з цільовими аудиторіями.
6. Забезпечити та уніфікувати розміщення контактів представників(-ць) комунікаційної команди суду. Позитивними прикладами є розміщення також фото представників(-ць) комунікаційної команди суду, опис обов'язків та питань з якими можна до них звертатись. Позитивною практикою є розміщення міських номерів телефонів з кодами міст, мобільних телефонів та електронних адрес, які застосовуються спеціально для такого типу комунікацій.
7. Врахувати скарги та пропозиції судів щодо налагодження роботи текстових та візуальних редакторів вебсторінок судів на порталі «Судова влада України», адаптації вебсторінок для людей з інвалідністю, доступу з неробочого місця тощо.

## ПРИСУТНІСТЬ СУДУ В СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ

Усього в соціальних мережах присутні 72% опитаних судів, з них – усі зареєстровані в Facebook, а 17% – у більшій кількості соціальних мереж. У всіх популярних соціальних мережах судів присутній тільки Верховний Суд.

Як порівняти з 2019 роком, загальна кількість з опитаних судів у відсотковому значенні, що присутня у соціальних мережах, зокрема в Facebook, не змінилась, проте зросли показники щодо інших соціальних мереж. Так, у судах набирає популярність створення сторінки в Instagram та Telegram.

Основними причинами для судів не вести сторінку в соціальних мережах слугує переконання, що для висвітлення інформації про суд достатньо сторінки на порталі «Судова влада України» (65% судів, що відсутні в соціальних мережах), а також нестача часу для введення сторінки, позаяк немає відокремленої посади пресекретаря(-ки) (57%).

Усі суди, що поділились своїм досвідом і враженнями про ведення сторінки суду в соціальних мережах та пояснили в який спосіб це впливає на комунікаційну роботу суду, надали позитивні відгуки, один – негативний.

З-поміж судів, що присутні в соціальних мережах, у 80% випадків робота суду в соціальних мережах не регулюється нормативним документом.

Найчастіше за наповнення Facebook сторінки суду та сторінок в інших соціальних мережах (якщо такі є) відповідає пресекретар(-ка) / спеціаліст(-ка) із забезпечення зв'язків зі ЗМІ суду – 68% опитаних судів, що мають сторінки у соціальних мережах. У 14% за введення відповідає відразу декілька людей. Погодження більш ніж однієї людини (окрім відповідальної за публікацію матеріалів у соціальних мережах) передбачено в 83% судів. Матеріал може додатково погоджувати 2-4 посадові особи, зокрема голова суду, суддя-спікер(-ка), керівник(-ця) апарату суду. Для 52% судів алгоритм погодження контенту (дані, візуальні матеріали тощо), що публікується на сторінці в Facebook та/або інших соціальних мережах, є повністю зручним.

Респонденти(-ки) 43% судів, що присутні в соціальних мережах, зазначили про потребу в методичній допомозі / додатковому навчанні щодо роботи в Facebook та/або в інших соціальних мережах.

У межах дослідження детальніше проаналізовано ведення комунікаційної роботи судів у соціальній мережі Facebook як однієї з найпопулярніших з-поміж судів.

Пік активності реєстрації в соціальній мережі Facebook припадає на 2017 рік, проте й до нині кількість сторінок судів у цій мережі продовжує зростати. У 2020 році зареєструвались у Facebook 4% судів.

91% судів мають офіційну сторінку в Facebook, проте й досі є суди, які ведуть комунікацію у цій мережі зі сторінки, що є особистим профілем (7%).

Майже половина судів, присутніх у Facebook зазначили некоректні дані щодо інформації, розміщеної на сторінці суду (в описі сторінки), завищуючи показники.

У більшості випадків користувачі(-ки) Facebook можуть надіслати приватне повідомлення на сторінці суду в Facebook (88%). Це свідчить про високий рівень налагодження прямих комунікацій.

Найбільша активність у соцмережі Facebook за кількістю публікацій протягом одного місяця 2020 року виявлена на сторінці Верховного Суду. Середнє значення кількості публікацій на одній сторінці, де вони наявні і їх вдалось порахувати – 14 новин на місяць (враховуючи показники Верховного Суду).

### ***Рекомендації***

1. Продовжувати позитивну практику використання соціальних мереж як комунікаційних майданчиків між судом та громадою.
2. Удосконалити комунікаційну роботу в соціальних мережах, зокрема, для ведення комунікаційної роботи у Facebook варто відмовитися від ведення акаунту (функціонує як сторінка людини, проте замість ім'я вказано назву суду) та обрати варіант ведення сторінки суду.
3. Збільшити активність роботи суду у Facebook за кількісними та якісними показниками, зокрема підвищити кількість публікацій загалом та тих, які створюються та/або адаптуються спеціально для цієї соціальної мережі зокрема.
4. Забезпечити додаткове навчання для працівників(-ць) комунікаційних команд щодо роботи у соціальних мережах.

## **ТРАНСЛЯЦІЇ СУДОВИХ ПРОЦЕСІВ ТЕХНІЧНИМИ ЗАСОБАМИ СУДІВ**

У 2020 році минуло п'ять років із часу започаткування механізму трансляції судових процесів технічними засобами судів.

З-поміж переваг застосування механізму судових трансляцій технічними засобами судів цього року також можна зазначити збільшення можливостей, аби забезпечити гласність судових процесів та захистити здоров'я працівників(-ць) суду, сторони судових процесів, вільних слухачів(-ок) у складних умовах, спричинених пандемією COVID-19.

YouTube-канал «Судова влада України» створено 2 липня 2015 року. Наразі на канал підписано 5 008 тис. користувачів(-ок), 1 520 020 переглядів<sup>195</sup>. Від початку створення каналу на ньому опубліковано 4347 відео. У 2020 році судові трансляції активно використовували. Так, упродовж 2020 року на YouTube-каналі «Судова влада України» опубліковано 1 116 відео судових засідань (Додаток 3), що становить 26% від всіх опублікованих відео протягом п'яти років. Так, у 2015 році на каналі опубліковано 35 судових засідань, у 2016 році – 185 судових засідань, у 2017 році – 344 судові засідання, в 2019 році – 588 судових засідань<sup>196</sup>. Усього здійснено 163 трансляції судових справ у 2020 році (Додаток 3).

Відповідно до повідомлення ДП «Інформаційні судові системи» усього в 2020 році трансляції судових засідань на YouTube-каналі «Судова влада України» провели 117 судів, що становить 17, 3% усіх судів України<sup>197</sup>.

Відповідно до даних поточного дослідження, 69 судів (30%), які взяли участь в опитуванні<sup>198</sup>, транслювали судові засідання на YouTube каналі «Судова влада України». Згідно з попередніми аналогічними дослідженнями, частка активних судів, що беруть участь в опитуванні та застосовують цей механізм, постійно зростає. Так, у 2018 році 17%

<sup>195</sup> Інформація з YouTube-каналу «Судова влада України». Дата звернення: 19 жовтня 2021 року. Режим доступу: <https://www.youtube.com/c/CourtGovUa/about>

<sup>196</sup> Інформація з YouTube-каналу «Судова влада України» порахована командою ГО «Вектор прав людини». Дата звернення: 03 червня 2021 року // Режим доступу: <https://www.youtube.com/c/CourtGovUa/about>

197 Там само.

<sup>198</sup> Наведена цифра стосується судів, що почали діяти після реформування судової системи у 2017–2018 рр. окрім судів до ліквідації здійснювали судові трансляції, як-от: Вінницький апеляційний адміністративний суд, Апеляційний суд Луганської області, Апеляційний суд Волинської області. Проте вже після утворення на їхньому місці Сьомого апеляційного адміністративного суду, Луганський апеляційний суд, Волинський апеляційний суд ще не здійснювали трансляції судових засідань технічними засобами судів.

опитаних судів транслювали засідання технічними засобами судів, а в 2019 році – 20%.

Опитані суди, у яких здійснювали судові трансляції, вказали, що в 80% ініціаторами були сторони процесу, а в 39% – сам суд.

Як основну причину про те, чому в суді не проводились трансляції судових процесів технічними засобами судів на офіційному порталі «Судова влада України» респондент(-ки) зазвичай зазначають, що учасники судових процесів та інші сторони не звертались до суду (зокрема, суддів у процесі) – 84% опитаних судів, які не здійснювали трансляції.

Щодо поінформованості сторін процесу, ЗМІ, громадських об'єднань та інших людей, варто звернути увагу, що в цьому ж опитуванні тільки 15% судів зазначили про наявну інформацію про трансляцію відкритих судових засідань технічними засобами судів в Україні на інформаційних стендах у приміщеннях суду. Водночас у зв'язку з карантинними обмеженнями в 2020 році працівники(-ци) 39% опитаних судів інформували сторони процесу про можливість ініціювати трансляцію судового засідання технічними засобами суду.

Опитані представники(-ци) судів висловили запит на методичну та навчальну допомогу, зокрема щодо організації та проведення трансляцій судових засідань технічними засобами судів.

### **Рекомендації**

1. З метою забезпечити права на відкриті слухання, доступності судів, продовжити позитивну практику транслювання судових засідань у суспільно важливих, резонансних справах технічними засобами судів до мережі Інтернет (YouTube-каналу «Судова влада України»), зокрема за ініціативою суду.
2. Поширювати інформацію про можливість трансляції судових процесів технічними засобами судів на інформаційних майданчиках суду (приміщення судів, сайт, соціальні мережі), під час прямих контактів та за допомогою медіа. Варто зазначити, що представники(-ци) медіа також є однією з цільових аудиторій цієї інформації, адже можуть ініціювати судові трансляції технічними засобами судів.
3. Забезпечити навчання для працівників(-ць) судів щодо організації та проведення трансляцій судових засідань технічними засобами судів.

## ОРГАНІЗОВАНІ СУДОМ ЗАХОДИ ТА АКТИВНОСТІ

Не дивлячись на обмеження пов'язані із COVID-19, в 2020 році судам вдалось організовувати різноманітні заходи та активності. Найчастіше проводяться: надання інтерв'ю, коментарів – 82 суди (35,8% від опитаних судів), дні відкритих дверей – 79 судів (34,5% від опитаних судів) та екскурсії до суду – 75 судів (32,8% від опитаних судів). Водночас 61 суд (26,6%) з 229 опитаних вказав, що у 2020 році не провів жодного типу із запропонованих активностей. В більшості випадків ця ситуація була пояснена карантинними обмеженнями.

Найчастіше організовані судами заходи та активності у 2020 році направлені на учнів та учениць шкіл та професійних училищ – 100 судів (43,7%), на другій позиції – учасники(-ци) судових процесів та відвідувачі(-ки) суду – 97 судів (42,4%), третю позицію розділяють студенство та медіа – по 86 судів (37,6%).

Варто зазначити, що якщо порівнювати із показниками 2019 року, то у 2020 році відсоток від опитаних судів щодо проведення тих чи інших активностей знизився:

- пресконференції: з 8,8% у 2019 році до 4,4% у 2020 році;
- брифінги: з 11,5% у 2019 році до 3,9% у 2020 році;
- зустрічі із медіа (пресніданок, прескава, екскурсії для журналістів тощо): з 14,7% у 2019 році до 7,4% у 2020 році;
- круглі столи: з 31,3% у 2019 році до 21,8% у 2020 році;
- дні відкритих дверей для молоді: з 75,1% у 2019 році до 31,9% у 2020 році;
- просвітницькі лекції та/або зустрічі з представниками(-цями) судів: з 58,5% у 2019 році до 29,3% у 2020 році;
- організація проходження практики для студентства: з 92% у 2019 році до 73,3% у 2020 році;

Єдиний показник, що дещо покращився це інтерв'ю працівників(-ць) суду для ЗМІ. Якщо порівнювати із показниками попереднього року, то у 2019 році 29,5% від опитаних судів вказали, що мали інтерв'ю працівників(-ць) суду для ЗМІ, тоді як у 2020 році цей показник дещо піднявся до 33,2%.

Більшість судів не веде окремого обліку звернень та запитів від медіа, проте відсоток судів, що зазначають, що їм надходили останні дещо зростає – 54,6% у 2020 році.

16,2% від опитаних судів не ведуть моніторинг ЗМІ щодо згадок про суд. 52,8% здійснюють такий моніторинг постійно, а 31% - періодично.

Лише 8 судів (3,5% від опитаних) змогли надати посилання на публічно розміщені результати власної комунікаційної та просвітницької діяльності.

### ***Рекомендації***

1. Продовжувати та розвивати співпрацю з регіональними, всеукраїнським та міжнародними медіа, зокрема шляхом проведення пресзаходів та онлайн роботи.
2. Продовжувати та розвивати співпрацю з регіональними, всеукраїнським та міжнародними громадськими організаціями.
3. В умовах карантинних обмежень проводити пресзаходи та просвітницькі активності онлайн.
4. Розширювати коло цільових аудиторій для просвітницьких заходів.
5. Постійно здійснювати моніторинг згадок про суд у медіа.
6. Здійснювати облік звернень та запитів від медіа.

### **КОМУНІКАЦІЯ СУДІВ ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ COVID-19**

У 2020 році судова влада України, як і весь світ, стикнулась із новими викликами, пов'язаними з пандемією, зумовленою поширенням коронавірусу COVID-19. Органи судової влади почергово відреагували на ситуацію, що склалась, та надали рекомендації судам щодо покращення організації роботи судів, їхньої взаємодії з громадянами в онлайн-форматі, а також обмеження присутності людей у судах, зокрема обмеженні доступу в судових засіданнях осіб, які не є учасниками(-цями) проваджень.

Аналіз повідомлень на вебсайтах низки судів командою дослідження «Медіавідкритість судів України» у період після опублікування рекомендацій судових органів свідчить, що більшість судів їх врахували, закріпивши особливий режим роботи на своєму рівні. У деяких випадках обмеження доступу на судові засідання людям, які не є учасниками(-цями) проваджень, викладені у рекомендаційній формі, у деяких у наказовій, зокрема з можливістю окремого розгляду керівництвом суду допуску громадян, які цього вимагають.

Подальші законодавчі зміни та матеріали, що публікувались судами щодо доступу громадськості до суду, занепокоїли правозахисну спільноту, адже ці дії могли обмежити можливості не лише журналістів(-ок) під час висвітлення судових процесів, а й судових спостережачів/моніторів під час перевірки дотримання права на справедливий суд, оскільки вони не мали змоги бути присутніми під час засідань та стежити за їхнім перебігом.

Суди провели низку заходів, аби забезпечити доступ до судочинства та гласності судового процесу. Так, як уже зазначалось, застосовували також судові трансляції технічними засобами судів та/або проведення засідань у онлайн-режимі.

92% опитаних зазначили, що відбулися зміни в комунікаційній діяльності суду в зв'язку з пандемією COVID-19 та карантинними обмеженнями в Україні. Так, у період карантину в судах найпоширенішими заходами, за словами респондентів, були: публікація оголошень про обмежувальні заходи – 96% на сайті суду та у приміщенні суду – 95%. Про встановлення особливого режиму роботи суду зазначили 92%, а про звернення уваги сторін на можливість клопотати про розгляд справ без їхньої участі вказали 87%. Про врегулювання окремим документом ( положення, наказ тощо) роботи суду в умовах COVID-19 зауважили 83%, інформування сторін процесу про можливість розгляду справи у форматі відеозасідання – 81%.

50% опитаних зазначили про зміни в каналах комунікації з медіа та громадою у зв'язку з пандемією COVID-19. Респонденти(-ки) повідомили про повний перехід до формату онлайнових комунікацій чи суттєве збільшення комунікаційних заходів онлайн. Інші ж акцентували на зменшенні заходів офлайн, обмеження з відвідування суду тощо.

Респонденти(-ки) повідомили про низку викликів, що постали перед ними в нових умовах роботи, зокрема робота в онлайн-форматом та дотримання соціальної дистанції. Також респонденти(-ки) звернули увагу, що варто врахувати на майбутнє активності, як-от запровадити чіткі та єдині плани дій для роботи в надзвичайних умовах усім судам, здійснювати координацію в комунікаційній роботі між судами, зокрема на рівні області, пришвидшити впровадження «електронного суду» тощо.

Своєчасність, цінність рекомендацій, а також допомогу судам в зв'язку з COVID-19 від органів судової влади та самоврядування,

найвище оцінили респонденти Ради суддів України, Вищої ради правосуддя.

Опитані суди зазначили, що потребують різновекторну допомогу. Так, 50% опитаних зазначили про необхідність матеріально-технічної допомоги для забезпечення належного виконання посадових обов'язків під час COVID-19 чи подібних викликів, ще 17% – про можливість працювати дистанційно, а 8% – заходи з подолання професійного вигорання та додаткове навчання.

### **Рекомендації**

1. Напрацювати погоджені судовою владою рекомендації для суддів і в умовах надзвичайних ситуацій, враховуючи досвід роботи судів в умовах, спричинених пандемією COVID-19.
2. Забезпечити належне матеріально-технічне, методичне забезпечення судів, тренінгове навчання та підтримку для роботи в умовах, спричинених пандемією COVID-19, а також подолання негативних наслідків.
3. Застосовувати судові трансляції технічними засобами судів, активно розвивати комунікаційну онлайн-роботу для забезпечення гласності судочинства, інформування про роботу суду.

## **ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ КОМПЕТЕНЦІЇ КОМУНІКАЦІЙНИХ КОМАНД СУДІВ**

У 2020 році удосконалення компетенцій комунікаційних команд судів відбувалось в умовах COVID-19. З одного боку, це вплинуло на формати навчання, а з іншого – виникла потреба в нових знаннях та навичках. Окрім самоосвіти, основним способом підвищення професійних якостей членів(-кинь) комунікаційних команд судів є участь у різноманітних освітніх заходах. Ці заходи організовують як органи судової влади та самоврядування, так і громадські організації та міжнародні структури.

Представники(-ці) судів зауважили, що дуже важливо проводити спільні освітні заходи щодо комунікації для всієї комунікаційної команди суду, а також для інших працівників(-ць) апарату судута суддів.

Найбільш бажаною формою освітніх заходів – короткі онлайнові активності, а дистанційний курс – найбільш незручна форма.

Офлайнові заходи учасники й учасниці оцінили майже однаково.

Опитані представники(-ци) судів неодноразово зазначають про потребу в матеріально-технічній допомозі для здійснення комунікаційної діяльності судів.

### ***Рекомендації:***

1. Звернути увагу на охоплення місцевих судів освітніми програмами.
2. Забезпечення обміну кращими комунікаційними практиками між судами, зокрема представниками(-цями) комунікаційних команд судів.
3. Продовжити дослідження функціонування пресслужб судів із залученням незалежних від органів судової влади та самоврядування організацій та інституцій.

## **ДОДАТОК 1**



**ДЕРЖАВНА СУДОВА АДМІНІСТРАЦІЯ УКРАЇНИ**  
**ДСА України**

вул. Липська, 18/5, м. Київ, 01601, тел.: (044) 277-76-86, факс: (044) 277-76-11,  
e-mail: [inbox@court.gov.ua](mailto:inbox@court.gov.ua), web: <http://www.dsa.court.gov.ua>, код ЄДРПОУ: 26255795

21.07.2021 № інв/Б77770-21-233/21  
на № від

## Громадська організація "Вектор прав людини"

вул. Деревлянська, 13, офіс 315, м. Київ,  
04119

[trialinsimplewords@gmail.com](mailto:trialinsimplewords@gmail.com)

*Про розгляд запиту  
від 15.07.2021 № 107-07*

На запит громадської організації "Вектор прав людини" повідомляємо.

### *Стосовно питання 1 запиту*

Листом від 13.01.2020 № інф/БП14-20-23/20 надано відповідь на порушені в запиті громадської організації "Вектор прав людини" питання. При цьому звертаємо увагу, що на сьогодні Станично-Луганський районний суд Луганської області відновив свою роботу.

### *Стосовно питання 2 запиту*

Наказом ДСА України від 17.02.2014 № 30 "Про організаційне забезпечення функціонування веб-порталу "Судова влада України" затверджено Регламент інформаційного наповнення веб-порталу "Судова влада України".

Зазначений Регламент визначає процедуру внесення, перевірки та опублікування інформації на веб-порталі "Судова влада України", його складових – веб-сайтах судів, органів і установ судової влади в глобальній мережі передачі даних INTERNET.

Додатково повідомляємо, що нормативно-правова база ДСА України розміщується на офіційному веб-сайті ДСА України ([www.dsa.court.gov.ua](http://www.dsa.court.gov.ua)) у розділі "Нормативно-правова база" рубрики "Інше".

*Стосовно питання 3 запиту*

Відповідно до статті 1 Закону України "Про доступ до публічної інформації" (далі — Закон) публічна інформація — це відображення та задокументована будь-якими засобами та на будь-яких носіях інформація, що була отримана або створена в процесі виконання суб'єктами владних повноважень своїх обов'язків, передбачених законодавством, або яка знаходитьться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації, визначених Законом.

У ДСА України не відображена та не задокументована будь-якими засобами чи на будь-яких носіях запитувана інформація.

Ураховуючи викладене, у задоволенні запиту в цій частині відмовлено.

Відповідно до статті 23 Закону вказану відмову можливо оскаржити до суду в порядку, визначеному Кодексом адміністративного судочинства України.

*Стосовно питання 4 запиту*

Запитувана Вами інформація не є публічною інформацією у розумінні статті 1 Закону, оскільки містить питання, відповідь на яке потребує створення додаткової інформації, зокрема надання відповідних роз'яснень.

Ураховуючи викладене, у задоволенні згаданого запиту в цій частині відмовлено.

Відповідно до статті 23 Закону вказану відмову можливо оскаржити до суду в порядку, визначеному Кодексом адміністративного судочинства України.

Разом з тим інформуємо, що з метою недопущення розповсюдження інфекційних захворювань, у тому числі, спричинених коронавірусом, збереження життя, здоров'я і забезпечення безпеки працівників та відвідувачів органів системи правосуддя ДСА України вживаються відповідні організаційні заходи.

Зокрема, ДСА України листом від 16.03.2020 № 14-5197/20 рекомендувала усім судовим установам та органам системи правосуддя вжити заходів мінімізації ризиків розповсюдження коронавірусної інфекції.

Рішенням Ради суддів України від 17.03.2020 № 19 затверджено рекомендації (підтримані рішенням Комітету Верховної Ради України з питань правової політики від 17.03.2020, протокол № 23) щодо встановлення особливого режиму роботи судів України для уbezпечення населення України від поширення гострих респіраторних захворювань та коронавірусу COVID-19, який віднесено до особливо небезпечних інфекційних хвороб. Крім того, Вища рада правосуддя ухвалила рішення від 26.03.2020 № 880/0/15-20 "Про доступ до правосуддя в умовах пандемії гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2" та від 01.04.2021 № 763/0/15-21 "Про надання уніфікованих рекомендацій для судів усіх інстанцій та юрисдикцій щодо безпечної роботи в умовах карантину".

У 2020 році ДСА України неодноразово порушувала питання перед Прем'єр-міністром України, Кабінетом Міністрів України, Міністерством фінансів України, комітетами Верховної Ради України з питань правової політики та з питань бюджету щодо фінансового забезпечення органів і установ системи правосуддя на заходи, спрямовані на боротьбу з гострою респіраторною хворобою COVID-19, спричиненою коронавірусом ARS-CoV-2. Крім того, листом від 30.07.2020 № 14-14607/20 ДСА України зверталася до Міністерства охорони здоров'я України щодо сприяння у вирішенні питання забезпечення працівників апеляційних та місцевих судів предметами індивідуального захисту, дезінфікуючими та антисептичними засобами, приладами для вимірювання температури.

На виконання доручення Прем'єр-міністра України від 02.11.2020 № 44396/1-1-20 до листа ДСА України від 28.10.2020 № 14-19712/20 Міністерством фінансів України листом від 01.12.2020 № 08020-01/1-6/36865 поінформовано, що обсяг виділених коштів з фонду боротьби з гострою респіраторною хворобою COVID-19, спричиненою коронавірусом SARS-CoV-2, та її наслідками відповідно до прийнятих рішень Кабінету Міністрів України становив у 2020 році 65,96 млрд гривень і досягнув обсягу бюджетного призначення, затвердженого у державному бюджеті на 2020 рік для фонду.

З огляду на зазначене ДСА України у 2020 році не отримувала коштів з фонду боротьби з гострою респіраторною хворобою COVID-19, спричиненою коронавірусом SARS-CoV-2, та її наслідками.

Разом з тим ДСА України в порядку, визначеному бюджетним законодавством, та в межах наявних бюджетних асигнувань неодноразово ініціювала зміни до розпису державного бюджету на 2020 рік, згідно з якими економія коштів за різними кодами економічної класифікації видатків спрямовувалася на придбання засобів для дезінфекції приміщень та індивідуального захисту.

Начальник юридичного  
управління ДСА України

Т. Опанасюк

## ДОДАТОК 2

---

### **ПЕРЕЛІК МАТЕРІАЛІВ, ПРИСВЯЧЕНИХ МЕХАНІЗМУ ТРАНСЛЯЦІЙ СУДОВИХ ЗАСІДАНЬ ТЕХНІЧНИМИ ЗАСОБАМИ СУДІВ, ЩО РОЗРОБЛЕНІ ЕКСПЕРТАМИ(-КАМИ) ГО «ВЕКТОР ПРАВ ЛЮДИНИ»**

#### **Текстові матеріали**

1. «Суд людською мовою» / Валерія Рибак— Київ, 2016 рік – 32 с.  
URL: <http://hrvector.org/publikacziyi/17-01-02-intro-hrv>
2. «Трансляції та коментування відкритих судових засідань в Україні» / Інфографіка — Київ, 2017 рік. URL: <http://hrvector.org/publikacziyi/18-02-01-infografika-translatsii>
3. «Транслювання судових засідань технічними засобами судів та їх коментування у рамках проекту «Суд людською мовою» як ефективні механізми захисту права на справедливий суд» / Валерія Рибак — Київ, 2018 рік – 68 с. URL: <http://hrvector.org/publikacziyi/18-06-11-translaweffect>
4. «Використання судових трансляцій під час навчання права: методичні рекомендації» / Укладач: Н. Ф. Боярський. — Київ: ГО «Вектор прав людини», 2018. — 44 с. URL: <http://hrvector.org/publikacziyi/18-09-13-courttransl-learn-hrv>
5. «Навчаємо через практику: досвід використання судових трансляцій у викладанні права» / Упорядник: Назарій Боярський — Харків, 2019: ФОП Панов А.М., 2019. — 130 с. URL: <http://hrvector.org/publikacziyi/19-07-14-admin>
6. «Трансляції судових засідань технічними засобами судів» / Інфографіка — Київ, 2020 рік. URL: <http://hrvector.org/publikacziyi/20-07-02-transl-5>
7. «Інфографіки про суд та судові послуги проекту «Доступно про суд: пояснюють судді». «Трансляція судового засідання технічними засобами суду» / Інфографіка — Київ, 2020 рік. URL: <http://hrvector.org/publikacziyi/20-11-03-sud-suiddi>

## Відеоматеріали

1. Вебінар «Судові трансляції: як має діяти суд?», 2019 рік.  
URL: <https://youtu.be/l23fVhREDmk>

Спіker(-ки) вебінару: Валерія Рибак, директорка ГО «Вектор прав людини», Ольга Шкіль, головний спеціаліст відділу по забезпечення роботи керівника апарату Шостого апеляційного адміністративного суду, Олександр Франчук, заступник начальника відділу адміністрування та технічної підтримки дата-центрів ДП «Інформаційні судові системи». Модератор – Назарій Боярський, член правління ГО «Вектор прав людини».

2. Вебінар «Судові трансляції. Case study під час вивчення кримінального провадження», 2019 рік. URL: [https://youtu.be/xiccgwNx\\_Ow](https://youtu.be/xiccgwNx_Ow)

Ведучі: Назарій Боярський – модератор вебінару. Правозахисник, член Правління ГО «Вектор прав людини». Автор посібника «Використання судових трансляцій під час навчання права: методичні рекомендації». Валерія Коломієць – експертка вебінару. Адвокатка, акредитована експертка Національної асоціації адвокатів України, Має досвід проведення спеціалізованих навчань як для представників громадянського суспільства так і для студентів юридичних факультетів.

3. Вебінар «Методологія використання судових трансляцій у викладанні права на прикладі цивільного процесу», 2019 рік. URL: [https://youtu.be/5xk8\\_VqBT2k](https://youtu.be/5xk8_VqBT2k)

Ведучі: Назарій Боярський – модератор вебінару. Правозахисник, член Правління ГО «Вектор прав людини». Автор посібника «Використання судових трансляцій під час навчання права: методичні рекомендації» (<https://goo.gl/xzegFb>). Віталія Лебідь – експертка вебінару. Викладачка кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства Київського університету права НАН України, юристка Центру стратегічних справ Української Гельсінської спілки з прав людини.

4. Вебінар «Воєнні злочини: як не загубитися в поняттях і відслідковувати судові справи?». Можливості які надає механізм трансляцій судових засідань технічними засобами судів для висвітлення судових справ, пов'язаних зі збройним конфліктом в Україні; 2021 рік. URL: <https://youtu.be/gMTzJDyshwQ>

Спікери(-ки) вебінару: Валерія Рибак, директорка ГО «Вектор прав людини», авторка досліджень та посібників про розвиток комунікації судової влади, експертка з судового моніторингу Координатора проектів ОБСЄ в Україні. Назарій Боярський, член правління ГО «Вектор прав людини», автор низки досліджень та посібників щодо комунікаційної діяльності судів, член тренерського пулу Молодіжного департаменту Ради Європи. Віктор Пальнюк, адвокат (спеціалізація – кримінальне, цивільне, адміністративне та військове право), судовий коментатор проекту «Суд людською мовою». Тимочко Максим, адвокат Української Гельсінської спілки з прав людини, член комітету Національної асоціації адвокатів з міжнародного права, партнер Адвокатського об'єднання «Амбрела». Модератор – Назарій Боярський, член правління ГО «Вектор прав людини».

5. Відеоролик «Судові трансляції технічними засобами судів та їх коментування від «Суд людською мовою», 2018 рік. URL: <https://youtu.be/TyO59verpuA>

У відео ви знайдете інформацію про механізм судових трансляцій технічними засобами судів, судове коментування, погляди судді, адвокатів, прокурора на використання таких механізмів.

6. Відеозапис круглого столу «Транслювання судових засідань та їх коментування як інструменти захисту права на справедливий суд та освіти для правників» / «Круглий стіл щодо використання судових трансляцій», 2018 рік. URL: <https://youtu.be/taKYVDJgsmo>

Спікери та спікери, учасники заходу обговорили такі важливі питання: розвиток права на відкриті судові слухання в сучасних умовах; практику застосування механізмів трансляцій судових засідань технічними засобами судів у судових процесах; досвід судового коментування; методологію проведення практичних занять у ЗВО з використанням відео даних трансляцій судових засідань.

Круглий стіл проведено ГО «Вектор прав людини» в межах проекту «Суд людською мовою»: Коментування судових процесів, що транслюються технічними засобами судів як інноваційний інструмент забезпечення права на відкриті слухання та принципу гласності судових процесів», що здійснено за підтримки американського народу, наданої через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID) в межах Програми «Нове правосуддя».

### **Короткі відео із заходу:**

- 6.1. «Марія Томак, МІПЛ. Чому судове транслювання важливе для медіа та активістів». URL: <https://youtu.be/c0i0U0jPRTw>
  - 6.2. «Віктор Пальнюк, адвокат, судовий коментатор. Що таке бути судовим коментатором «Суд людською мовою». URL: <https://youtu.be/3EYb8bLe7n8>
  - 6.3. «Ольга Какауліна. Стан розвитку транслювання судових засідань переходить у прогресуючу стадію». URL: <https://youtu.be/5yT035t8JS4>
  - 6.4. «Олексій Задоєнко, адвокат. Якщо суди не транслюватимуть судові засідання, стрімитимуть вільні слухачі» URL: <https://youtu.be/jv5y5x5QO6I>
  - 6.5. «Валерія Рибак, керівниця ГО «Вектор прав людини». Судове транслювання в Україні». URL: <https://youtu.be/JRlpxL5qRgY>
  - 6.6. «Олександр Тимошенко, постраждалий Революції Гідності, досяг транслювання «Майданівських справ». URL: <https://youtu.be/85s0v6iw3dU>
  - 6.7. «Адвокат Віта Мусатенко. Як судові трансляції захищають від «тітушок» і не тільки». URL: <https://youtu.be/N7UKLdDaARC>
- 
7. Відеоролик «Як ініціювати трансляцію судового засідання?», 2020 рік. URL: <https://youtu.be/raMhiyh2yXk>

У відео суддя Господарського суду Луганської області Ірина Голенко пояснює, як ініціювати трансляцію судового засідання. Відео створено ГО «Вектор прав людини» в межах грантового проекту «Доступно про суд: пояснюють судді» у партнерстві

з Радою суддів України та Координаційним центром з надання правової допомоги в межах Програми ООН із відновлення та розбудови миру за фінансової підтримки урядів Данії, Швейцарії та Швеції.

8. Відеоролик «Трансляції судових засідань технічними засобами судів», 2020 рік. URL: <https://youtu.be/ADDQYoEgCzg>

Відеоролик присвячений 5-річчю механізму трансляції судових засідань технічними засобами судів. Валерія Рибак, директорка ГО «Вектор прав людини» розповідає історію створення механізму та пояснює його важливість.

## ДОДАТОК 3.



### ДЕРЖАВНА СУДОВА АДМІНІСТРАЦІЯ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНЕ ПІДПРИЄМСТВО «ІНФОРМАЦІЙНІ СУДОВІ СИСТЕМИ»

вул. Дмитрівська, 18/24, м. Київ, Україна, 01054, e-mail: inbox@ics.gov.ua,  
тел.: (044) 207-35-60, 207-35-50, код згідно ЄДРПОУ 34614292

№ \_\_\_\_\_  
на № 108-07 від 15.07.2021

Директору  
ГО «Вектор прав людини»  
**Рибак В.В.**  
вул. Деревлянська, 13, оф. 315, м. Київ, 04119  
e-mail: trialinsimplewords@gmail.com

#### Шановна Валеріє Валерійно!

У відповідь на Ваш лист від 15 липня 2021 року №108-07, державне підприємство «Інформаційні судові системи» (далі – Підприємство), в межах повноважень, повідомляє наступне.

Враховуючи наявну у розпорядженні інформацію, Підприємство надає наступну інформацію:

- Кількість опублікованих відео судових засідань протягом 2020 року на YouTube каналі «Судова влада України» становить – 1116.
- Кількість опублікованих відео судових засідань на YouTube каналі «Судова влада України» з початку створення каналу становить – 4347.
- Кількість судів, що проводили трансляції судових засідань протягом 2020 року на YouTube каналі «Судова влада України» становить – 117.
- Кількість судових справ, засідання у яких транслювалися протягом 2020 року на YouTube канал «Судова влада України» становить – 163.
- Трансляції судових засідань здійснюються з дозволу суду відповідно до статті 11 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», учасники судового процесу, інші особи, присутні у залі судового засідання, представники засобів масової інформації можуть проводити в залі судового засідання фотозйомку, відео- та аудіозапис з використанням портативних відео- та аудіотехнічних засобів без отримання окремого дозволу суду, але з урахуванням обмежень, установлених законом.

Разом з тим, Підприємство здійснює проведення онлайн трансляцій судових засідань на веб-порталі та офіційному YouTube каналі Судової влади України за запитом від суду, відповідно до правил здійснення онлайн трансляції, викладених у листі Державної судової адміністрації України від 14.03.2016 №15-1924/16 головам апеляційних, апеляційних спеціалізованих, місцевих спеціалізованих судів та начальникам територіальних управлінь Державної судової адміністрації України.



УВ  
ДП "Інформаційні судові системи"  
№3085/5/14-10-21 від 26.07.2021  
КЕП: Калуга В. А. 26.07.2021 17:27  
5BE2D9E7F900307B040000007452110066458400

6. Підприємство не здійснює облік аудиторії YouTube каналу «Судова влада України», тому не може надати відомості в запитуваній частині.

Висловлюємо вдячність за звернення та сподіваємось на порозуміння в наступних правовідносинах.

**З повагою**

**Головний інженер**

**В. Калуга**

Листровий Сергій Олександрович  
(044) 207-35-45

## ДОДАТОК 4.



### ДЕРЖАВНА СУДОВА АДМІНІСТРАЦІЯ УКРАЇНИ ДСА України

вул. Липська, 18/5, м. Київ, 01601, тел. 277-76-86, факс 277-76-11,  
e-mail: [inbox@court.gov.ua](mailto:inbox@court.gov.ua), web: <http://www.dsa.court.gov.ua>, код ЕДРПОУ 26255795

14.03.2016 № 15-1964/16

Головам апеляційних,  
апеляційних спеціалізованих,  
місцевих спеціалізованих судів

Начальникам  
територіальних управлінь  
Державої судової  
адміністрації України

#### *Про можливість он-лайн трансляції судових засідань по справах, які мають значний суспільний інтерес*

З метою здійснення он-лайн трансляції судових засідань по справах, які мають значний суспільний інтерес, державним підприємством "Інформаційні судові системи" (далі – Підприємство) на веб-сторінці суду веб-порталу "Судова влада України" реалізовано механізм оприлюднення анонсу та розміщення он-лайн трансляцій у вигляді банерів з посиланням на офіційний канал на Youtube "Судова влада України".

Здійснювати он-лайн трансляцію судового засідання можливо за умови дотримання таких правил.

1. Не пізніше ніж за три робочих дні до проведення судового засідання направити на електронну адресу Підприємства [inbox@ics.gov.ua](mailto:inbox@ics.gov.ua) офіційного листа суду з заявкою на підключення відеотрансляції судового засідання з зазначенням у ньому:

- 1) єдиного унікального номера справи;
- 2) інформації про справу (назва сторони в справі, суть позову, стаття обвинувачення тощо) — не більше 50 символів;
- 3) дати та часу, на які призначено трансляцію;
- 4) номер телефону та ПБ особи, відповідальної за технічне забезпечення трансляції в суді.

2. Назва трансляції формується у форматі:

- 1) засідання "дата\_засідання", справа;
- 2) № "единий\_унікальний\_номер\_справи": "інформація\_про\_справу".

3. Технічне проведення відеотрансляції судових засідань має бути отримано судом шляхом:

1) проведення судового засідання лише в залі, обладнаному системою відеоконференців'язку;

2) попередження судом сторін та учасників судового процесу про необхідність розмовляти в мікрофон.

Після отримання листа суду спеціалісти Підприємства здійснюють заходи щодо тестування он-лайн трансляції та створення відповідного банера на веб-сторінці суду веб-порталу "Судова влада України".

Усі проведені он-лайн трансляції можливо переглянути на офіційному каналі на Youtube "Судова влада України" за посиланням: <https://www.youtube.com/channel/UCFDRcAmACu5ljF-YUMGctnA>.

Зазначена в листі інформація надсилається для врахування та подальшого використання в роботі.

Начальникам територіальних управлінь Державної судової адміністрації України довести цей лист до відома місцевих загальних судів.

В.о. Голови Державної  
судової адміністрації України

О. Булка





## АВТОРИ(-КИ) ПОСІБНИКА



**Валерія Рибак**, директорка ГО «Вектор прав людини», експертка з судового моніторингу Координатора проектів ОБСЄ в Україні. Має досвід роботи в державних установах і громадських організаціях. Авторка та розробниця механізму трансляцій судових засідань технічними засобами судів. Тренерка та розробниця освітніх програм, присвячених правам людини, моніторингу стану їх дотримання, комунікаціям для представників(-ць) органів державної влади та громадського сектору. Має низку досліджень і публікацій, що висвітлюють розвиток комунікації судової влади, дотримання права на справедливий суд в Україні.



**Назарій Боярський**, член Правління ГО «Вектор прав людини», правозахисник і тренер неформальної освіти не лише в Україні, а й в регіоні ОБСЄ. Є членом групи тренерів Молодіжного департаменту Ради Європи. Незалежний експерт Східно-Європейської Мережі громадянської освіти, а також фасилітатор програми Британської Ради «Активні громадяни». Має низку досліджень і публікацій, присвячених комунікаційній діяльності судової влади та інтерактивним методам навчання.